

ОСНОВНА ШКОЛА СА ДОМОМ УЧЕНИКА „СТЕФАНИЈА МИХАЈЛОВИЋ“

БРЗА ПАЛАНКА

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

ЗА ПЕРИОД 2025/26 – 2029/30 школске године

19323, Првомајска 1

Тел: 019 / 3100712

E mail: skolabrzapalanka@gmail.com

Број: 116 – I / 1

Датум: 18.06.2025. године

ЈУН 2025. ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

1.	ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА.....	5
2.	ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	7
2.1.	ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	7
3.2.	ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	10
3.	ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА, ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	13
4.	ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ И ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ, ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ.....	16
5.	ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ;.....	21
5.1.	ПРВИ РАЗРЕД	21
5.2.	ДРУГИ РАЗРЕД.....	25
5.3.	ТРЕЋИ РАЗРЕД.....	29
5.4.	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД.....	33
5.5.	ПЕТИ РАЗРЕД.....	39
5.6.	ШЕСТИ РАЗРЕД.....	56
5.7.	СЕДМИ РАЗРЕД	77
5.8.	ОСМИ РАЗРЕД	100
6.	ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА;	123
7.	ПРОГРАМ РАДА ДОМА УЧЕНИКА.....	133
8.	ПРОГРАМ РАДА ПРОЈЕКТА – ОБОГАЋЕНИ ЈЕДНОСМЕНСКИ РАД	135
9.	ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА.....	137

10.	ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ	141
11.	ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ	143
12.	ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ.....	146
13.	ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА.....	148
14.	ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ	150
15.	ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	153
16.	ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	156
17.	ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ;	156
18.	ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ.....	157
19.	ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ	159
20.	ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	162
21.	ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА.....	165
22.	ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ	169
23.	ОСТАЛИ САДРЖАЈИ И АКТИВНОСТИ ЗНАЧАЈНИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	172
24.	ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА	174

1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Под школским програмом подразумевају се сви садржаји, процеси и активности усмерени на остваривање циљева и исхода образовања и васпитања, прописани на републичком и школском нивоу.

Образовање и васпитање развија знања, вештине, ставове и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, уз поштовање других особа, њиховог идентитета, потреба и интереса и активно и одговорно учествује у економском, друштвеном и културном животу и доприноси демократском, економском и културном развоју друштва.

Општи циљеви и задаци школског програма:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка celovitom развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celoviti развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;

- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

2.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Редни број	А. Обавезни предмети	Први разред		Други разред		Трећи разред		Четврти разред	
		недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	/	/	/	/
5.	Природа и друштво	/	/	/	/	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
9.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20	720	21	756	21	756	21	756
Редни број	Б. Изборни програми								
1.	Верска настава ¹	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: Б		1	36	1	36	1	36	1	36

¹ Ученик бира један од понуђених изборних програма.

УКУПНО: А + Б	21	756	22	792	22	792	22	792

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми

Редни број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	Први разред		Други разред		Трећи разред		Четврти разред	
		недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње
1.	Редовна настава	21	756	22	792	22	792	22	792
2.	Ваннаставне наставне-слободне наставне активности I – Лепо писање II - Литерарна секција III – Драмска секција IV – Еколошка секција	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Додатна настава	/	/	/	/	1	36	1	36
5.	Настава у природи	7–10 дана годишње		7–10 дана годишње		7–10 дана годишње		7–10 дана годишње	

Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	Први разред		Други разред		Трећи разред		Четврти разред	
		недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36

2.	Ваннаставне активности ²	1–2	36–72	1–2	36–72	1–2	36–72	1–2	36–72
3.	Екскурзија	1–3 дана годишње		1–3 дана годишње		1–3 дана годишње		1–3 дана годишње	

---

² Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

3.2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Редни број	А. Обавезни предмети	Пети разред		Шести разред		Седми разред		Осми разред	
		недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
4.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
6.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Физика	/	/	2	72	2	72	2	68
8.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
9.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
10.	Хемија	/	/	/	/	2	72	2	68
11.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
12.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
13.	Физичко и здравствено васпитање	2	72 + 54 ¹	2	72 + 54 ¹	3	108	3	102
УКУПНО: А		24	918	25	954	28	1008	28	952
Редни број	Б. Изборни програми								
1.	Верска настава ²	1	36	1	36	1	36	1	34

2.	Француски језик	2	72	2	72	2	72	2	68
	УКУПНО: Б	3	108	3	108	3	108	3	102
	УКУПНО: А + Б	27	1026	28	1062	31	1116	31	1054

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Редни број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	Пети разред		Шести разред		Седми разред		Осми разред	
		недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње
1.	Редовна настава	27	1026	28	1062	31	1116	31	1054
2.	Слободне наставне активности ⁴ V – Вежбањем до здравља VI – Музиком кроз живот VII – Вредности и врлине као животни компас II VIII – Драмска уметност	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34

Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	Пети разред		Шести разред		Седми разред		Осми разред	
		недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности ⁵	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

¹ Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање.

² Ученик бира један од понуђених изборних програма.

³ Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику, може да изабере овај програм, али није у обавези.

⁴ Слободне наставне активности Школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које Школа нуди.

⁵ Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима Школе.

3. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА, ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

1. разред

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 10/17, 15/18, 2/20, 13/23 и 14/23)

План за први циклус (1. разред) (13/23, 14/23 и 11/24)

Обавезни предмети – српски језик, енглески језик, математика, свет око нас, ликовна култура, музичка култура, физичко и здравствено васпитање (10/17), дигитални свет (2/20)

2. разред

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 13/23, 14/23 и 11/24)

План за први циклус (2. разред)

Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 16/18, 3/19 и 5/21)

Обавезни предмети – српски језик, енглески језик, математика, свет око нас, ликовна култура, музичка култура, физичко и здравствено васпитање (16/18), дигитални свет (5/21)

3. разред

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 13/23, 14/23 и 11/24)

План за први циклус (3. разред)

Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/19, 1/20, 6/20 и 7/22)

Обавезни предмети – српски језик, енглески језик, математика, природа и друштво, ликовна култура, музичка култура, физичко и здравствено васпитање (5/19), дигитални свет (7/22)

4. разред

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 13/23, 14/23 и 11/24)

План за први циклус (4. разред)

Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 11/19, 6/20 и 1/23)

Обавезни предмети – српски језик, енглески језик, математика, природа и друштво, ликовна култура, музичка култура, физичко и здравствено васпитање (11/19), дигитални свет (1/23)

5. разред

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 15/18, 3/20, 17/21, 16/22, 13/23 и 14/23)

План за 5. разред (13/23)

Обавезни предмети – српски језик и књижевност, енглески језик, ликовна култура, музичка култура, историја, географија, математика, биологија, физичко и здравствено васпитање (15/18), техника и технологија, информатика и рачунарство (15/18 и 3/20)

6. разред

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 15/18, 3/19, 17/21, 16/22, 13/23 и 14/23)

План за 6. разред (13/23)

Обавезни предмети – српски језик и књижевност, енглески језик, ликовна култура, музичка култура, историја, географија, физика, математика, биологија (15/18)

7. разред

Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” број 13/23)

План за 7. разред

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” број 5/19, 1/20, 6/20, 5/21, 17/21, 16/22 и 14/23)

Обавезни предмети – српски језик и књижевност, енглески језик, ликовна култура, музичка култура, историја, географија, физика, математика, биологија, хемија, информатика и рачунарство, физичко и здравствено васпитање (5/19), техника и технологија (5/21)

Правилник о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” број 6/09, 11/16, 12/19 и 3/20)

8. разред

Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” број 13/23)

План за 8. разред

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” број 11/19, 6/20, 5/21, 17/21, 16/22 и 14/23)

Обавезни предмети – српски језик и књижевност, енглески језик, ликовна култура, музичка култура, историја, географија, физика, математика, биологија, хемија, физичко и здравствено васпитање (11/19), техника и технологија, информатика и рачунарство (5/21)

4. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ И ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ, ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

1. разред

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 10/17, 15/18, 2/20, 13/23 и 14/23)

План за први циклус (1. разред) (13/23, 14/23 и 11/24)

Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 10/04, 3/11 и 11/16)

Ваннаставне активности – лепо писање (10/04)

Изборни програми – верска настава – православни катихизис (11/16)

2. разред

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 13/23, 14/23 и 11/24)

План за први циклус (2. разред)

Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 16/18, 3/19 и 5/21)

Ваннаставне активности – литерарна секција

Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 10/04, 3/11 и 11/16)

Изборни програми – верска настава – православни катихизис (11/16)

3. разред

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 13/23, 14/23 и 11/24)

План за први циклус (3. разред)

Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/19, 1/20, 6/20 и 7/22)

Правилник о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања и наставном програму за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 1/05, 3/11 и 11/16)

Ваннаставне активности – драмска секција

Изборни програми – верска настава – православни катихизис (11/16)

4. разред

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 13/23, 14/23 и 11/24)

План за први циклус (4. разред)

Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 11/19, 6/20 и 1/23)

Ваннаставне активности – еколошка секција

Правилник о наставном програму за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 3/06, 3/11 и 11/16)

Изборни програми – верска настава – православни катихизис (11/16)

5. разред

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 15/18, 3/20, 17/21, 16/22, 13/23 и 14/23)

План за 5. разред (13/23)

Изборни програми – француски језик

Слободне наставне активности – вежбањем до здравља (17/21 и 16/22)

Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” број 6/07 и 11/16)

Изборни програми – верска настава – православни катихизис (11/16)

6. разред

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 15/18, 3/19, 17/21, 16/22, 13/23 и 14/23)

План за 6. разред (13/23)

Изборни програми – француски језик (15/18),

Ваннаставне активности – саобраћајна секција

Слободне наставне активности – музиком кроз живот (17/21 и 16/22)

Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 5/08, 11/16, 3/18 и 3/20)

Изборни програми – верска настава – православни катихизис (11/16)

Обавезни предмети – физичко и здравствено васпитање (3/18), техника и технологија, информатика и рачунарство (3/18 и 3/20)

7. разред

Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” број 13/23)

План за 7. разред

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” број 5/19, 1/20, 6/20, 5/21, 17/21, 16/22 и 14/23)

Изборни програми – француски језик (5/19)

Слободне наставне активности – вредности и врлине као животни компас II (14/23)

Правилник о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” број 6/09, 11/16, 12/19 и 3/20)

Изборни програми – верска настава – православни катихизис (11/16)

Обавезни предмети – техника и технологија, информатика и рачунарство (12/19 и 3/20)

8. разред

Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” број 13/23)

План за 8. разред

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” број 11/19, 6/20, 5/21, 17/21, 16/22 и 14/23)

Изборни програми – француски језик (11/19),

Слободне наставне активности – уметност (17/21)

Правилник о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник” број 11/16)

Изборни програми – верска настава – православни катихизис (11/16)

5. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ;

5.1. ПРВИ РАЗРЕД

ДОПУНСКА НАСТАВА - СРПСКИ ЈЕЗИК

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Отклањање препрека у напредовању; примене индивидуализоване наставе, тј. издиференцираних захтева у зависности од ученика; подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, отклањање неуспеха у учењу; навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору; развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ	- Глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма. Речи и реченице као говорне и писане целине. - Текстови са доминантним словима која се обрађују - текстови предвиђени за глобално читање. - Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима. - Језичке игре; лексичка и синтаксичка вежбања; моторичке вежбе	- Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графика. - Коришћење прилагођених метода - техника и облика рада, које мотивишу и активирају ученике како би отклонили постојеће препреке, напредовали и били самосталнији у раду. - Обезбеђивање корелације са сродним предметима - Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима сваког ученика - Постављање ученика у различите ситуације, евалуације и самоевалуације - Појединачно гласовно срицање, шчитавање и логичко читање - Продукти са часа, сликовно приказани садржаји као подстицај

	-Писање (преписивање, самостално писање и диктат). - Читање (шчитавање – читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног - Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ħ, ħ; ц, ч; ј, љ). -Правилна употреба основних знакова интерпункције	-Описно праћење напредовања ученика – белешка у свесци -Мотивисаност за учешће на допунској настави потврђена редовним долажењем на часовима што се може уочити увидом у документацију – евиденцији и мишљењу наставника -Прилагођени тестови за проверу -Интерактивни квизови -Коришћење креативних наставних листићи за вежбање проверу -Провера усвојености градива на часовима редовне наставе и давање описне оцене.
КЊИЖЕВНОСТ (поезија, проза, текст, лик)	-КЊИЖЕВНИ ПОЈМОВИ : песма; прича; догађај; место и време збивања; књижевни лик – изглед, основне особине и поступци; -драмски текст за децу; шаљива песма; басна; загонетка ШКОЛСКА ЛЕКТИРА - Поезија, проза ,драмски текстови, популарни и информативни текстови -ДОМАЋА ЛЕКТИРА	- Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона. - Коришћење прилагођених метода - техника и облика рада, које мотивишу и активирају ученике како би отклонили постојеће препреке,напредовали и били самосталнији у раду. - Обезбеђивање корелације са сродним предметима -Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима сваког ученика - Постављање ученика у различите ситуације, евалуације и самоевалуације -Подстицати ученика на разумевање књижевног дела ,анализу и изношење свог критичког мишљења и става уз одговарајућа образложења. -Продукти са часа,сликовно приказани садржаји -Описно праћење напредовања ученика – белешка у свесци

		-Мотивисаност за учешће на допунској настави потврђена редовним долажењем на часовима што се може уочити увидом у документацију – евиденцији и мишљењу наставника -Прилагођени тестови за проверу -Интерактивни квизови -Коришћење креативних наставних листићи за вежбање проверу -Провера усвојености градива на часовима редовне наставе и давање описне оцене.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Говорење, слушање, писање	Говорење -говорење, вођени и слободни разговор -усмена порука -причање и описивање -порука, текст, описивање, богаћење речника, изражајно казивање и читање, правописна правила) - казивање ,препричавање књижевног текста - драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација - богаћење речника: лексичке и синтаксичке вежбе - разговорне, ситуационе и језичке игре Писање -писана порука -краћа текстуална целина: о сопственом искуству, о доживљају, о сликама, поводом књижевног текста. - Реченице-кратак текст погодан за диктирање. -Правилно писање личног имена,презимена,тачног назива своје школе и адресе становања.	- Коришћење прилагођених метода - техника и облика рада, које мотивишу и активирају ученике како би отклонили постојеће препреке,напредовали и били самосталнији у раду. -Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима сваког ученика - Постављање ученика у различите ситуације, евалуације и самоевалуације -Моторичке и лексичке вежбе - Писање и причање о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, о књижевном и некњижевном тексту -Продукти са часа,сликовно приказани садржаји -Описно праћење напредовања ученика – белешка у свесци -Мотивисаност за учешће на допунској настави потврђена редовним долажењем на часовима што се може уочити увидом у документацију – евиденцији и мишљењу наставника -Прилагођени тестови за проверу -Интерактивни квизови -Коришћење креативних наставних листићи за вежбање проверу -Провера усвојености градива на часовима редовне наставе и давање описне оцене.

ДОПУНСКА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА: спречавање застоја у напредовању; примене индивидуализоване наставе, тј. издиференцираних захтева у зависности од ученика; подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, отклањање неуспеха у учењу; навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору; развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање.		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Геометрија *Положај, величина И облик предмета * Линије и област *класификација предмета према својствима	ГЕОМЕТРИЈА (геометријске фигуре, права, крива линија, дуж, тачка, геометријска тела) Просторне релације. Величина предмета и бића. Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа. Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао. Правна, крива и изломљена линија. Затворена и отворена линија. Тачка и линија. Дуж	-Кроз игру и практичне активности ученика; -Кроз планску систематизацију дидактичког материјала; -Кроз дијаграмске слике које користимо у представљању линија; просторне релације; геометријска тела; геометријске фигуре;
Бројеви	БРОЈЕВИ (број, редни бројеви, сабирање, одузимање, једноцифрен број, двоцифрен, стотина) Бројање, писање и читање бројева. Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. Упоредивање бројева.	-Издавањем природних и дидактичких погодних припремљених ситуација, које дају значење операцијама и бројевима;

	Редни бројеви. Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој. Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетицеи приказивање на бројевној правој. Својства сабирања. Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом.	
Мерење и мере	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ (мерење) Мерење дужине нестандартним јединицама мере. Динар, кованицеи новчанице до 100 динара	-Кроз практичне активности треба да: измере задате дужине надовезивањем и пребројавањем јединичних мера, прикажу резултате мерења (табелом или дијаграмом) и упореде дужине. Решавањем задатака пресликавањем (померањам) тачке или фигуре у квадратној мрежи.

5.2. ДРУГИ РАЗРЕД

ДОПУНСКА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА : Пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање,са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања,умења и вештина из наставног градива

ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ЈЕЗИК (граматика и правопис)	-Врсте речи: именице (властите изаједничке); род и број именица; -глаголи - глаголска времена (прошло, садашње, будуће време);потврдни одрични глаголски облици; - придеви(описни); бројеви(основни и редни); - личне заменице -Реченице по значењу и облику : обавештајне, упитне, заповедне и узвичне; потврдне и одричне реченице; -Велико слово: писање назива држава,градова и села (једночланих и вишечланих) и писање једночланих географских назива; -Правилна употреба знакова интерпункције -Правилно писање једноцифрених и двоцифрених бројева словима -Правилно писање назива улица и тргова	- Коришћење прилагођених метода - техника и облика рада, које мотивишу и активирају ученике како би отклонили постојеће препреке,напредовали и били самосталнији у раду. -Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима сваког ученика - Врсте речи уочавати најпре на изолованим примерима, а затим увежбавати и у оквиру реченице -Усвајати нове садржаје путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченица - Постављање ученика у различите ситуације,евалуације и самоевалуације -Описно праћење напредовања ученика – белешка у свесци -Мотивисаност за учешће на допунској настави потврђена редовним долажењем на часовима што се може уочити увидом у документацију – евиденцији и мишљењу наставника -Прилагођени тестови за проверу -Интерактивни квизови -Коришћење креативних наставних листићи за вежбање проверу -Провера усвојености градива на часовима редовне наставе и давање бројчане оцене.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	-Друго писмо (латиница): штампана и писана слова - Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања -Лексичко семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета	- Увежбавати јасно,прецизно и разговетно изговарање реченице -Поштовање интонације и правилно акцентовање у реченицама

	-Графо-моторичке вежбе у писању штампаних и писаних слова латинице	-Реализовати различите програмске вежбе (правописне, језичке, лексичко семантичке) - Вежбање писања реченица по диктату уз поштовање основних правописних правила на оба писма
КЊИЖЕВНОСТ (лирика, епика, драма)	-Анализа књижевног текста : тема, место и време дешавања радње, редослед догађаја -Главни и споредни лик (изглед, основне особине и поступци) -Порука и поука текста -Епска поезија, епски лик -Разликовање прозе и поезије (одрђивање броја стихова и строфа у песми).	-Ученици се мотивишу на читав низ стваралачких активности које настају поводом прочитаног књижевног дела -Ученика усмерити да разликује облик казивања : опис, приповедање, дијалог - Ученика усмерити и подстицати да изрази своје мишљење, критички став и изведе закључке. -Успоставити међупредметну повезаност - Описно праћење напредовања ученика – белешка у свесци -Коришћење креативних наставних листићи за вежбање проверу -Провера усвојености градива на часовима редовне наставе и давање бројчане оцене.

ДОПУНСКА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА : да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприноси развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
БРОЈЕВИ	БРОЈЕВИ Сабирање и одузимање са преласком, -Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање), -Римске цифре И, В, Х, Ј, Ц -Множење и дељење (таблично), -Редослед рачунских операција, -Бројевни изрази, -Формирање израза на основу реалистичних ситуација	Визуелизација бројева и места броја у бројевном низу, увежбавање технике рачунања, инсистирање на усменом објашњењу поступка решавања, разумевање појма разломка радити кроз игровне активности
ГЕОМЕТРИЈА	ГЕОМЕТРИЈА -Дуж, права и полуправа, Тачка и права, -Отворена и затворена изломљена линија, -Графичко надовезивање дужи, -Дужина изломљене линије, -Обим геометријских фигура без употребе формула	-Упућивање ученика како да самостално вежбају -примена игровних активности (мерење дужине), -решавање једноставних задатака, -цртање и препознавање геометријских фигура, - подстицање ученика да правилно користе лењир и шестар

МЕРЕЊЕ ИМЕРЕ	МЕРЕЊЕ ИМЕРЕ Мерење дужине стандардним мерним јединицама (м, дм, цм) -Мерење времена (дан, месец, година, час, минут)	-упознавање са стандардним мерним јединицама применом очигледних средстава решавање једноставнијих задатака повезивањем са свакодневним ситуацијама -самостално мерење различитих предмета из окружења

5.3. ТРЕЋИ РАЗРЕД

ДОПУНСКА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА су допунске наставе српског језика су: проналажење путева , спречавања застоја у напредовању; примена индивидуализоване наставе, односно издиференцираних захтева у зависности од ученика; подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, односно отклонити неуспех у учењу; навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору; развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање.		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ЈЕЗИК – граматика и правопис	-Врста и подврста речи (именице,личне заменице,придеви и бројеви;глаголи (лице и број глагола;глагоска времена – прошло,садашње и будуће;потврдни и одрични облик глагола). -Реченице по значењу ,облику и саставу (просте непроширене и просто- проширене)	-Примена разноврсних метода и техника у циљу мотивације ученика -Диференцирани и кративно осмишљени задаци -Индивидуалан приступ ученику -Повезати већ усвојена знања са новим

	-Анализа реченица (значење,облик ,врста и служба речи) -Читање и писање коришћењем оба писма -Правилна употреба великог слова у писању назива географских и вишечланих географских појмова -Правилна употреба сугласника "ј" -Правилно писање речце "не "уз глаголе Правилно писање датума на три начина -Правилна употреба наводника при писању сва три модела управног говора. -Разликовање управног и неуправног говора -Правилно писање двоцифрених и троцифрених бројева словима -Правилно писање реченица -Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: -ов, -ев, -ин; -ски, -чки, -шки)	-Врсте речи најпре уочавати на изолованим примерима у основном облику,затим увежбати и у оквиру реченица. -Повезати садржаје из граматике ,књижевности и правописа. -Правописна правила ученици усвајати постепено и континуирано увежбавати уз инсистирање на тачности и уредности. - Постављање ученика у различите ситуације,евалуације и самоевалуације -Описно праћење напредовања ученика – белешка у свесци -Мотивисаност за учешће на допунској настави потврђена редовним долажењем на часовима што се може уочити увидом у документацију – евиденцији и мишљењу наставника -Прилагођени тестови за проверу напредовања у оквиру часова допунске наставе
КЊИЖЕВНОСТ	-Препознавање врсте књижевне врсте (бајка,басна,прича,приповетка,песма –врста песме)и драмског текста -Тумачење народних умотворина -Епска поезија -Стилске фигуре (поређење и персонификација)	-Подстицати ученике да читају и развијају љубав према читању и књижевности -Вежбати усмено препричавање на основу издвојених тематских целина и плана препричавања и анализирања текста

	Анализа књижевног текста : тема, место и време дешавања радње, редослед догађаја -Главни и споредни лик (изглед,основне особине и поступци) -Порука и поука текста	--Ученика усмерити да разликује облик казивања :опис, приповедање, дијалог -Ученика усмерити да разликује књижевну врсту (могућност израде мапе ума)и константне вежбе препознавања - Уочавање сличности и разлике међу текстовима,успоставити корелацију са различитим ученим текстовима -- Ученика усмерити и подстицати да изрази своје мишљење,критички став и изведе закључке и повеже ситуације из приче са свакодневним животом - Очи везу између узрока и последице - Мотивисати ученика да одгледа филмску екранизацију ученог текста,романа и др. -Извести драматизацију
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	-Усмено изражавање ,причање (сажето и опширно) -Описивање -Писмено изражавање (писање поруке,позивнице,честитке,рекламе,огласа;извештавање) -Самостално писање на задату тему (структурирање састава) -Писмено препричавање -Речи сличног,супротног и пренесеног значења -Писање диктата и аутодиктата. - Лексичке и семантичке вежбе	-Подстицати ученике да препричавају, причају и описују и на сажет и на опширан начин како усмено, тако и писмено -Причати доживљаје из личног искуства ;причање у дијалошкој форми -Подстицање ученика да осмисле више различитих почетака текста на исту задату тему или да осмисле више различитих завршетака . -Инсистирати на уредном писању уз употребу одговарајућих правописних правила -Лексичким вежбама богатити речник ученика и унапређивати говорну културу и писмено изражавање -Исте садржаје увежбати већи број пута -Бележити напредовање -Омогућити ученику да и сам процени свој напредак -Награђивање ученика већом бројчаном оценом за напредак.

ДОПУНСКА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА : да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
БРОЈЕВИ ДО 1000	Скуп природних бројева са нулом. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Једначине и неједначине у скупу $\mathbb{N}_0$. Упоредивање разломака са једнаким именицима.	-Визуелизација бројева и места броја у бројевном низу -увежбавање технике рачунања -инсистирање на усменом објашњењу поступка решавања - разумевање појма разломка радити кроз игровне активности
ГЕОМЕТРИЈА	Квадар и коцка	-цртање квадра и коцке -уочавање елемената квадра и коцке на моделу - подстицање ученика на прављење модела - подстицање ученика да самостално примене формулу и израчунају потребн
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење површине (м^2, дм^2, цм^2, мм^2, км^2, ха, а). Мерење запремине (м^3, дм^3, цм^3, мм^3)	- упознавање са стандардним мерним јединицама применом очигледних средстава -решавање једноставнијих задатака повезивањем са свакодневним

		ситуацијама -самостално мерење различите предмета изокружења

5.4. ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

ДОПУНСКА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА су: Усвајање садржаја предвиђених планом и програмом које ученици нису усвојили током редовне наставе . Увежбавање и понављање стечених знања и вештина и давање упутстава за савладавање потешкоћа у у чењу.Пружање индивидуалне помоћи ученица у у чењу и бољем разумевању наставних садржаја.Оспособљавање ученика за повезивање градива сродних предмета и примене стечених знања.Омогућити да ученик кроз вежбу овлада,како теоријским, тако и практичним делом градива у оквиру својих могућности.		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ЈЕЗИК –граматика и правопис	-Реченица, реченични чланови. -Појам субјекта; различите врсте речи (именице и личне заменице) у функцији субјекта; изостављени субјекат. -Појам предиката (глаголски и именски предикат -Појам објекта (именице у функцији објекта) -Појам атрибут -Прилошке одредбе за време, место и начин -Врсте и подврсте речи (променљиве и непроменљиве) -Управни говор (први и други,трећи модел).	- повезивање граматичких појмова обрађене у претходним разредима са новим - разликовање врсте речи и службе реч, увежбавати у оквиру реченице; -усвајати нове садржаје путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченице.

	Неуправни говор. -Велико слово(употреба у писању књига и часописа;установа, догађаја и манифестација;имена народа,празника и књижевних ликова.	-Описно праћење напредовања ученика – белешка у свесци -Мотивисаност за учешће на допунској настави потврђена редовним долажењем на часовима што се може уочити увидом у документацију – евиденцији и мишљењу наставника -Провера усвојености градива на часовима редовне наставе и давање бројчане оцене.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	-Краћи и дужи текстови - Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писано). - Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) усмено и писано. - Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице.	- увежбавати јасно, прецизно и разговетно изговарање реченице, поштовање интонације и правилно акцентовање у реченицама -реализовати различите програмске вежбе (правописне, језичке, лексичко-семантичке)
КЊИЖЕВНОСТ	-Књижевни појмови: лирска песма, епска песма, народна бајка,басна роман, научно-популарни текстови,опис, дијалог, приповедање,фабула... -Епска поезија _ Стилске фигуре (поређење и персонификација) _ Анализа књижевног текста : тема, место и време дешавања радње, редослед догађаја -Главни и споредни лик (изглед,основне особине и поступци) -Порука и поука текста	--Ученика усмерити да разликује облик казивања :опис, приповедање, дијалог -Ученика усмерити да разликује књижевну врсту (могућност израде мапе ума)и константне вежбе препознавања - Уочавање сличности и разлике међу текстовима,успоставити корелацију са различитим ученим текстовима -- Ученика усмерити и подстицати да изрази своје мишљење,критички став и изведе закључке и повеже ситуације из приче са свакодневним животом - Уочи везу између узрока и последице

		- Мотивисати ученика да одгледа филмску екранизацију ученог текста, романа и др. -Извести драматизацију -Подстицати стваралачки књижевни рад.

ДОПУНСКА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА: је пружање додатне подршке ученицима који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
БРОЈЕВИ	Скуп природних бројева са нулом. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Једначине и неједначине у скупу $\mathbb{N}_0$. Упоредивање разломака са једнаким именицима.	-У четвртном разреду проширује се блок бројева на коме се ради, упознавањем природних бројева већих од 1.000 -Бројеви се представљају у декадном запису као зборови вишеструких декадних јединица ($4\,321 = 4\,000 + 300 + 20 + 1$) или збира производа једноцифрених бројева и декадних јединица ($4\,321 = 4 \cdot 1\,000 + 3 \cdot 100 + 2 \cdot 10 + 1 \cdot 1$). Одређује се месна вредност цифре у броју

		- Знања о рачунским операцијама даље се проширују писменим поступцима сабирања и одузимања, множења и дељења - Решавају се просте и сложене једначине, као и неједначине које има једно решење, има више решења или нема решења. - Упознаје се децимални запис бројева са највише две децимале у контексту мерења дужине.
ГЕОМЕТРИЈА	Квадар и коцка	Успешно остваривање исхода треба да прати обнављање свих важних геометријских појмова из претходних разреда. Важно је повезати појмове фигура, линија, тачка редом са појмовима страна, ивица, теме, истаћи паралелност и нормалност међу појединим ивицама квадра, односно подударност међу наспрамним странама квадра. - Својства квадра и коцке треба повезати са својствима правоугаоника и квадрата, илуструјући одговарајуће везе и на моделима квадра и коцке, и на њиховим мрежама.
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење површине (m^2, dm^2, cm^2, mm^2, km^2, ха, а). Мерење запремине (m^3, dm^3, cm^3, mm^3).	Увођењу стандардних мерних јединица за површину (mm^2, cm^2, dm^2, m^2, а, ха, km^2) треба да претходи обнављање мерења дужине и одговарајућих стандардних

		јединица мере, као и подсећање на концепт мерења површине геометријских фигура, који су ученици упознали у трећем разреду без увођења стандардних јединца. Важно је да ученици овладају претварањем мерних јединица из већих у мање и обрнуто, вишеименованих у једноименоване и обрнуто, као и упоређивањем величина датих у истим или различитим мерним јединицама. - Примене једначина треба илустровати погодним примерима и задацима у којима се примењују формуле за израчунавање површине и запремине.

ДОДАТНА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

Циљ додатне наставе из математике је да ученицима који воле математику и успешно усвајају математичке садржаје у редовној настави омогући: напредовање, продубљивањем и проширивањем тих садржаја, а тиме и да пробуди још јаче мотиве интересовања за учење математике; боље увиђање односа међу стварима и појавама, проналажење узрока; одступање од шаблона и проналажење нових решења; подстицање ученика на самосталан рад, развија ученичке математичке способности.

Задаци: задовољавање индивидуалних способности ученика, склоности, интересовања, способности за учење; подстицање индивидуалног развоја ученика (адекватног темпа), пре свега њихових интелектуалних карактеристика, што омогућава брже напредовање ученика (акцелерација); проширивање и продубљивање обима и садржаја предмета математике; груписање ученика према способностима и интересовањима, чиме се стварају услови за индивидуализацију додатног рада.

САДРЖАЈ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ		СТАНДАРДИ
	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	СРЕДЊИ И НАПРЕДНИ НИВО
Скуп природних бројева	-слушају, посматрају-дискутују упоређују, повезују знања и закључују	- усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише	1МА.3.1.1. 1 МА.3.1.2.

Изрази са више операција; проблемски задаци, логички задаци, комбинаторика Мерење и мере Решавање сложених задатака уз претварање јединица из мањих у веће и обрнуто Површина Површина квадрата и коцке Решавање сложених задатака	уочавају проблеме и решавају их -упоређивање, мерење, примена стечених знања, слушају посматрају, дискутују, упоређују -повезују знања и закључују -упоређивање, мере, рачуна, црта, обележава примена стечених знања-логичко мишљење и закључивање	-поставља проблем, подстиче на логично мишљење - подстиче, дискутује, -анализира, -мотивише Координира, сугерише, поставља проблем. усмерава - анализира-наводи -мотивише, сугерише ствара ситуације-поставља проблем, дискутује - планира и прати рад ученика, у складу са интересовањима и напредовањем ученика одабира садржаје, одговарајућу литературу, облике и методе рада.	1МА.3.1.3. 1 МА.3.1.4. 1МА.3.1.5. 1 МА.3.3.2. МА.3.4.1. 1МА.3.4.2 1МА.3.4.3. 1МА.3.2.1. 1МА.3.2.2. 1МА.3.2.3. 1МА.3.2.4. 1МА.3.2.5.

- Садржаји стандарда налазе се у „Правилнику о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете српски језик, математика и природа и друштво“ – „Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2011.

5.5. ПЕТИ РАЗРЕД

ДОПУНСКА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК

План допунске наставе из српског језика и књижевности за 5.разред

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:допунска настава из српског језика и књижевности

Циљ: Оспособљавање ученика за стицање основних знања из језика, језичке културе и књижевности. Увежбавање наставних садржаја са чијим усвајањем ученици касне, утврдити и проверити научено. Оспособити ученике за усвајање језичких садржаја и примене наученог.

Задаци: Ученик треба да:

препозна врсте речи;

зна основне граматичке категорије променљивих речи;

примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи

правилно употребљава падеже у реченици

примени правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима

одређује реченичне чланове у типично школским примерима

разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)

разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму

ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Књижевност	○ 1.Читање и разумевање прочитаног ○ 2.Лирика, епика, драма, научно популатни и информативни текстови	Допунска настава се организује према потреби за: једног ученика (индивидуализован приступ), групу ученика или по потреби за цело одељење. За часове допунске наставе наставник креира прилагођене наставне листове са друкчијим очигледнијим примерима. Кроз разговор

	○ 3.Књижевни и функционални појмови	са ученицима утврђује се потребан темпо и начин рада. Када наставник ради са једним учеником, подстиче ученика да пита шта му није јасно, објашњава на више различитих начина и охрабрује ученика хвалећи сваки помак у разумевању и самосталности и похваљује сваки напредак ученика. Омогућава ученицима више времена да дођу до решења. У остваривању задатака допунске наставе примењује рад у пару и вршњачко учење. Текстови се читају више пута, све док не изазову одговарајуће доживљаје и утиске који су неопходни за даље упознавање и проучавање. Ученик се подстиче да пита шта му није довољно јасно. Нејасни делови текста се повезују са искуствима ученика, илуструју, драматизују, приказују пп-презентације. Наставник тражи од ученика да се стави у улогу лика из књижевног дела. Од ученика се тражи да упореди епски, лирски и драмски текст (сличности и разлике). Ученици илуструју песму или цртају стрип када је у питању епски и драмски текст. У читању научнопопуларних текстова користе се пп-презентације које ученици праве заједно са наставником или групом ученика. Ученик прави листу текстова који му се највише свиђају и повезују их са књижевним родом и врстом.
ЈЕЗИК • граматика, • правопис, • лексикологија, • ортоепија	• Врсте речи • Падежи- падежни облици • Служба реченичних чланова • Глаголски облици (презент, перфекат, футур) • 5.Богаћење речника-антоними ,синоними	Ученици бирају текстове који су им занимљиви или користе примере из својих писмених радова и на њима увиђају, објашњавају, увежбавају одговарајућа језичка правила. Ученик се подстиче да даје што више својих примера за уочене језичке појмове. Са учеником се праве илустрације и графички прикази језичких појмова. Ученик са наставником анализира грешке које прави и коригује их самостално или уз помоћ вршњака, прави са наставником предлог за

		даље учење. Кроз језичке игре и изговором брзалица ученици вежбају артикулацију гласова, акценат речи, темпо, реченичну интонацију.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Говорна култура • Писано изражавање	Наставник са ученицима спонтано води разговоре у вези са интересовањима и искуствима ученика ненаметљиво исправљајући грешке у говору ученика. Наставник поставља питања ученику о прочитаном тексту и тако долази до тога да се текст преприча. Кад ученик одговори усмено подстиче се да запише свој одговор. Ученик напамет казује одабране делове лирског текста. Ученик процењује успешност свог казивања. Ученици пишу краће наративне и дескриптивне текстове, процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (одговор на тему, стил, правопис)

МАТЕМАТИКА – допунска настава

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:

Ученик треба да:

- израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева);
- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева);
- примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама;
- разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце;

- одреди и примени НЗС и НЗД;
- изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке;
- анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом;
- опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг;
- нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор;
- упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски;
- правилно користи геометријски прибор;
- идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе;
- нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор;
- измери дати угао и нацрта угао задате мере;
- реши једноставан задатак применом основних својстава паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова);
- прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке у оба записа и преводи их из једног записа у други;
- заокружи број и процени грешку заокруживања;
- израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину;
- одреди проценат дате величине;
- примени размеру у једноставним реалним ситуацијама;
- примени аритметичку средину датих бројева;
- сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и, по потреби, користи калкулатор или расположиви софтвер;
- идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије;
- симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор;
- конструише симетралу дужи и симетралу угла и примењује њихова својства;
- конструише праву која је нормална на дату праву или је паралелна датој правој.

ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	- рачунске операције - дељивост бројева - скупови и скуповне операције	Наставник: усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, дискутује, анализира, мотивише,
ОСНОВНИ ПОЈМОВИ	- круг	

ГЕОМЕТРИЈЕ	- паралелне праве - централна симетрија и транслација	координира, наводи на повезивање и примену знања
УГАО	- врсте углова - мера угла - сабирање и одузимање углова	Ученик: активно слушање, преписивање задатака са табле, самостални рад, постављање питања, учествовање у часу
РАЗЛОМЦИ	- појам разломка - рачунске операције са разломцима - једначине и неједначине са разломцима - проценти, размера и аритметичка средина	
ОСНА СИМЕТРИЈА	- осносиметричне фигуре - симетрала дужи - симетрала угла	

БИОЛОГИЈА (програм допунске наставе за 5. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми.	У изучавању ћелије акценат је на томе да је ћелија основна јединица грађе свих живих бића, да има своје основне

	Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине везане за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића) Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Надражљивост. Покретљивост – кретање. Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.	делове и да према броју ћелија разликујемо једноћелијска и вишећелијска жива бића. – Изучавање заједничких особина живих бића треба обрадити упоредо, на представницима свих великих група, – Све што ученици посматрају би требало да прикажу цртежом и на њему обележе кључне детаље.
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	- Живот у воденој и копненој средини: - Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота – речна шкољка, речни рак, шаран, штука, локвањ, дрезга или нека алга; - Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота – човек, срна, пас, мачка, јазавац, слепи миш, сова ушара, кокошка, шумски мрав, стрижибуба, храст, смрча, дивља ружа, љубичица, хајдучка трава, камилица, ливадарка; - Прилагођености на начин живота – жаба, комарац, вилин коњиц, чапља; - Живот под земљом – кртица, ровац, кишна глиста.	
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.	
4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци – да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).	

5.ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.	

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (програм допунске наставе за 5. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Упознавање и проширивање речника везаног за свакодневне активности. Употреба глагола у временима <i>Present simple I present continuou</i> и <i>Past simple tense</i> у контексту описивања дневних активности. Развијање вештина разумевања, изражавања и читања кроз теме из свакодневног живота.		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
Daily routine	Називи дневних активности(get up, have breakfast,go to school, etc.)	Дијалог и игре улога
Present simple I present continuous	Употреба садашњих времена и описивање активности	Рад у пару и групни рад
Past simple tense	Употреба прошлог времена и причање о радњама из прошлости	Слушање текстова и одговарање на питања

ГЕОГРАФИЈА (програм допунске наставе за 5. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> <i>Допунска настава се организује за ученике који нису успели да усвоје знања на редовним часовима, који су били одсутни са часова редовне наставе и који желе да додатно утврде знања.</i>		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
Васиона	Васиона Сунчев систем	Индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама и паровима
Планета Земља	Земњина кретања Унутрашња грађа Земље и рељеф Ваздушни омотач Воде на Земљи Биљни и животињски свет	

ИСТОРИЈА (програм допунске наставе за 5. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи... Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.		
<i>ОБЛАСТ/ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	<u>Основни садржаји</u> Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје.	Проширивање постојећих знања, развијање вештина,

	Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају.	креативности и међусобне сарадње Проширивање постојећих и усвајање нових знања, развијање сарадничког односа, сналаже на карти Усвајање нових знања и утврђивање већ постојећих, употреба атласа и зидних историјских карата, повезивање и примена наученог
ПРАИСТОРИЈА	<u>Основни садржаји</u> Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба).	
СТАРИ ИСТОК	<u>Основни садржаји</u> Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија) Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија – царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока. Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања. Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...).	
АНТИЧКА ГРЧКА	<u>Основни садржаји</u> Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови. Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат – узроци и последице. Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хеленистичко доба и његова култура. Историјско наслеђе	
АНТИЧКИ РИМ	<u>Основни садржаји</u> Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство – појава и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства). Историјско наслеђе	

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК (програм допунске наставе за 5. разред)

Циљеви и задаци – савладавање основних знања која ученици нису савладали на часовима редовне наставе. Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ		СТАНДАРДИ
	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	ОСНОВНИ НИВО
1.ПРЕДСТАВЉАЊЕ Како се зовеш (Commenttut'appelles, jem'appelle); Личне заменице (наглашене и ненаглашене): je, tu, il, elle, nous, vous, ils, elles, moi, toi, lui, elle, nous, vous, eux, elles 2.СПОРТ Постављање питања, упитне речи: ко је то (Quic'est?); како (Comment?); који, која (Quel; Quelle); да ли (Est-ceque); шта је то (Qu'est-ceques'est?); где (Où); kada (Quand) 3.МЕСТА глаголски облици и начини- садашње време, императив модални глаголи (vouloir; pouvoir) помоћни глаголи(avoir; être) 4.ПРАЗНИЦИ правилни глаголи на –ER негација чланови (одређени и неодређени); посесиви једнина, множина; мушки и женски род придева и именица 5.ДЕЛОВИ ТЕЛА поздрављање, националности, државе, чланови породице, бројеви од 1 до 100, боје, дани, месеци, годишња доба, школски прибор, животиње, редни бројеви, распоред часова, адреса, број телефона, место становања, предлози за место и време 6.НАЦИОНАЛНОСТИ	слушају; читају (интерпретативно и изражајно, и читање у себи); пишу по диктату и записују; описују и препричавају; усмено излажу и изговарају; певају; меморишу; препознају и запажају; упоређују, сортирају и класификују; изводе закључке и дефинишу; анализирају и исправљају грешке; постављају питања, траже информације и објашњења; одговарају на питања; осмишљавају ново градиво; примењују своје знање; коригују грешке и усавршавају технику извођења; играју улоге и имитирају; повезују ново са већ постојећим знањем (школским и ваншколским); учествују у партнерском раду	излаже градиво кроз питања, захтеве; практично показује моделе (обрасце) целовитих делатности, прати њихово извођење и коригује грешке; објашњава нове речи и изразе; одговара на питања ученика, даје објашњења и обавештења; поставља проблем, води процес његовог решавања и врши проверу активности ученика у току процеса; повезује ново градиво са претходним искуствима и знањима ученика (школским и ваншколским); припрема и користи дидактичка средства; води и усмерава интеракцијски однос у учионици; мотивише ученике за рад; проверава научено и оцењује; подстиче општу климу опуштености, уважава све идеје; организује парове и групе ученика	ДСТ.1.1.1. ДСТ.1.1.2. ДСТ.1.1.3. ДСТ.1.1.4. ДСТ.1.1.5. ДСТ.1.1.6. ДСТ.1.1.7. ДСТ.1.1.8. ДСТ.1.1.9. ДСТ.1.1.10. ДСТ.1.1.11. ДСТ.1.1.12. ДСТ.1.1.13. ДСТ.1.1.14.. ДСТ.1.1.15. ДСТ.1.1.16. ДСТ.1.1.17. ДСТ.1.1.18. ДСТ.1.1.19. ДСТ.1.1.20. ДСТ.1.1.21. ДСТ.1.1.22. ДСТ.1.1.23. ДСТ.1.1.24.

Властите именице везане за државе и становнике истих Предлози за место			

- Садржаји стандарда налазе се у „Правилнику о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик“ – „Службени гласник РС“, бр. 78/2017.

ДОДАТНА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА Циљ: Циљ додатног рада из српског језика је развијање стваралачких навика, проширивање сазнања из језика и књижевности, функционално повезивање садржаја из књижевности са историјским и филмским делима на узрасном нивоу заинтересованих ученика. Задаци: Ученик треба да: - примењује научено градиво о врстама речи - научи да користи истраживачки дух при састављању реченица и текстова - научи да врши избор лирских и епских дела којих нема у програму и да чита и тумачи изабрана дела - препознаје и тумачи особине лирске и епске поезије - зна и тумачи стилске фигуре - научи појам песничке слике - самостално одваја целине и именује песничке слике		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
1.Књижевност	• Читање и разумевање прочитаног • Лирика, епика, драма, научнопопуларни и	Додатна настава се организује за ученике који показују веће интересовање за наставу српског језика. Остварује се кроз сарадничко и истраживачко учење у складу са потребама и могућностима ученика.

	информативни текстови • Књижевни и функционални појмови	Наставник подстиче ученике да читају књижевне текстове постављајући проблемска питања у вези са садржајем текста. Организује и усмерава дискусију у којој ученици формирају властито мишљење о прочитаном књижевном делу.Процењују идејно-естетске и језичко-стилске вредности уметничког дела.Драматизује текстове, глуми, учествује у дебати, учествује у пројектима, прави презентације.Подстичу се ученици да користе одабрану и приступачну литературу о делима и писцима. Остварује се сарадња са локалним библиотекама и упознајемо начине коришћења библиотечког фонда. Посете позориштима или биоскопима завршавају се разговором о представи или филму и писањем есеја
2.Језик • Граматика • Правопис • Лексикологија • Ортоепија	1. Врсте речи септембар- 2. Врсте и служба падежа новембар- 3. Просте и сложене реченице децембар 4. Служба речи јануар-фебруар 5. Реченични акценат март 6. Глаголски облици март-април	Наставник креира према интересовањима ученика наставне листове у раду на садржајима граматике и правописа.Припремају се ученици за такмичење кроз индивидуални и тимски рад на тестовима из српског језика.Наставник прати рад и пружа помоћ где је потребно. У остваривању задатака додатне наставе примењује се и вршњачко учење- ученици који су овладали одређеним садржајима објашњавају другим ученицима. Проучава се локални говор.Саставља се диференцијални речник
3.Језичка култура	• Говорна култура • Писано изражавање	Припремају се вежбе у говорништву.Кратка, садржајна и језгровита излагања одређеној теми за одређено време пред аудиторијумом .Организују се дебате о одабраном проблему или појави (по избору ученика).Наставник упућује на самостално коришћење различитих извора сазнања и на тај начин их оспособљава за самообразовање. Ученици пишу наративне и дескриптивне текстове,

		процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (тема, стил, правопис)

МАТЕМАТИКА (програм додатне наставе за 5. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> - Проширивање и продубљивање стечених знања са редовне наставе - Развијање наклоности према математици као науци и доприносу који она у модерном друштву има - Развијање правог разумевања математичког израза, концепата процеса и доказа на примерима који се не раде на редовној настави - Развијање способности логичког мишљења, резоновања, анализирања, доказивања и прецизног изражавања - Развијање геометријског начина размишљања, доказивања геометријских тврђења и вештине цртања - Развијање следећих способности код ученика: посматрања, асоцијације, рачунања, апстрактног мишљења, логичког резоновања, прецизног записивања и изражавања		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
1. СКУПОВИ	- решавање текстуалних задатака применом Веновог дијаграма - дијаграми и њихова примена у решавању математичких проблема, метод дужи	самостални рад, постављање питања, учествовање у часу, правилно коришћење геометријског прибора
2. ДЕЉИВОСТ БРОЈЕВА	бинарни бројни систем	
3. РАЗЛОМЦИ	- рационални поступци при рачунању, одабрани задаци - разломци, одабрани задаци - процентни рачун	
4. РАЗЛОМЦИ	- појам разломка - рачунске операције са разломцима - једначине и неједначине са разломцима - проценти, размера и аритметичка средина	
5. ОСНА СИМЕТРИЈА	- осносиметричне фигуре	

	- симетрала дужи - симетрала угла	

ИСТОРИЈА (програм додатне наставе за 5. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи... ➤ Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.		
<i>ОБЛАСТ/ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	<u>Проширени садржаји</u> Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас. Историјско наслеђе – тековине.	Проширивање постојећих знања, развијање вештина, креативности и међусобне сарадње
ПРАИСТОРИЈА	<u>Проширени садржаји</u> Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча...).	Проширивање постојећих и усвајање нових знања, развијање сарадничког односа, сналаже на карти
СТАРИ ИСТОК	<u>Проширени садржаји</u> Специфичности египатске религије. Специфичности религија цивилизација Месопотамије. Основне одлике јудаизма. Најважније цивилизације Далеког истока (Индија, Кина).	Усвајање нових знања и утврђивање већ постојећих, употреба атласа и зидних историјских карата, повезивање и примена наученог
АНТИЧКА ГРЧКА	<u>Проширени садржаји</u> Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности). Најистакнутије личности: Драконт, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед...	Повезивање и примена наученог, анализа текстова, уочавање повезаности градива

	Грчка митологија, пантеон. Седам светских чуда античког доба	
АНТИЧКИ РИМ	<u>Проширени садржаји</u> Етрурци. римска војска. Римски градови на територији Србије. Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...). Римски пантеон. Гладијаторске борбе.	

БИОЛОГИЈА (програм додатне наставе за 5. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Циљ додатне наставе је да омогући обдареним и талентованим ученицима да прошире и продубе своја знања и вештине у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења и да допринесе њиховом оспособљавању за даље целоживотно образовање.		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине везане за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића)	– У изучавању ћелије акценат је једно са наследним материјалом, као и да постоје ћелије чији се наследни материјал налази слободан у цитоплазми, – Процедуре за истраживање –микроскоп и лупа – посматрајући крупне ћелије – Изучавање заједничких особина живих бића треба обрадити кроз огледе (потребе за водом, одговарајућом температуром за раст, дисање, развој и размножавање и исхрана се могу пратити на квасцу; дисање,

	Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Надражљивост. Покретљивост – кретање. Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.	у смислу размене гасова, се може пратити огледом са свећом; кретање се може пратити огледом са кишном глистом на папиру итд). – Потребно је заједничке особине обрађивати упоредо, Особине које се не могу обрадити огледом, могу се обрадити кроз истраживачки рад ученика. – После истраживања заједничких особина - начин на који се жива бића класификују путем успостављања хијерархије главних „атрибута“ (карактера) које имају и уклапања у поједине скупове (групе), омогућава увођење научног
2.ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Живот у воденој и копненој средини: - Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота – речна шкољка, речни рак, шаран, штука, локвањ, дрезга или нека алга; - Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота – човек, срна, пас, мачка, јазавац, слепи миш, сова ушара, кокошка, шумски мрав, стрижибуба, храст, смрча, дивља ружа, љубичица, хајдучка трава, камилица, ливадарка; - Прилагођености на начин живота – жаба, комарац, вилин коњиц, чапља; - Живот под земљом – кртица, ровац, кишна глиста.	У овој области је акценат на ученичком истраживању спољашњих особина живих бића из непосредног окружења и њиховом односу са условима средине у којој живе .Резултате истраживања би требало искористити за генерализацију и увођење новог појма – прилагођеност (адаптација).

3.НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.	–Ученичко истраживање варијабилности унутар једне врсте (нпр. разлике између деце у одељењу, у димензијама и боји плодова на пијаци, између говеда у истом домаћинству; уочавање разлика у висини стабла, броју листова и цветова биљака које расту у хладу и оних који расту на сунцу, или биљака које расту у близини саобраћајница и даље од њих) и кроз оглед са пелцерима или листовима афричке љубичице (биљке са истим наследним материјалом различито изгледају када расту под различитим условима). –Огледу треба да претходи постављање хипотезе која ће бити огледом испитана (шта очекујем да ће се десити ако резнице исте биљке гајим у различитим условима осветљености и слично). Закључци о наслеђивању, утицају фактора животне средине и индивидуалној варијабилности могу бити генерализовани и повезани са питањима из свакодневног живота. Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака,
4.ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину.Заштита живих бића и животне средине.Пројекат очувања природе у мом крају.Дивље животиње као кућни љубимци – да или не.Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).	
5.ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и	У овој области акценат је на истраживању о основним чињеницама о здравој исхрани (ужина спремљена код куће), води као

	здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.	најздравијем пићу, штетности енергетских пића и дуванског дима.

ГЕОГРАФИЈА

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа.		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Васиона	Географска карта Методе представљања рељефа на карти Подела карата према садржају и величини размера Оријентација у простору Оријентација карте и мерење на карти	Самостални рад, истраживачки рад, рад у групама
Планета Земља	Земљина кретања Унутрашња грађа Земље и рељеф Ваздушни омотач Воде на Земљи Биљни и животињски свет	

5.6. ШЕСТИ РАЗРЕД

ДОПУНСКА НАСТАВА

План допунске наставе из српског језика и књижевности за шести разред

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА: Циљ: Допунски рад се организује за ученике који из објективних разлога у редовној настави матерњег језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја

Задаци: Ученик треба да:
зна особине и врсте гласова;
дели реч на слоге у једноставнијим примерима;
примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама
препознаје гласовне промене
правилно употребљава глаголске облике
разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
разликује основне књижевне родове: лирику, епiku и драму

ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Књижевност	Читање и разумевање прочитаног Лирика, епика, драма, научнопопулатни и информативни текстови Књижевни и функционални појмови	Допунска настава се организује према потреби за: једног ученика (индивидуализован приступ), групу ученика или по потреби за цело одељење. За часове допунске наставе наставник креира прилагођене наставне листове са друкчијим очигледнијим примерима. Кроз разговор са ученицима утврђује се потребан темпо и начин рада. Када наставник ради са једним учеником, подстиче ученика да пита шта му није јасно, објашњава на више различитих начина и охрабрује ученика хвалећи сваки помак у разумевању и самосталности и похваљује сваки напредак ученика. Омогућава ученицима више времена да дођу до решења. У остваривању задатака допунске наставе примењује рад у пару и вршњачко учење. Текстови се читају више пута, све док не изазову одговарајуће доживљаје

		и утиске који су неопходни за даље упознавање и проучавање. Ученик се подстиче да пита шта му није довољно јасно. Нејасни делови текста се повезују са искуствима ученика, илуструју, драматизују, приказују пп-презентације. Наставник тражи од ученика да се стави у улогу лика из књижевног дела. Од ученика се тражи да упореди епски, лирски и драмски текст (сличности и разлике). Ученици илуструју песму или цртају стрип када је у питању епски и драмски текст. У читању научнопопуларних текстова користе се пп-презентације које ученици праве заједно са наставником или групом ученика. Ученик прави листу текстова који му се највише свиђају и повезују их са књижевним родом и врстом
ЈЕЗИК • граматика, • правопис, • лексикологија, • ортоепија	Подела гласова Септембар Гласовне промене септембар, октобар Књижевност Октобар Придевске заменице Новембар Грађење речи децембар, јануар Реченица фебруар, март Глаголски облици	Ученици бирају текстове који су им занимљиви или користе примере из својих писмених радова и на њима увиђају, објашњавају, увежбавају одговарајућа језичка правила. Ученик се подстиче да даје што више својих примера за уочене језичке појмове. Са учеником се праве илустрације и графички прикази језичких појмова. Ученик са наставником анализира грешке које прави и коригује их самостално или уз помоћ вршњака, прави са наставником предлог за даље учење. Кроз језичке игре и изговором брзалица ученици вежбају артикулацију гласова, акценат речи, темпо, реченичну интонацију
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	• Говорна култура • Писано изражавање	

		Наставник са ученицима спонтано води разговоре у вези интересовања и искуства ученика ненаметљиво исправљајући грешке у говору ученика. Наставник поставља питања ученику о прочитаном тексту и тако долази до тога да се текст преприча. Кад ученик одговори усмено подстиче се да запише свој одговор. Ученик напамет казује одабране делове лирског текста. Ученик процењује успешност свог казивања. Ученици пишу краће наративне и дескриптивне текстове, процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (одговор на тему, стил, правопис)

МАТЕМАТИКА (програм допунске наставе за 6. разред)

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:

Ученик треба да:

- прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе бројеве;
- одреди супротан број и апсолутну вредност целог броја;
- израчуна вредности једноставнијих бројевних израза;
- класификује троуглове на основу њихових својстава;
- конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова;
- уочи одговарајуће елементе подударних троуглова;
- утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности;
- конструише троугао на основу задатих елемената (странице и углови);
- примени својства троуглова у једноставнијим задацима;
- одреди центар описане и уписане кружнице троугла;
- правилно користи геометријски прибор;

- прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој рационалне бројеве у облику разломка и у децималном запису; - одреди супротан број и апсолутну вредност рационалног броја; - израчуна вредности једноставнијих бројевних израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; - прикаже податке у зависности између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм); - класификује четвороуглове на основу њихових својстава; - конструише паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице, углови и дијагонале четвороугла); - примени својства четвороуглова у једноставнијим задацима; - сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; - израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или расположиву једнакост.		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	- супротан број - рачунске операције у скупу целих бројева - једначине и неједначине у скупу целих бројева	активно слушање, преписивање задатака са табле, самостални рад, постављање питања, учествовање у часу
ТРОУГАО	- врсте троуглова - углови троугла - конструкција троугла	
РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	- рачунске операције у скупу рационалних бројева - једначине и неједначине у скупу рационалних бројева - пропорција	
ЧЕТВОРОУГАО	- врсте четвороуглова - конструкција четвороуглова - вектори и операције са њима	
ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА	- површина троуглова - површина четвороуглова	

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (програм допунске наставе за 6. разред)

Циљеви и задаци:

Допунска настава се организује за ученике који у редовној настави енглеског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја. У зависности од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе са којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја из граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених елемената рада на тексту или облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима).

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ		СТАНДАРДИ	
	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	ОСНОВНИ НИВО	
INTRODUCTION (УВОД) UNIT 1: MY LIFE (МОЈ ЖИВОТ) UNIT 2: THE FUTURE (БУДУЋНОСТ) UNIT 3: TIMES AND PLACES (ВРЕМЕНА И МЕСТА) UNIT 4: CITIES (ГРАДОВИ) UNIT 5: EXPERIENCES (ИСКУСТВА) UNIT 6: WHAT'S UP? (ШТА ИМА?) MISCELLANEOUS (РАЗНО)	слушају; читају (интерпретативно и изражајно, и читање у себи); пишу по диктату и записују; описују и препричавају; усмено излажу и изговарају; певају; меморишу; препознају и запажају; упоређују, сортирају и класификују; изводе закључке и дефинишу; анализирају и исправљају грешке; постављају питања, траже информације и објашњења; одговарају на питања; осмишљавају ново градиво; примењују своје знање; коригују грешке и усавршавају технику извођења; играју улоге и имитирају; повезују ново са већ постојећим знањем (школским и ваншколским); учествују у партнерском раду	излаже градиво кроз питања, захтеве; практично показује моделе (обрасце) целовитих делатности, прати њихово извођење и коригује грешке; објашњава нове речи и изразе; одговара на питања ученика, даје објашњења и обавештења; поставља проблем, води процес његовог решавања и врши проверу активности ученика у току процеса; повезује ново градиво са претходним искуствима и знањима ученика (школским и ваншколским); припрема и користи дидактичка средства; води и усмерава интеракцијски однос у учioniци; мотивише ученике за рад; проверава научено и оцењује; подстиче општу климу опуштености, уважава све идеје; организује парове и групе ученика	ПСТ.1.1.1. ПСТ.1.1.3. ПСТ.1.1.5. ПСТ.1.1.7. ПСТ.1.1.9. ПСТ.1.1.11. ПСТ.1.1.13. ПСТ.1.1.15. ПСТ.1.1.17. ПСТ.1.1.19. ПСТ. 1.1.21. ПСТ.1.1.23. ПСТ.1.2.1. ПСТ.1.2.3. ПСТ.1.3.1. ПСТ.1.3.3. ПСТ.1.3.5.	ПСТ.1.1.2. ПСТ.1.1.4. ПСТ.1.1.6. ПСТ.1.1.8. ПСТ.1.1.10. ПСТ.1.1.12. ПСТ.1.1.14. ПСТ.1.1.16. ПСТ.1.1.18. ПСТ.1.1.20. ПСТ.1.1.22. ПСТ.1.2.2. ПСТ.1.2.4. ПСТ.1.3.2. ПСТ. 1.3.4.

- Садржаји стандарда налазе се у „Правилнику о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик“ – „Службени гласник РС“, бр. 78/2017.

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК (програм допунске наставе за 6. разред)

Циљеви и задаци – савладавање основних знања која ученици нису савладали на часовима редовне наставе. Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ		СТАНДАРДИ
	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	ОСНОВНИ НИВО
1. СЛОБОДНО ВРЕМЕ Чланови (одређени, неодређени, сажети, партитивни) присвојни и показни детерминанти глаголски облици: презент, перфекат, блиско будуће време (aller + infinitif), скорашње прошло време (venir de + infinitif) 2. ОДЕВАЊЕ Модални глаголи: pouvoir, vouloir, devoir Правилни глаголи на – ER, -RE, -IR; неправилни глаголи: venir, aller, connaître, voir, sortir, dormir... Повратни глаголи 3. ЗАБРАНЕ Конструкције, примери, фразални глаголи постављање питања, упитне речи: ко, шта, колико, како, зашто, када, где, итд. Заменице у функцији директног објекта (COD) 4. ХРАНА Партитивни члан, негација, прилози за количину 5. ПОКЛОНИ Заједничке именице Прилози за време и место 6. ПОЛИЦИЈА Лексика везана за истраживачку полицију Негација у перфекту, поред не...pas и други облици негације имперфекат	слушају; читају (интерпретативно и изражајно, и читање у себи); пишу подиктату и записују; описују и препричавају; усмено излажу и изговарају; певају; меморишу; препознају и запажају; упоређују, сортирају и класификују; изводе закључке и дефинишу; анализирају и исправљају грешке; постављају питања, траже информације и објашњења; одговарају на питања; осмишљавају новоградиво; примењују своје знање; коригују грешке и усавршавају технику извођења; играју улоге и имитирају; повезују новосавешно постојећим знањем (школским и ваншколским); учествују у партнерском раду	излаже градиво кроз питања, захтеве; практично показује моделе (образце) целовитих делатности, прати њихово извођење и коригује грешке; објашњава нове речи и изразе; одговара на питања ученика, даје објашњења и обавештења; поставља проблем, води процес његовог решавања и врши проверу активности ученика у току процеса; повезује новоградиво са претходним искуствима и знањима ученика (школским и ваншколским); припрема и користи дидактичка средства; води и усмерава интеракцијски однос у учионици; мотивише ученике зарад; проверава научено и оцењује; подстиче општу климу опуштености, уважава све идеје; организује парове и групе ученика	ДСТ.1.1.1. ДСТ.1.1.2. ДСТ.1.1.3. ДСТ.1.1.4. ДСТ.1.1.5. ДСТ.1.1.6. ДСТ.1.1.7. ДСТ.1.1.8. ДСТ.1.1.9. ДСТ.1.1.10. ДСТ.1.1.11. ДСТ.1.1.12. ДСТ.1.1.13. ДСТ.1.1.14. ДСТ.1.1.15. ДСТ.1.1.16. ДСТ.1.1.17. ДСТ.1.1.18. ДСТ.1.1.19. ДСТ.1.1.20. ДСТ.1.1.21. ДСТ.1.1.22. ДСТ.1.1.23. ДСТ.1.1.24.

- Садржаји стандарда налазе се у „Правилнику о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик“ – „Службени гласник РС“, бр. 78/2017.

ФИЗИКА (програм допунске наставе за 6. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Организује се за ученике који градиво не савладавају у потпуности на редовним часовима, који одсуствују са наставе или желе да разјасне нејасноће, а све у циљу усвајања што квалитетнијег знања из дате области и предмета.		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
КРЕТАЊЕ:	Кретања у свакодневном животу. Механичко кретање; Брзина, пређени пут и време	Излагање градива кроз питања и захтеве; извођење експеримената, демонстрација, навођење ученика на правилно извођење закључака, прати извођењеогледа, решавање задатака и коригује грешке; објашњава физичке величине и мернејединице; одговара на питања ученика, даје објашњења и обавештења; поставља проблем, води процес његовог решавања и врши проверу активности ученика у току процеса; повезује ново градиво са претходним искуствима и знањима ученика
СИЛА:	Различити облици међусобних деловања тела. Појам силе. Мерење силе, примери деловања силе	
МЕРЕЊЕ:	Физичке величине и мерне јединице	
МАСА И ГУСТИНА:	Појам масе и густине. Упоредивање	
ПРИТИСАК:	Притисак чврстих, течних и гасовитих тела.	

БИОЛОГИЈА (програм допунске наставе за 6. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Грађа живих бића – спољашња и унутрашња. Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије. Једноћелијски организми – бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња. Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци, размножавање. Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних животних процеса. Откриће ћелије и микроскопа. Основна грађа ћелије (мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти). Разлика између бактеријске, и биљне и животињске ћелије. Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези	- У остваривању наставе потребно је подстицати ученика на уочавање основних сличности и разлика спољашње и унутрашње грађе и функционисања различитих живих бића - Достижање исхода је могуће кроз различите вежбе и практичне активности ученика као нпр. израда плаката (људско тело, упоредни преглед спољашње грађе: човек, један кичмењак, један бескичмењак, биљка, гљива), мерење пулса при мировању и физичкој активности, испитивање тока воде кроз биљку, дисековање цвета, размножавање биљака семеном и пелцером, микроскопирање ћелија квасца - Знања и искуства ученика стечена у претходном разреду, треба проширити и надоградити појмовима: животна средина, популација, екосистем и еколошка ниша. - Акценат треба ставити на односе размножавања када су у питању јединке
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Популација, станиште, екосистем, еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране. Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. Антропогени фактор и облици загађења. Угрожавање живих бића и њихова заштита.	

НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Наследни материјал (ДНК, гени). Телесне и полне ћелије. Пренос наследног материјала. Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). Индивидуална варијабилност. Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција. Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека. Индивидуална варијабилност. Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција. Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека	исте популације и трофичке односе када су у питању јединке различитих популација. -Приликом обраде абиотичких фактора, не треба инсистирати на груписању већ пажњу усмерити на њихов утицај на раст и развиће. - Антропогени фактор треба обрадити кроз различите облике загађења, без улажења у хемијске процесе
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећелијности). „Дрво живота” (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност). Организми без једра. Организми са једром. Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота”.	
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње. Бактерије и антибиотици. Путеви преношења заразних болести. Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. Последице болести зависности – алкохолизам	

ИСТОРИЈА (програм допунске наставе за 6. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи... ➤ Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.		
<i>ОБЛАСТ/ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Основне одлике периода средњег века и новог века (појмови средњи век, нови век, прединдустријско доба, хронолошки и просторни оквири).	Обнављање постојећих и проширивање знања, развијање вештина, креативности и међусобне сарадње Развијање вештина, креативности, међусобне сарадње, изграђивање критичког односа при анализи одређених историјских извора, усвајање нових знања Развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти
ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи (германска и словенска племена, Бугари, Мађари, Викинзи). Најзначајније државе раног средњег века (Франачка држава, Визан- тијско царство, Арабљани). Религија у раном средњем веку (христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам). Феудално друштво (структура, друштвене категорије, вазални односи). Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености).	
ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	Државно уређење (типови европских монархија; република). Српске земље и суседи (краљевина и царство, деспотовина, аутоке- фална црква, односи са Византијом, Угарском, Бугарском, Венецијом, османска освајања у југоисточној Европи). Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор и дворски живот, живот на селу и граду - занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга).	
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ (Прединдустријско доба)	Прединдустријско доба (хронолошки оквири, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова - примери Фиренце, Венеције, Антверпена...). Велика географска открића и колонизација (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрет са ваневропским цивилизацијама - Северна и Јужна Америка, Индија, Африка, Кина, Јапан, Аустралија; после- дице). Врхунац моћи Османског царства (освајања, држава и друштво). Живот Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу (обнова Пећке патријаршије; мењање верског и културног идентитета - исламизација, покатоличавање, унијаћење; учешће у ратовима, отпори и сеобе, положај и привилегије, Војна крајина).	

ГЕОГРАФИЈА (програм допунске наставе за 6. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> <i>Допунска настава се организује за ученике који нису успели да усвоје знања на редовним часовима, који су били одсутни са часова редовне наставе и који желе да додатно утврде знања.</i>		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
Географска карта	Географска и картографска мрежа Географска ширина и географска дужина Оријентација у простору	Индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама и паровима
Становништво	Број становника и густина насељености Природно кретање становника Биолошке структуре становништва	
Насеља	Положај, величина и функције насеља Иглед, облик и везе села са руралним простором	
Привреда	Примарни сектор Секундарни сектор Терцијарни сектор Квартарни сектор	

ДОДАТНА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК (програм додатне наставе за 6. разред)

План додатног рада из српског језика и књижевности за шести разред

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА

Циљ: Циљ додатног рада из српског језика је развијање стваралачких навика, проширивање сазнања из језика и књижевности, функционално повезивање садржаја из књижевности са историјским и филмским делима на узрасном нивоу заинтересованих ученика.

Задачи: Ученик треба да:

Зна глаголске облике и користи научено у свакодневним приликама, у формалном и неформалном говору

Непосредно активирање ученика;

Ученици у свом животном окружењу прикупљају језичку грађу, разврставају је уз помоћ наставника и самостално класификују локализме, позајмљенице и архаизме.

Заинтересовани ученици нађене примере упоређују са примерима из домаћих филмова, налазе сличности и доносе закључке о богатству народног говора

ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
1. Књижевност	• Читање и разумевање прочитаног • Лирика, епика, драма, научнопопуларни и информативни текстови • Књижевни и функционални појмови	Додатна настава се организује за ученике који показују веће интересовање за наставу српског језика. Остварује се кроз сарадничко и истраживачко учење у складу са потребама и могућностима ученика. Наставник подстиче ученике да читају књижевне текстове постављајући проблемска питања у вези са садржајем текста. Организује и усмерава дискусију у којој ученици формирају властито мишљење о прочитаном књижевном делу. Процењују идејно-

		естетске и језичко-стилске вредности уметничког дела.Драматизује текстове, глуми, учествује у дебати, учествује у пројектима, прави презентације.Подстичу се ученици да користе одабрану и приступачну литературу о делима и писцима. Остварује се сарадња са локалним библиотекама и упознајемо начине коришћења библиотечког фонда. Посете позориштима или биоскопима завршавају се разговором о представи или филму и писањем есеја.
..Језик • Граматика • Правопис • Лексикологија • Ортоепија	1. Уводни час- представљање садржаја рада на часовима додатне наставе Септембар 2. Креативно писање Октобар 3. Употреба туђица (за и против) Новембар 4. Изражајно читање и казивање: реченична интонација Децембар- јануар 5. Језичкостилска анализа одабраних поетских текстова Фебруар 6. Творба речи- појам Март 7. Самостално језичко, литерарно стваралаштво ученика Април – мај 8. Приказ прочитане књиге ван школског програ	Наставник креира према интересовањима ученика наставне листове у раду на садржајима граматике и правописа.Припремају се ученици за такмичење кроз индивидуални и тимски рад на тестовима из српског језика.Наставник прати рад и пружа помоћ где је потребно. У остваривању задатака додатне наставе примењује се и вршњачко учење- ученици који су овладали одређеним садржајима објашњавају другим ученицима. Проучава се локални говор.Саставља се диференцијални речник
3.Језичка култура	Говорна култура • Писано изражавање	Припремају се вежбе у говорништву.Кратка, садржајна и језгровита излагања одређеној теми за одређено време пред аудиторијумом .Организују се дебате о одабраном проблему или појави (по избору ученика).Наставник упућује на самостално коришћење различитих извора сазнања и на тај начин их оспособљава за самообразовање. Ученици пишу наративне и дескриптивне текстове,

		процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (тема, стил, правопис)

МАТЕМАТИКА (програм додатне наставе за 6. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> - Проширивање и продубљивање стечених знања са редовне наставе - Развијање наклоности према математици као науци и доприносу који она у модерном друштву има - Развијање правог разумевања математичког израза, концепата процеса и доказа на примерима који се не раде на редовној настави - Развијање способности логичког мишљења, резоновања, анализирања, доказивања и прецизног изражавања - Развијање геометријског начина размишљања, доказивања геометријских тврђења и вештине цртања - Развијање следећих способности код ученика: посматрања, асоцијације, рачунања, апстрактног мишљења, логичког резоновања, прецизног записивања и изражавања		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	- сложенији изрази у скупу целих бројева - проблемски задаци у скупу целих бројева	самостални рад, постављање питања, учествовање у часу
ТРОУГАО	- конструкција троугла - доказ теорема везаних за троугао	
РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	- сложенији изрази у скупу рационалних бројева - ред вршења рачунских операција у скупу рационалних бројева	
ЧЕТВОРОУГАО	- доказивање особина четвороуглова	
ПОВРШИНА ЧЕТВОРОУГЛА И ТРОУГЛА	- површина равних фигура	

ФИЗИКА (програм додатне наставе за 6. разред)

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:

Циљ додатне наставе је да омогући талентованим ученицима да прошире своја знања и вештине из наставних области у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења и да допринесе њиховом оспособљавању за даље образовање.

ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
1. КРЕТАЊЕ	Кретање у свакодневном животу; Релативна брзина праволинијског кретања, Средња брзина; Графичко приказивање пређеног пута и брзине у зависности од времена	Излагање, извођење експеримената, демонстрација, навођење ученика на правилно извођење закључака; упућивање ученика на читање стручне литературе, поставља проблем, води процес његовог решавања и врши проверу активности ученика у току процеса; мотивише ученике за рад; упућује на коришћење симулација на рачунару
2. СИЛА	Резултујућа сила која делује на тело Колинеарне силе. Решавање проблема истезање еластичне опруге (динамометра) и тежине тега, односно калибрисање опруге.	
3. МЕРЕЊЕ	Апсолутна и релативна грешка мерења. Резултат мерења, записивање резултата мерења (таблично, графички).	
4. МАСА И ГУСТИНА	Решавање проблема у којима се користе величине (маса, тежина, густина)	
5. ПРИТИСАК	Хидростатички притисак (принцип рада водовода, фонтане). Кретање тела у флуидима (кретање подморнице, ваздушног балона). Примена Паскаловог закона. Хидраулична преса. <i>Тестови са школских, општинских и републичких такмичења</i>	

ИСТОРИЈА (програм додатне наставе за 6. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи... ➤ Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.		
<i>ОБЛАСТ/ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Историјски извори за историју средњег века и раног новог века и њихова сазнајна вредност (писани и материјални).	Обнављање постојећих и проширивање знања, развијање вештина, креативности и међусобне сарадње Развијање вештина, креативности, међусобне сарадње, изграђивање критичког односа при анализи одређених историјских извора, усвајање нових знања Развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти Повезивање и примена наученог, анализа тестова, уочавање повезаности градива
ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи (германска и словенска племена, Бугари, Мађари, Викинзи). Најзначајније државе раног средњег века (Франачка држава, Визан- тијско царство, Арабљани). Религија у раном средњем веку (христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам). Феудално друштво (структура, друштвене категорије, вазални односи). Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености).	
ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	Државно уређење (типови европских монархија; република). Сусрети и прожимања цивилизација и народа (хришћанство, ислам, јудаизам, Крсташки ратови, најзначајнији путописци и њихова путо- вања - Марко Поло, Ибн Батута и др). Српске земље и суседи (краљевина и царство, деспотовина, аутоке- фална црква, односи са Византијом, Угарском, Бугарском, Венецијом, османска освајања у југоисточној Европи). Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор и дворски живот, живот на селу и граду - занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга).	

	Опште одлике средњовековне културе (верски карактер културе, ви- тешка култура, културне области, школе и универзитети, проналасци; писана и визуелна култура код Срба, легенде - Косовска, о краљу Артуру...).	
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ (Прединдустријско доба)	Прединдустријско доба (хронолошки оквири, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова - примери Фиренце, Венеције, Антверпена...). Велика географска открића и колонизација (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрет са ваневропским цивилизацијама - Северна и Јужна Америка, Индија, Африка, Кина, Јапан, Аустралија; после- дице). Опште одлике културе раног новог века (основна обележја хуманизма и ренесансе; књижевност, политичка мисао, промене у свакодневном животу, обичаји и веровања - прогон „вештица“...). Реформација и противреформација (узроци, протестантизам, католич- ка реакција -улога језуита; верски сукоби и ратови). Појава апсолутистичких монархија (промене у државном уређењу, централизација државе, положај владара). Врхунац моћи Османског царства (освајања, држава и друштво). Живот Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу (обнова Пећке патријаршије; мењање верског и културног идентитета - исламизација, покатоличавање, унијаћење; учешће у ратовима, отпори и сеобе, положај и привилегије, Војна крајина).	

БИОЛОГИЈА (програм додатне наставе за 6. разред)

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквири предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научеог у свакодневном животу.		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
1. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Грађа живих бића – спољашња и унутрашња. Грађа људског тела: Хијерархијски низ од организма до ћелије.	- У остваривању наставе потребно је подстицати истраживачки рад ученика основних сличности и разлика спољашње и унутрашње грађе и

	Једноћелијски организми – бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња. Основне животне функције живог организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци, размножавање. Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних животних процеса. Откриће ћелије и микроскопа. Основна грађа ћелије (мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти). Разлика између бактеријске, и биљне и животињске ћелије. Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези.	функционисања различитих живих бића, треба користити школски микроскоп, обрађивати примере из непосредног окружења и водити рачуна да се ученици хумано опходе према живим бићима које истражују - вежбе и практичне активности ученика, мерење пулса при мировању и физичкој активности, испитивање тока воде кроз биљку, дисековање цвета, размножавање биљака семеном и пелцером, микроскопирање ћелија квасца/инфузоријума/самостално направљених препарата, употреба едукативних филмова (нпр. Живот у капи воде) итд.
2.ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Популација, станиште, екосистем, еколошко станиште, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране. Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. Антропогени фактор и облици заглађења. Угрожавање живих бића и њихова заштита.	-Тема се обрађује уз више вежби тереног типа. Истраживање може да подразумева познат терен, литературу, интернет. Важно је да се обезбеди час за презентовање резултата истраживања, као и да ученици сами процене квалитет. Акценат треба ставити на односе размножавања када су у питању јединке исте популације и трофичке односе када су у питању јединке различитих популација.
3.НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	-Пренос наследног материјала. - Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). - Индивидуална варијабилност. - Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција.	- Индивидуалну варијабилност организама у популацији треба повезати са механизмом природне селекције, као еволуционим механизмом који доводи до адаптирања организама на услове животне средине.

	- Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека.	- Потребно је подстицати ученике да сами пронађу примере о деловању природне селекције. - Природну и вештачку селекцију треба реализовати кроз обраду и табеларно и графичко приказивање неколикоразличитих примера, са обавезним извођењем закључака. - Потребно је ученике подстицати да истражују нове примере индивидуалне варијабилности и резултате прикажу одељењу
4. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећеличности). „Дрво живота“ (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност). Организми без једра. Организми са једром. Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота“.	- ученици треба да усвоје је да су сви организми који данас живе на Земљи потомци заједничког претка, који је био једноћелијски организам без формираног једра - Потребно је обрадити улогу ћелија без једра и ћелија са једром у појави вишећеличности. - При разврставању и груписању живог света, треба користити филогенетски приступ, односно заједничко порекло,
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње. Бактерије и антибиотици. Путеви преношења заразних болести. Повреде и прва помоћ: повреде коже, убои инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. Последице болести зависности – алкохолизам.	У овој области акценат је на о чињеницама о превенцији заразних болести, путевима преношења и спречавању ширења Посебно треба обратити пажњу на антибиотике Важан део ове области је упознавање са болестима зависности, нарочито алкохолизмом Неопходно је подстаћи ученике да сами, уз употребу ИК технологија

		истражују ову област Градиво на тему климатских промена обработити у виду пројекта

ГЕОГРАФИЈА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА: Додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа.		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Географска карта	Географска карта Методе представљања рељефа на карти Подела карата према садржају и величини размера Оријентација у простору Оријентација карте и мерење на карти	Самостални рад, истраживачки рад, рад у групама
Становништво	Биолошке структура становништва Друштвено-економске структуре становништва	
Насеља	Положај, величина и функције насеља Унутрашња структура, функције и односи града са околним простором	
Привреда	Примарни сектор Секундарни сектор Терцијарни сектор Квартарни сектор Развијени и неразвијени региони у свету	

5.7. СЕДМИ РАЗРЕД

ДОПУНСКА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ – допунска настава

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА: Циљ: Допунски рад се организује за ученике који из објективних разлога у редовној настави матерњег језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја Задаци: Ученик треба да: ☐ разликује појмове књижевног и народног језика ☐ зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас) ☐ препозна врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; ☐ примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи ☐ препозна синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу) ☐ одређује реченичне чланове у типичним (школским) примерима ☐ правилно употребљава падеже у реченици ☐ примени правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Књижевност	Читање и разумевање прочитаног • Лирика, епика, драма, научнопопуларни и информативни текстови • Књижевни и функционални појмови	Допунска настава се организује према потреби за: једног ученика (индивидуализован приступ), групу ученика или по потреби за цело одељење. За часове допунске наставе наставник креира прилагођене наставне листове са друкчијим очигледнијим примерима. Кроз разговор са ученицима утврђује се потребан темпо и начин рада. Када наставник ради са једним учеником, подстиче ученика да пита шта му није јасно, објашњава на више различитих начина и охрабрује ученика хвалећи сваки помак у разумевању и самосталности и похваљује сваки напредак

		ученика. Омогућава ученицима више времена да дођу до решења. У остваривању задатака допунске наставе примењује рад у пару и вршњачко учење. Текстови се читају више пута, све док не изазову одговарајуће доживљаје и утиске који су неопходни за даље упознавање и проучавање. Ученик се подстиче да пита шта му није довољно јасно. Нејасни делови текста се повезују са искуствима ученика, илуструју, драматизују, приказују пп-презентације. Наставник тражи од ученика да се стави у улогу лика из књижевног дела. Од ученика се тражи да упореди епски, лирски и драмски текст (сличности и разлике). Ученици илуструју песму или цртају стрип када је у питању епски и драмски текст. У читању научнопопуларних текстова користе се пп-презентације које ученици праве заједно са наставником или групом ученика. Ученик прави листу текстова који му се највише свиђају и повезују их са књижевним родом и врстом.
ЈЕЗИК • граматика, • правопис, • лексикологија, • ортоепија	• Врсте речи • Правопис • Врсте независних реченица • . Врсте зависних реченица • Богаћење речника	Ученици бирају текстове који су им занимљиви или користе примере из својих писмених радова и на њима увиђају, објашњавају, увежбавају одговарајућа језичка правила. Ученик се подстиче да даје што више својих примера за уочене језичке појмове. Са учеником се праве илустрације и графички прикази језичких појмова. Ученик са наставником анализира грешке које прави и коригује их самостално или уз помоћ вршњака, прави са наставником предлог за даље учење. Кроз језичке игре и изговором брзалица ученици вежбају артикулацију гласова, акценат речи, темпо, реченичну интонацију
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	• Говорна култура • Писано изражавање	наставник са ученицима спонтано води разговоре у вези интересовања и искуства ученика ненаметљиво исправљајући грешке у говору ученика. Наставник поставља питања ученику о прочитаном тексту и тако долази до тога да се текст преприча. Кад ученик одговори усмено подстиче се да запише свој одговор. Ученик напамет казује одабране делове лирског текста. Ученик процењује успешност свог казивања.

		Ученици пишу краће наративне и дескриптивне текстове, процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (одговор на тему, стил, правопис

МАТЕМАТИКА – допунска настава

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Ученик треба да: - израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; - одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; - одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; - нацрта график функције; - примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима; - правилно користи геометријски прибор; - трансформише збир, разлику и производ полинома; - примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; - растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата); - примени својства страница, углова и дијагонала многоугла; - израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост; - конструише ортоцентар и тежиште троугла; - примени својства централног и периферијског угла у кругу; - израчуна обим и површину круга и његових делова; - преслика дати геометријски објекат ротацијом; - одређује средњу вредност, медијану и мод.		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>

1. РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	- степеновање - кореновање - децимални запис реалног броја	Решавање задатака, приказивање цртежом
2. ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	- примена Питагорине теореме	Решавати полиноме на основу познатих закона рачунских операција с бројевима, инсистирати на различитим ознакама катета и хипотенузе, као и различитим положајима самог правоуглог троугла, како би се ученици оспособили да Питагорину теорему користе касније у образовању, Постављање питања, учествовање у часу, повезивање знања са реалним животним проблемима, правилно коришћење геометријског прибора
3. ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	- операције са степенима - полиноми - квадрат бинома и разлика квадрата - рачунске операције са полиномима	
4. МНОГОУГАО	- појам и врсте многоугла, правилан многоугао - збир углова и број дијагонала многоугла - површина многоугла	
5. КРУГ	- делови круга и број ПИ - централни и периферијски угао у кругу - обим и површина круга	

ГЕОГРАФИЈА – допунска настава за 7. разред

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> <i>Допунска настава се организује за ученике који нису успели да усвоје знања на редовним часовима, који су били одсутни са часова редовне наставе и који желе да додатно утврде знања.</i>		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Географске регије Европе	Јужна Европа Средња Европа Западна Европа	Индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама и паровима

	Северна Европа Источна Европа	
Азија	Географски положај и природне карактеристике Азије	
Африка	Географски положај и природне карактеристике Африке	
Северна Америка	Географски положај и регионална подела Северне Америке Природне карактеристике Англоамерике Географске карактеристике Средње Америке	
Јужна Америка	Географски положај и природне карактеристике Јужне Америке	
Аустралија и океанија	Географске карактеристике Аустралије Географске карактеристике Океаније	

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК (програм допунске наставе за 7. разред)

Циљеви и задаци – савладавање основних знања која ученици нису савладали на часовима редовне наставе. Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програма	Начин реализације	
	Активности ученика	Активности наставника
1. ТАКМИЧЕЊА Описни придеви, именице које се односе на СПОРТ/ПРИПРЕМЕ ЗА СПОРТСКО ТАКМИЧЕЊЕ	слушају; читају (интерпретативно и изражајно, и читање у себи); пишу по диктату и записују; описују и	излаже градиво кроз питања, захтеве; практично показује моделе (обрасце) целовитих делатности,

Простифутур, прилошкеодредбезавреме, 2.СЛОБОДНО ВРЕМЕ Глаголскиоблици: презент, блископрошловреме и тренутнипрезент 3.ПЛАНОВИ Креирањепланова, Прилошкеодредбезанамеру, Компаратив и суперлативименица, придева и прилога 4.РАЗМЕНА МИШЉЕЊА/ИНФОРМАЦИЈА Прошлиглагослиоблици Индиректниговор 5.РАСПУСТ Вокабуларвезанзапутовања, посао, планове, предлоге Кондиционалпрезента 6.ПУТОВАЊЕ У НЕКУ ФРАНКОФОНУ ЗЕМЉУ Мушки и женскиродименица и придевавезанихза НАЦИОНАЛНОСТ Предлозизаместо Описивањенекедржаве; њенеосновнекарактеристике	препричавају; усмено излажу и изговарају; певају; меморишу; препознају и запажају; упоређују, сортирају и класификују; изводе закључке и дефинишу; анализирају и исправљају грешке; постављају питања, траже информације и објашњења; одговарају на питања; осмишљавају ново градиво; примењују своје знање; коригују грешке и усавршавају технику извођења; играју улоге и имитирају; повезују ново са већ постојећим знањем (школским и ваншколским); учествују у партнерском раду	прати њихово извођење и коригује грешке; објашњава нове речи и изразе; одговара на питања ученика, даје објашњења и обавештења; поставља проблем, води процес његовог решавања и врши проверу активности ученика у току процеса; повезује ново градиво са претходним искуствима и знањима ученика (школским и ваншколским); припрема и користи дидактичка средства; води и усмерава интеракцијски однос у учионици; мотивише ученике за рад; проверава научено и оцењује; подстиче општу климу опуштености, уважава све идеје; организује парове и групе ученика

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (програм допунске наставе за 7. разред)

Циљеви и задаци:

Допунска настава се организује за ученике који у редовној настави енглеског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја. У зависности од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе са којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја из граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених елемената рада на тексту или облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима).

Садржаји програма	Начин реализације	
	Активности ученика	Активности наставника
INTRODUCTION (УВОД) UNIT 1: PAST AND PRESENT (ПРОШЛОСТ И САДАШЊОСТ) UNIT 2: FAME AND FORTUNE (СЛАВА И БОГАТСТВО) UNIT 3: HEALTH AND SAFETY (ЗДРАВЉЕ И БЕЗБЕДНОСТ) UNIT 4: HEROES (ХЕРОЈИ) UNIT 5: OUR ENVIRONMENT (НАША ЖИВОТНА СРЕДИНА) UNIT 6: RELATIONSHIPS (ОДНОСИ) MISCELLANEOUS (РАЗНО)	слушају; читају (интерпретативно и изражајно, и читање у себи); пишу по диктату и записују; описују и препричавају; усмено излажу и изговарају; певају; меморишу; препознају и запажају; упоређују, сортирају и класификују; изводе закључке и дефинишу; анализирају и исправљају грешке; постављају питања, траже информације и објашњења; одговарају на питања; осмишљавају ново градиво; примењују своје знање; коригују грешке и усавршавају технику извођења; играју улоге и имитирају; повезују ново са већ постојећим знањем (школским и ваншколским); учествују у партнерском раду	излаже градиво кроз питања, захтеве; практично показује моделе (обрасце) целовитих делатности, прати њихово извођење и коригује грешке; објашњава нове речи и изразе; одговара на питања ученика, даје објашњења и обавештења; поставља проблем, води процес његовог решавања и врши проверу активности ученика у току процеса; повезује ново градиво са претходним искуствима и знањима ученика (школским и ваншколским); припрема и користи дидактичка средства; води и усмерава интеракцијски однос у учионици; мотивише ученике за рад; проверава научено и оцењује; подстиче општу климу опуштености, уважава све идеје; организује парове и групе ученика

- Садржаји стандарда налазе се у „Правилнику о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик“ – „Службени гласник РС“, бр. 78/2017.

ФИЗИКА (програм допунске наставе за 7. разред)

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:

Организује се за ученике који градиво не савладавају у потпуности на редовним часовима, који одсуствују са наставе или желе да разјасне нејасноће а циљеви и задаци су везани за усвајања што квалитетнијег знање из дате области и предмета.		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
1. СИЛА И КРЕТАЊЕ	Равномерно променљиво праволинијско кретање; Њутнови закони	Повезаност наставних садржаја са појавама у свакодневном животу решавање задатака одвија се кроз три етапе: физичка анализа задатка, математичко израчунавање и дискусија резултата. У првој етапи уочавају се физичке појаве које се односи задатак, а затим се набрајају и речима исказују закони по којима се појаве одвијају. У другој етапи се, на основу математичке форме закона, израчунава вредност тражене величине. У трећој етапи тражи се физичко тумачење добијеног резултата.
2. КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ	Гравитациона сила, тежина тела, сила трења; Слободан пад	
3. РАВНОТЕЖА ТЕЛА:	Полуга и њена примена; Сила потиска; Архимедов закон	
4. МЕХАНИЧКИ РАД, ЕНЕРГИЈА И СНАГА	Механички рад. Рад силе. Рад силе теже и силе трења.	
5. ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ:	Температура, мерење температуре; Агрегатна стања	

ИСТОРИЈА – допунска настава

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА: Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи... ➤ Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.		
ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Основне одлике, хронолошки и просторни оквири периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата.	
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (до средине XIX века)	Индустијска револуција (парна машина и њена примена; промене у друштву – јачање грађанске и појава радничке класе). Политичке револуције (узроци, последице и обележја, европске монархије уочи револуција, просветитељске идеје) Свакодневни живот и култура(промене у начину живота). Источно питање и балкански народи (политика великих сила, борба балканских народа за ослобођење). Српска револуција 1804–1835 (основна обележја, ток Првог и Другог српског устанка, последице и значај). Развој модерне српске државе (аутономија Кнежевине Србије, успостава државе, оснивање образовних и културних установа).	--обнављање постојећег и проширивање знања, развијање вештина креативности и међусобне сарадње -развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА	Рађање модерних држава, међународни односи и кризе. Промене у привреди, друштву и култури. Кнежевина и Краљевина Србија и њено окружење (развој државних установа и политичког живота, унутрашња и спољна политика, међународно признање – Берлински конгрес; културна и просветна политика, свакодневни живот;).	-усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атлас, оспособљавање за самосталан рад
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА	Међународни односи и кризе. Култура, наука и свакодневни живот. Краљевина Србија и њено окружење. Велики рат (узроци и повод, савезништва и фронтови, Србија и Црна Гора у рату; преломнице, ток и последице рата;).	

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	- Деоба ћелије. - ДНК и појам гена - Прво Менделово правило - Наслеђивање пола. - Једнополни и двопolni организми. - Значај полног размножавања.	- Уводи се појам хромозома - На основу модела ученик прави разлику митозе и мејозе. - Бесполно размножавање треба повезати са митозом - Полно размножавање треба повезати са мејозом - Ток развића вишећелијских организама објаснити на моделу човека - Треба дати шему наслеђивања неке особине (светле очи/тамне очи) у једној генерацији и на њој објаснити Менделово правило.
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	- Симетрија, цефализација и сегментација - Присуство/ одсуство биљних органа. - Грађа и улога ткива, органа, органских система и значај за функционисања организма. - Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња	- Акценат треба да буде на основним принципима организације живих бића и значају ткива, органа и органских система и за функционисање организма. Симетричност тела треба обрадити као особину која се јавља у свим групама живих организама. Цефализацију код животиња би требало описати као груписање главних органа за пријем и спровођење информација у предњем делу тела. - Главне групе једноћелијских еукариотских организам треба обрадити кроз упоредни преглед грађе и сличности/ разлике основних животних функција.

ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	-Основни принципи систематике -разноврсност живота кроз основне систематске категорије -Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова	навођењем основних систематских категорија, као и спомињањем биномне номенклатуре. - Систематику треба обрадити ха правилима практичне примене дихотомног кључа
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	-Састав и структура популација. -Абиотички фактори и биотички односи - Мреже исхране. - Животне области	- Потребно је проширити и продубити знања о трофичким односима и ланцима исхране.. -Потребно је обрадити комплекс еколошких фактора који одређују распрострањење 8 основних животних области на копну (тундре, тајге, лишћарске листопадне шуме, медитеранске шуме и макије, саване, кишне тропске шуме , степе и пустиње).
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	- Болести изазване вирусима. - Имунитет. Вакцине. - Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. - Здрави стилови живота (сан, кондиција...). -Последице болести зависности (наркоманија)	-Обрадити особине и грађу вируса, као и начине преношења и превенције најчешћих вирусних болести. -При обради имунитета и вакцинације требало би се задржати на основном објашњењу настанка имунитета без дубљег залажења у механизме настанка антитела. - Потребно је да ученик зна да коришћење психоактивних супстанци доводи до физичке и психичке зависности, у којој је то мери штетно за поједница, породицу, друштво,

ХЕМИЈА – допунска настава

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> <i>Допунска настава из хемије се организује за ученике који спорије усвајају знања, ученике који нису били присутни на неким часовима, ученике који желе да утврде знање или уклоне евентуалне нејасноће, што доприноси бољем усвајању знања и вештина везаних за наставно градиво</i>		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	- Предмет изучавања хемије. - Везе између хемије и других наука. - Примена хемије у различитим делатностима и свакодневном животу. - Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једињења и смеше.	Навести ученика да идентификује и помоћи му да објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја;
ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	- Хемијска лабораторија и експеримент. - Лабораторијско посуђе и прибор. - Физичка и хемијска својства супстанци. - Физичке и хемијске промене супстанци.	проналази једноставније примере за вежбу; - подстиче и охрабрује ученика у раду и напредовању;
АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	Атоми хемијских елемената. Хемијски симболи. Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач. Атомски и масени број, изотопи. Распоред електрона по нивоима у атомима елемената. Периодни систем елемената (ПСЕ), закон периодичности и веза између броја и распореда електрона по нивоима у атомима елемената и положаја елемената у ПСЕ. Племенити гасови. Својства и примена.	- прати рад и напредовање ученика; - Ивођење закључака - Сређивање радног места - Писање хемијских формула прати смернице које добија од стране наставника; - поставља питања;
МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА ИЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА	Ковалентна веза: молекули елемената и молекули једињења. Атомска и молекулска кристална решетка. Јонска веза и јонска кристална решетка.	- решава захтеве задатка уз помоћ наставника; - Извођење огледа - Бележење резултата

ЈЕДИЊЕЊА	Валенца. Хемијске формуле и називи.
ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	-Смеше: хомогене и хетерогене. -Раствори – хомогене смеше. Растварање и растворљивост. Вода и ваздух – хомогене смеше у природи. -Масени процентни састав смеша. -Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета.
ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	Хемијске реакције. Закон о одржању масе. Хемијске једначине.
ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	Релативна атомска и релативна молекулска маса. Количина супстанце и мол. Моларна маса. Закон сталних односа маса. Масени процентни састав једињења. Израчунавања на основу једначина хемијских реакција.
ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ	Водоник. Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија. Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства. Киселине: хемијске формуле, називи и основна својства. Хидроксиди (базе): хемијске формуле, називи и основна својства. Мера киселости раствора: рН-скала. Неутрализација – хемијска реакција киселина и хидроксида (база). Соли: формуле и називи.

ДОДАТНА НАСТАВА - 7. разред

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА

Циљ додатног рада из српског језика је развијање критичког мишљења, проширивање сазнања из језика и књижевности, функционално повезивање садржаја из књижевности са историјским, позоришним и филмским делима на узрасном нивоу заинтересованих ученика.

Задаци: Ученик треба да:

савладава главна правила норме књижевног језика
разликује функционалне стилове
примењује знања о стиливима у изражавању
разликује књижевне родове и врсте
познаје процес драматизације
разуме развој филмске уметности на бази књижевног дела

ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
1.Књижевност	• Читање и разумевање прочитаног • Лирика, епика, драма, научнопопуларни и информативни текстови • Књижевни и функционални појмови	Додатна настава се организује за ученике који показују веће интересовање за наставу српског језика.Остварује се кроз сарадничко и истраживачко учење у складу са потребама и могућностима ученика. Наставник подстиче ученике да читају књижевне текстове постављајући проблемска питања у вези са садржајем текста. Организује и усмерава дискусију у којој ученици формирају властито мишљење о прочитаном књижевном делу.Процењују идејно-естетске и језичко-стилске вредности уметничког дела.Драматизује текстове, глуми, учествује у дебати, учествује у пројектима, прави презентације.Подстичу се ученици да користе одабрану и приступачну литературу о делима и писцима. Остварује се сарадња са локалним библиотекама и упознајемо начине коришћења библиотечког фонда. Посете позориштима или биоскопима завршавају се разговором о представи или филму и писањем есеја

2.Језик • Граматика • Правопис • Лексикологија • Ортоепија	• Врсте стилова и стилски правци Децембар- јануар • Вештина читања и разумевања прочитаног, Облици • приповедања • Фебруар • Лексички систем српског језика, стилска изражајна • средства • Март • Глаголски облици – значај и употреба Април	Наставник креира према интересовањима ученика наставне листове у раду на садржајима граматике и правописа.Припремају се ученици за такмичење кроз индивидуални и тимски рад на тестовима из српског језика.Наставник прати рад и пружа помоћ где је потребно. У остваривању задатака додатне наставе примењује се и вршњачко учење- ученици који су овладали одређеним садржајима објашњавају другим ученицима. Проучава се локални говор.Саставља се диференцијални речн
3.Језичка култура	• Говорна култура • Писано изражавање	Припремају се вежбе у говорништву.Кратка, садржајна и језгровита излагања одређеној теми за одређено време пред аудиторијумом .Организују се дебате оодабраном проблему или појави (по избору ученика).Наставник упућује на самостално коришћење различитих извора сазнања и на тај начин их оспособљава за самообразовање. Ученици пишу наративне и дескриптивне текстове, процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (тема,стил,правопис)

МАТЕМАТИКА – додатни рад

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> - Проширивање и продубљивање стечених знања са редовне наставе - Развијање наклоности према математици као науци и доприносу који она у модерном друштву има - Развијање правог разумевања математичког израза, концепата процеса и доказа на примерима који се не раде на редовној настави - Развијање способности логичког мишљења, резоновања, анализирања, доказивања и прецизног изражавања - Развијање геометријског начина размишљања, доказивања геометријских тврђења и вештине цртања - Развијање следећих способности код ученика: посматрања, асоцијације, рачунања, апстрактног мишљења, логичког резоновања, прецизног записивања и изражавања		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
1. РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	- ирационални бројеви	Решавање задатака, дијалог - дискусија о проблему задатка, демонстрација - скицирање, цртање
2. ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	- примена Питагорине теореме на геометријске фигуре	
3. РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	- полиноми, растављање на чиниоце - квадрат бинома и тринома	
5. КРУГ	- проблемски задаци са кругом	

ФИЗИКА (програм додатне наставе за 7. разред)

Циљ додатне наставе је да омогући талентованим ученицима да прошире своја знања и вештине из наставних области у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења и да допринесе њиховом оспособљавању за даље образовање. Додатним радом се обухватају ученици који постижу изузетне резултате у савладавању садржаја програма, који показују интересовање за проширивање знања и вештина.

садржаји програма	начин реализације		стандарди
	активности ученика	активности наставника	
1. СИЛА И КРЕТАЊЕ: Примена Њутнових закона динамике; Решавање проблема кретања тела са константним убрзањем; Графичко решавање проблема код равномерно променљивог кретања 2. КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ; СИЛА ТРЕЊА: Различити облици кретања под дејством силе теже; Кеплерови закони. Кретање планета 3. РАВНОТЕЖА ТЕЛА: Решавање проблема везаних за слагање и разлагање сила и равнотежу; Примена полуге; Тела на стрмој равни; Архимедов закон и примена 4. МЕХАНИЧКИ РАД, ЕНЕРГИЈА И СНАГА: Принцип рада простих машина; Закон одржања енергије; Симулације кинетичке и потенцијалне енергије 5. ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ: Топлотна равнотежа; Одређивање специфичног топлотног капацитета <i>Тестови са општинских, окружних и републичких такмичења</i>	Слушање, посматрање, запажање, вежбање, стваралачко писање реферата, истраживачки рад, самостално извођење огледа, самостално доношење закључака на основу изведених огледа	Излагање, извођење експеримената, демонстрација, навођење ученика на правилно извођење закључака, упућивање ученика на читање стручне литературе; поставља проблем, води процес његовог решавања и врши проверу активности ученика у току процеса; мотивише ученике за рад; упућује на коришћење симулација на рачунару	ФИ.3.2.1; ФИ.3.1.2 ФИ.3.2.1; ФИ.3.1.1 ФИ.3.1.2; ФИ.2.4.1 ФИ.2.4.3; ФИ.2.5.1 ФИ.2.5.3; ФИ.3.5.1 ФИ.3.5.2 Стандарди из области Експеримент: ФИ.2.7.2; ФИ.2.7.1; ФИ.3.7.1; ФИ.3.7.2

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Додатна настава се организује за напредније ученике који желе да прошире своја знања из хемије.		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	Примена хемије у различитим делатностима и свакодневном животу. Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једињења и смеше.	- Лабораторијске вежбе - проблемски задаци Ученици би требало да уче: када је максимално попуњен валентни ниво, распоред електрона у атомима племенитих гасова, да шематски представљају распоред електрона по енергетским нивоима, и да повезују распоред електрона у атому елемената са положајем елемента у Периодном систему елемената. Учећи о племенитим гасовима ученици би требало да повезују структуру атома са својствима елемената, применом, као и са заступљеношћу њихових слободних атома у природи.
ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	-Физичка и хемијска својства супстанци. -Физичке и хемијске промене супстанци.	
АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач. Атомски и масени број, изотопи. Распоред електрона по нивоима у атомима елемената. Периодни систем елемената (ПСЕ), закон периодичности и веза између броја и распореда електрона по нивоима у атомима елемената и положаја елемената у ПСЕ. Племенити гасови. Својства и примена	
МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	Ковалентна веза: молекули елемената и молекули једињења. Атомска и молекулска кристална решетка. Јонска веза и јонска кристална решетка. Валенца. Хемијске формуле и називи	
ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	-Смеше: хомогене и хетерогене. -Раствори – хомогене смеше. Растварање и растворљивост. Вода и ваздух – хомогене смеше у природи. -Масени процентни састав смеша. -Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета.	

ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	Хемијске реакције. Закон о одржању масе. Хемијске једначине.	Најбоље је учити кроз демонстрационе огледе: сагоревање свеће, реакције између натријумхидрогенкарбоната и сирћетне киселине, реакције између натријумхлорида и сребро-нитрата, и баријумхлорида и натријум-сулфата ученици -Ученици треба да усмене и текстуалне описе хемијских реакција преводе у симболички запис, тј. да записују једначине хемијских реакција
ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	Релативна атомска и релативна молекулска маса. Количина супстанце и мол. Моларна маса. Закон сталних односа маса. Масени процентни састав једињења. Израчунавања на основу једначина хемијских реакција.	Ученици на основу назива или хемијске формуле супстанце израчунавају релативне молекулске масе задатих супстанци користећи таблицу ПСЕ.
ВОДНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ	Водоник. Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија. Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства. Киселине: хемијске формуле, називи и основна својства. Хидроксиди (базе): хемијске формуле, називи и основна својства. Мера киселости раствора: рН-скала. Неутрализација – хемијска реакција киселина и хидроксида (база). Соли: формуле и називи	

БИОЛОГИЈА – додатна настава

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Додатни рад се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научеог у свакодневном животу		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	- Деоба ћелије (хромозоми, настајање телесних и полних ћелија. - ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип). -Прво Менделово правило, крвне групе, трансјузија и трансплантација. -Наслеђивање пола. -Наследне болести. - Смена генерација. - Значај и улога полног размножавања	-ученици самосталним истраживањем треба да дођу до података о животним циклусима животиња из непосредног окружења. -Треба дати шему наслеђивања наследне болести и на њој објаснити Менделово правило.
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	- Симетрија, цефализација и сегментација код животиња. - Ћелије са специфичном функцијом: мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице	- Акцентат треба да буде на ученичком истраживању основних принципа организације живих бића и значају ткива, органа и органских система и за функционисање организма. Посебно обратити пажњу на појаву симетрије/асиметрије код биљака (симетрија цвета, листа...), као и на облике симетрије код животиња, како би се разумео значај симетрије тела за живот у воденој и копненој средини.
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	- Карл Лине, биномна номенклатура. -Приказ разноврсности живота	- На основу биномне номенклатуре се може демонстрирати принцип -врсте унутар

	-Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова (предачке и потомачке форме, прелазни фосили)	једног рода, а затим се по истом принципу може појаснити припадност родова једној фамилији, фамилија по реду итд. - инсистирати на правилима примене, односно практичној примени дихотомног кључа, чиме би ученици, могли сами разврставју жива бића и на основу задатих критеријума одреде њихову позицију на дрвету живота.
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	- Популациона динамика (природни прираштај и миграције; -Абиотички фактори и биотички односи као чиниоци природне селекције (адаптације). - Конвергенција и дивергенција животних форми. - Заштита биодиверзитета	- На основу позитивних примера деловања човека на животну средину, ученици треба да осмисле предлоге (који се односе на стање у свих 8 копнених животних области, као и у воденим биомима), уз напомену да свака акција није уједно и добра акција.
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	- Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани - Здрави стилови живота (сан, кондиција...).	Неопходно је подстаћи ученике да сами, уз употребу ИК технологија истражују ову област.

ИСТОРИЈА – додатна настава

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:

Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи...

➤ Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.		
ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Историјски извори за изучавање периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио и визуелни).	--обнављање постојећег и проширивање знања, развијање вештина креативности и међусобне сарадње -развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти -усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атласа, оспособљавање за самосталан рад -повезивање примена наученог, анализа тестова, уочавање повезаности градива
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (до средине XIX века)	Политичке револуције (узроци, последице и обележја, европске монархије уочи револуција, просветитељске идеје, примери америчке и француске револуције; појмови уставности и поделе власти, Декларација о правима човека и грађанина, укидање феудализма). Наполеоново доба (Наполеонова владавина, ратови, тековине, Бечки конгрес). Свакодневни живот и култура (промене у начину живота). Источно питање и балкански народи (политика великих сила, борба балканских народа за ослобођење). Живот Срба под османском и хабзбуршком влашћу. Српска револуција 1804–1835 (основна обележја, ток Првог и Другог српског устанка, последице и значај). Развој модерне српске државе (аутономија Кнежевине Србије, успостава државе, оснивање образовних и културних установа). Црна Гора у доба владичанства (основна обележја државног и друштвеног уређења).	
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА	Рађање модерних држава, међународни односи и кризе (револуције 1848/49 – „пролеће народа”, политичке идеје, настанак модерне Италије и Немачке, успон САД и грађански рат, борба за колоније у Африци и Азији, Персија, Индија, Кина, опадање Османског царства). Промене у привреди, друштву и култури (Друга индустријска револуција, људска права и слобода – право гласа, укидање робовласништва, положај деце и жена; култура, наука, образовање, свакодневни живот). Кнежевина и Краљевина Србија и њено окружење (развој државних установа и политичког живота, унутрашња и спољна политика, међународно признање – Берлински конгрес; културна и просветна политика, свакодневни живот; положај Срба под хабзбуршком и османском влашћу).	
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА	Међународни односи и кризе (формирање савеза, сукоби око колонија, Руско-јапански рат, Мароканска криза, Анексиона криза, Либијски рат, балкански ратови). Култура, наука и свакодневни живот (Светска изложба у Паризу, примена научних достигнућа, положај жена). Краљевина Србија и њено окружење (Мајски преврат, политички живот, унутрашња и спољна политика; појава југословенства, наука, култура, свакодневни живот, положај Срба под аустроугарском и османском влашћу, Црна Гора – доношење устава, проглашење краљевине; учешће Србије и Црне Горе у балканским ратовима). Велики рат (узроци и повод, савезништва и фронтони, Србија и Црна Гора у рату; преломнице, ток и последице рата; аспекти рата – технологија рата, пропаганда, губици и жртве, глад и епидемије;	

	човек у рату – живот у позадини и на фронту; живот под окупацијом и у избеглиштву; Велики рат у сећању).	

ГЕОГРАФИЈА – додатна настава

Циљеви и задаци:

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> <i>Додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа. Кроз додатни рад се врши и припрема за такмичење ученика.</i>		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
Географске регије Европе	Јужна Европа Средња Европа Западна Европа Северна Европа Источна Европа	Самостални рад, истраживачки рад, рад у групама
Азија	Географски положај и природне карактеристике Азије Друштвено-географске одлике Регионална и политичка подела Азије	
Африка	Географски положај и природне карактеристике Африке Друштвено-географске одлике Регионална и политичка подела Африке	

Северна Америка	Географски положај и регионална подела Северне Америке Природне карактеристике Англоамерике Друштвено-географске одлике Англоамерике Географске карактеристике Средње Америке
Јужна Америка	Географски положај и природне карактеристике Јужне Америке Друштвено-географске одлике Јужне Америке
Аустралија и океанија	Географске карактеристике Аустралије Географске карактеристике Океаније

5.8. ОСМИ РАЗРЕД

ДОПУНСКА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА: Циљ: Допунски рад се организује за ученике који из објективних разлога у редовној настави матерњег језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Задаци: Ученик треба да:
разликује појмове књижевног и народног језика
зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)
препозна врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
препозна синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну

реченицу, зависне и независне реченице)
 одређује реченичне чланове у типичним (школским) примерима
 правилно употребљава падеже у реченици
 разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
 разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму

ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
КЊИЖЕВНОСТ	Читање и разумевање прочитаног • Лирика, епика, драма, научнопопуларни и Информативни текстови • Књижевни и функционални појмови	Допунска настава се организује према потреби за: једног ученика (индивидуализован приступ), групу ученика или по потреби за цело одељење. За часове допунске наставе наставник креира прилагођене наставне листове са друкчијим очигледнијим примерима. Кроз разговор са ученицима утврђује се потребан темпо и начин рада. Када наставник ради са једним учеником, подстиче ученика да пита шта му није јасно, објашњава на више различитих начина и охрабрује ученика хвалећи сваки помак у разумевању и самосталности и похваљује сваки напредак ученика. Омогућава ученицима више времена да дођу до решења. У остваривању задатака допунске наставе примењује рад у пару и вршњачко учење. Текстови се читају више пута, све док не изазову одговарајуће доживљаје

		и утиске који су неопходни за даље упознавање и проучавање. Ученик се подстиче да пита шта му није довољно јасно. Нејасни делови текста се повезују са искуствима ученика, илуструју, драматизују, приказују пп-презентације. Наставник тражи од ученика да се стави у улогу лика из књижевног дела. Од ученика се тражи да упореди епски, лирски и драмски текст (сличности и разлике). Ученици илуструју песму или цртају стрип када је у питању епски и драмски текст. У читању научнопопуларних текстова користе се пп-презентације које ученици праве заједно са наставником или групом ученика. Ученик прави листу текстова који му се највише свиђају и повезују их са књижевним родом и врстом.
ЈЕЗИК • граматика, • правопис, • лексикологија, • ортоепиј	Историја српског језика Вукова реформа језика, писма и правописа Дијалекти српског језика Врсте зависних реченица Врста и служба речи	Ученици бирају текстове који су им занимљиви или користе примере из својих писмених радова и на њима увиђају, објашњавају, увежбавају одговарајућа језичка правила. Ученик се подстиче да даје што више својих примера за уочене језичке појмове. Са учеником се праве илустрације и графички прикази језичких појмова.

		Ученик са наставником анализира грешке које прави и коригује их самостално или уз помоћ вршњака, прави са наставником предлог за даље учење. Кроз језичке игре и изговором брзалица ученици вежбају артикулацију гласова, акценат речи, темпо, реченичну интонацију.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	• Говорна култура • Писано изражавање	Наставник са ученицима спонтано води разговоре у вези са интересовањима и искуствима ученика ненаметљиво исправљајући грешке у говору ученика. Наставник поставља питања ученику о прочитаном тексту и тако долази до тога да се текст преприча. Кад ученик одговори усмено подстиче се да запише свој одговор. Ученик напамет казује одабране делове лирског текста. Ученик процењује успешност свог казивања. Ученици пишу краће наративне и дескриптивне текстове, процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (одговор на тему, стил, правопис)

ИСТОРИЈА – допунска настава

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи... ➤ Задачи наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.		
ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Основне одлике периода од завршетка Првог светског рата до наших дана.	-обнављање постојећих и усвајање нових знања, развијање вештина, креативности -развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти -усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атласа, оспособљавање за самосталан рад -анализа текстова, уочавање повезаности градива и способљавање за самосталан рад, употреба атласа
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА;	Последице Великог рата Револуције у Русији и Европи (узроци, ток и последице). Стварање југословенске државе . Политичке и друштвено-економске прилике у Европи и свету	
ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ;	Свет у рату – узроци, међународне кризе, почетак и ток рата, зараћене стране, савезништва, фронтови, најважније операције, победа антифашистичке коалиције. Југославија и српски народ у рату –	
СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	Свет после Другог светског рата – блоковска подела, трка у наоружању, деколонизација, освајање свемира, медији, популарна култура. Југославија и српски народ после Другог светског рата – изградња новог државног и друштвеног уређења, једнопартијски систем, однос власти према политичким противницима, међународни положај	
СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	Свет после хладног рата – пад Берлинског зида; слом комунизма у Европи, нова политичка карта Европе, стварање Европске уније Четврта индустријска револуција Српски народ на крају 20. и почетком 21. века –	

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Улога и значај појединих ћелијских органела у метаболизму ћелије: једро, ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми. Матичне ћелије. Регулаторна улога хормона биљака и животиња. Улога и значај ензима. Ендокрини систем и хуморална регулација. Регулаторна улога хормона биљака и животиња Поремећаји функције ендокриног система, нервног система и чула. Неуротрансмитери, нервни импулси, драж, надражај. Хомеостаза – принцип повратне спреге. Фотосинтеза. Ћелијско дисање. Транспирација.	Треба нагласити да се особине живог налазе у структури – ћелији и да је на Земљи живот успостављен током еволуције ћелија. Увести појмове који ће повезати ћелијску грађу и функцију. Активности треба усмерити тако да ученик разуме да ћелија/организам најбоље функционише у одређеним условима и да сви организми поседују механизме који одржавају свој унутрашњи састав у одређеним границама, које омогућавају њихово преживљавање
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Биолошки смисао адолесценције (родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности). Заштита од полно преносивих болести контрацепција. Одговорност за сопствено здравље	важно је указати на путеве преношења болести, превенцију и значај редовних контрола
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Календар живота“, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба и велика изумирања. Значај алги (цијанобактерија) и биљака за продукцију O₂ и озонског	Посебну пажњу треба посветити настанку нових група живих бића и повезати их са

	омотача, као заштита од УВ зрака, и услов за развој осталих живих бића. Строматолити. Излазак из воде на копно.	њиховим положајем на Дрвету живота, што представља и део активности за достизање исхода истражи давно нестале екосистеме.
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Улуткавање и пресвлачење инсеката. Пубертет и адолесценција човека. Цветање, плодношеће и сазревање плодова биљака. Теорија еволуције. Постанак нових врста кроз еволуционе процесе. Еволуција човека.	Потребно је увести концепт климакса екосистема у смислу да он представља, у датим околностима, равнотежу у преносу и кружењима енергије и супстанце у екосистему
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Еволуција и развој екосистема. Концепт климакса. Циклуси кружења основних супстанци у природи (H ₂ O, C, N) и њихова повезаност. Азотофиксација, микориза, симбиоза, симбионтски организми (лишајеви). Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. Нестанак врста и фактори угрожавања (Н.І.Р.Р.О. концепт). Типични екосистеми Србије. Ретке и угрожене врсте Србије. Интродукције и реинтродукције и инвазивне врсте. Последице глобалних промена.	

МАТЕМАТИКА – допунска настава за 8. разред

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Ученици ће користити часове допунске наставе да заједно са наставником разјасне делове градива које нису усвојили на редовној настави. Понављати основне појмове и све оно што је на редовној настави остало неразјашњено. Акценат ставити на оне области које се често јављају на завршном испиту, на којима ученици доста греше		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
СЛИЧНОСТ	Троуглови са једнаким угловима Слични троуглови	

	Пропорционалност њихових страница. Примене сличности Талесова теорема	
ТАЧКА ПРАВА И РАВАН	- Однос тачке и праве, тачке и равни - Елементи који одређују положа праве и равни - Међусобни односи правих - Односи праве и равни, нормала на раван - Међусобни односи две равни - Ортогонална пројекција на раван(тачке дужи и праве)	Објашњавање појмова и начина за долазак до решења. Дијалог са ученицима око нејасноћа. Поступно решавање задатака са освртом на кораке у којима се јављају честе грешке
ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА 1 НЕПОЗНАТОМ	- Линеарне једначине - Решавање линеарних једначина са једном непознатом Примена	
ПРИЗМА	- Призма: појам, врсте, елементи - Мрежа призме. Површина призме - Правилна четворострана, правилна тространа и правилна шестострана призма - Запремина призме - Маса тела	
ПИРАМИДА	Мрежа пирамиде. Површина пирамиде - Правилна четворострана, правилна тространа и правилна шестострана пирамида - Запремина пирамиде	
ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	- Линеарна функција $y=kx+n$ - График линеарне функције	

	- Нула функције - Имплицитни облик задавања линеарне функције - Цртање и читање графика линеарних функција
СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	- Појам линеарне једначине с две непознате. - Појам система од две линеарне једначине с две непознате. - Решавање система методом замене и методом супротних коефицијената - Графички приказ решавања
ВАЉАК КУПА И ЛОПТА	- Ваљак, купа и лопта и његови елементи. - Мрежа ваљка, купе и лопте. - Површина ваљка, купе и лопте. - Запремина ваљка, купе и лопте

ФИЗИКА – допунска настава

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Циљ допунске наставе је да ученик, уз додатну помоћ наставника, стекне минимум основних знања из садржаја које предвиђа програм наставе и учења у осмом разреду.		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>

Осцилаторно и таласно кретање	Осцилаторно кретање (осциловање тела окаченог о опругу, осциловање куглице клатна). Појмови и величине којима се описује осциловање тела (амплитуда, период, фреквенција). Закон о одржању механичке енергије при осциловању тела. Механички таласи. Основни параметри којима се описује таласно кретање (таласна дужина, фреквенција, брзина). Звук. Карактеристике звука и звучна резонанција	– Поступност (од једноставног ка сложенем) при упознавању нових појмова и формулисању закона. – Очигледност при излагању наставних садржаја (уз сваку тематску целину предвиђено је више демонстрационих огледа, а у недостатку наставних средстава могуће је користити и симулације). – Повезаност наставних садржаја са појавама у свакодневном животу
Светлосне појаве	Карактеристике светлости. Праволинијско простирање светлости (сенка и полусенка, помрачење Сунца и Месеца). Закон одбијања светлости. Равна и сферна огледала и конструкција ликова предмета. Брзина светлости у различитим срединама. Индекс преламања и закон преламања светлости. Тотална рефлексija. Преламање светлости кроз призму и сочива. Одређивање положаја ликова код сочива. Оптички инструменти. Лупа и микроскоп	
Електрично поље	Наелектрисавање тела. Елементарна количина наелектрисања. Закон о одржању количине наелектрисања. Узајмно деловање наелектрисаних тела. Кулонов закон. Електрично поље (линије сила, хомогено и нехомогено поље). Рад силе електричног поља. Напон. Веза напона и јачине хомогеног електричног поља. Електричне појаве у атмосфери.	При решавању квантитативних (рачунских) задатака из физике, у задатку прво треба на прави начин сагледати физичке садржаје, па тек после тога прећи на математичко формулисање и израчунавање. Наиме, решавање задатака одвија се кроз три етапе: физичка анализа задатка, математичко
Електрична струја	Електрична струја (једносмерна, наизменична). Услови за настајање електричне	

	струје и извори струје (EMS). Мерење електричне струје и напона. Електрична отпорност проводника. Проводници и изолатори. Омов закон за део струјног кола. Рад и снага електричне струје. Џул-Ленцов закон. Омов закон за цело струјно коло. Везивање отпорника. Електрична струја у течностима и гасовима. Мере заштите од електричне струје (жива бића, објекти и електрични уређаји).	израчунавање и дискусија резултата. У првој етапи уочавају се физичке појаве на које се односи задатак, а затим се набрајају и речима исказују закони по којима се појаве одвијају. У другој етапи се, на основу математичке форме закона, израчунава вредност тражене величине. У трећој етапи тражи се физичко тумачење добијеног резултата. У циљу развијања природно-научне писмености наставник инстистира на систематском коришћењу јединица мере физичких величина SI (међународни систем јединица).
Магнетно поље	Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље. Магнетно поље електричне струје. Дејство магнетног поља на струјни проводник. Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени. Демонстрациони огледи Линије сила магнетног поља потковичастог магнета и магнетне шипке. Магнетна игла и школски компас. Ерстедов оглед. Електромагнет. Узајамно деловање два паралелна проводника кроз које протиче струја	
Елементи атомске и нуклеарне физике	Структура атома (језгро, електронски омотач). Нуклеарне силе. Природна радиоактивност. Радиоактивно зрачење (алфа, бета и гама зраци) и њихово дејство на биљни и животињски свет. Заштита од радиоактивног зрачења. Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија	

ХЕМИЈА – допунска настава

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> <i>Допунска настава из хемије се организује за ученике који спорије усвајају знања, ученике који нису били присутни на неким часовима, ученике који желе да утврде знање или уклоне евентуалне нејасноће, што доприноси бољем усвајању знања и вештина везаних за наставно градиво</i>		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
МЕТАЛИ, ОКСИДИ И ХИДРОКСИДИ	Метали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства метала. Алкални и земноалкални метали. Гвожђе, бакар, алуминијум, олово и цинк, њихове легуре и практична примена. Оксиди метала и хидроксиди, својства и примена.	разумевање природе и шта чини њен састав, зашто је добијање метала из руда значајно за друштво и да је при томе важно предузимање мера за заштиту животне средине. Потребно је подстицати ученике да повезују облике налажења метала у природи (у елементарном облику и у једињењима) са структуром атома,
НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ И КИСЕЛИНЕ	Неметали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства неметала. Халогени елементи, сумпор, азот, фосфор и угљеник. Оксиди неметала и киселине, својства и примена.	разматрање заступљености неметала у неживој и живој природи, сагледају релевантност теме за разумевање природе и шта чини њен састав, али и као ресурса који користи друштво
СОЛИ	Добијање соли. Формуле соли и називи. Дисоцијација соли. Физичка и хемијска својства соли. Примена соли.	Учење о начинима добијања соли, физичким и хемијским својствима соли требало би да обухвати примену до тада стечених знања

		(о киселинама и базама, њиховим формулама и називима) приликом писања формула и назива неутралних соли, као и хемијских једначина реакција за добијање неутралних соли. Добијање киселих соли приказати на примеру добијања натријумхидрогенкарбоната.
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА И ЊИХОВА ОПШТА СВОЈСТВА	Својства атома угљеника и многобројност органских једињења. Функционалне групе и класе органских једињења. Општа својства органских једињења.	Ова тема уводи ученике у нову област хемије. У оквиру теме ученици, на основу посматрања демонстрационих огледа, упоређују састав и својства органских једињења, познатих из свакодневног живота, и претходно учених неорганских једињења
УГЉОВОДОНИЦИ	Подела угљоводоника. Номенклатура. Изомерија. Физичка својства угљоводоника. Хемијска својства угљоводоника. Полимери. Нафта и земни гас.	Састављање и посматрање модела молекула угљоводоника може помоћи ученицима да пишу молекулске, структурне и рационалне структурне формуле угљоводоника, и то једноставних примера
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	Алкохоли – номенклатура, својства и примена. Карбоксилне киселине – номенклатура, својства и примена. Масне киселине. Естри – номенклатура, својства и примена.	Они уче именовање органских једињења према функционалној групи и повезују одређену функционалну групу у молекулу са својствима једињења. Уз називе једињења према IUPAC номенклатури
БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	Масти и уља. Угљени хидрати у прегледу: моносахариди (глукоза и	У оквиру теме ученици сазнају о саставу, структури, својствима и значају масти и уља, угљених

	фруктоза), дисахариди (сахароза и лактоза), полисахариди (скроб и целулоза). Амино-киселине.	хидрата, протеина и витамина.
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА		

Географија – допунска настава

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> <i>Допунска настава се организује за ученике који нису успели да усвоје знања на редовним часовима, који су били одсутни са часова редовне наставе и који желе да додатно утврде знања.</i>		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
Географски положај, границе и величина територије Србије	Географски положај и величина Србије Границе	Индивидуални рад, фронтални рад, рад у групама и паровима
Физичко-географске одлике Србије	Рељеф Клима Воде Распрострањеност биљног и животињског света	
Друштвено-географске одлике Србије	Становништво Насеља Привреда	

ДОДАТНА НАСТАВА – 8. РАЗРЕД

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА</i> <i>Циљ: Циљ додатног рада из српског језика је развијање критичког мишљења, проширивање сазнања из језика и књижевности, функционално повезивање садржаја из књижевности са историјским, позоришним и филмским делима на узрасном нивоу заинтересованих ученика.</i> <i>Задаци: Ученик треба да:</i> <i>упознаје историјски развој српског књижевног језика;</i> <i>савладава главна правила норме књижевног језика</i> <i>разликује функционалне стилове</i> <i>примењује знања о стиливима у изражавању</i> <i>разликује књижевне родове и врсте</i> <i>познаје процес драматизације</i> <i>разуме развој филмске уметности на бази књижевног дела</i>		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
1.Књижевност	• Читање и разумевање прочитаног • Лирика, епика, драма, научнопопуларни и информативни текстови • Књижевни и функционални појмови	Додатна настава се организује за ученике који показују веће интересовање за наставу српског језика.Остварује се кроз сарадничко и истраживачко учење у складу са потребама и могућностима ученика. Наставник подстиче ученике да читају књижевне текстове постављајући проблемска питања у вези са садржајем текста. Организује и усмерава дискусију у којој ученици формирају властито мишљење о прочитаном књижевном делу.Процењују идејно-

		естетске и језичко-стилске вредности уметничког дела.Драматизује текстове, глуми, учествује у дебати, учествује у пројектима, прави презентације.Подстичу се ученици да користе одабрану и приступачну литературу о делима и писцима. Остварује се сарадња са локалним библиотекама и упознајемо начине коришћења библиотечког фонда. Посете позориштима или биоскопима завршавају се разговором о представи или филму и писањем есеја.
2.Језик • Граматика • Правопис • Лексикологија • Ортоепија	Савремени српски књижевни језик, Вукова реформа српског језика Септембар, октобар Историја српског језика, књижевни и некњижевни дијалекти Октобар, новембар . Врсте стилова и стилски правци Децембар-јануар 5.Лексички систем српског језика, стилска изражајна Март Глаголски облици – значај и употреба Април	Наставник креира према интересовањима ученика наставне листове у раду на садржајима граматике и правописа.Припремају се ученици за такмичење кроз индивидуални и тимски рад на тестовима из српског језика.Наставник прати рад и пружа помоћ где је потребно. У остваривању задатака додатне наставе примењује се и вршњачко учење- ученици који су овладали одређеним садржајима објашњавају другим ученицима. Проучава се локални говор.Саставља се диференцијални речник.
3.Језичка култура	• Говорна култура • Писано изражавање	Припремају се вежбе у говорништву.Кратка, садржајна и језгровита излагања одређеној теми за одређено време пред аудиторијумом .Организују се дебате о одабраном проблему или појави (по избору ученика).Наставник упућује на самостално коришћење различитих извора сазнања и на тај начин их оспособљава за самообразовање. Ученици пишу наративне и дескриптивне текстове, процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (тема,стил,правопис).

БИОЛОГИЈА – додатна настава за 8. разред

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:		
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Улога и значај органела у метаболизму ћелије: Матичне ћелије Принцип економичности грађе и функције Регулаторна улога хормона. Неуротрансмитери Принцип повратне спреге.	Код ученика треба развијати критички став према садржајима који се могу наћи на интернету и другим изворима информисања. Урадити и у виду дебата са темама: постоје ли инстант-дијете, „чаробне биљке“ које лече најразноврсније болести, „топе килограме“, продужавају младост и слично. Кроз истраживачке задатке могу се обрадити лековити и физиолошки активни продукти животиња и биљака
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Биолошки смисао адолесценције (родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности). Заштита од полно преносивих болести контрацепција	Исход истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања (начини како је врста пренета) може да се реализује кроз истраживање познатих инвазивних врста, попут амброзије, багремца (Аморpha фрутицоса), киселог дрвета, папирног дуда (Броуссонетиа папурифера), сибирског бреста, свиленице (Асцлепиас суриаца), азијске бубамаре, шимшировог мољца (Cудалима перспецталис) итд. Ученици могу спровести истраживање на терену, у непосредној околини (ако постоје услови) или претраживањем литературе и интернета
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Велика изумирања. Строматолити. Издаја из воде на копно	
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Улуткавање и пресвлачење инсеката. Теорија еволуције. Постанак нових врста кроз еволуционе процесе. Еволуција човека	
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Нестанак врста и фактори угрожавања (Н.І.Р.Р.О. концепт). Ретке и угрожене врсте Србије. Интродукције и реинтродукције и инвазивне врсте.	

ИСТОРИЈА – додатна настава

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА: Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи... ➤ Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.		
ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Историјски извори за изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио, визуелни, усмена сведочанства, дигитални).	-обнављање постојећих и усвајање нових знања, развијање вештина, креативности
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА;	Последице Великог рата (демографски и материјални губици, одраз рата у друштвеном и културном животу, Мировна конференција у Паризу – нова карта Европе и света). Револуције у Русији и Европи (узроци, ток и последице). Стварање југословенске државе (југословенска идеја, процес и носиоци уједињења, међународно признање и границе). Политичке и друштвено-економске прилике у Европи и свету (либералне демократије, тоталитарне идеологије, економске кризе; култура, наука и уметност, свакодневни живот). Југословенска краљевина (простор, становништво и друштво; конституисање државе, политички живот; међународни положај; економске прилике; култура, улога двора; национално и верско питање).	-развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти -усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атласа, оспособљавање за самосталан рад
ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ;	Свет у рату – узроци, међународне кризе, сукоби и освајачка политика тоталитарних држава; почетак и ток рата, зараћене стране, савезништва, фронтони, најважније операције, нови начини ратовања; ратна свакодневица; страдање цивила и ратни злочини; крај рата, победа антифашистичке коалиције. Југославија и српски народ у рату – улазак у рат, војни пораз, окупација, подела, квислиншке творевине; геноцид и злочини; устанак, антифашистичка борба и грађански рат; војне операције, живот у рату. Последице рата – људски и материјални губици; демографске и друштвене промене, миграције; уништавање културног наслеђа; суђења за ратне злочине; стварање ОУН.	-анализа текстова, уочавање повезаности градива и оспособљавање за самосталан рад, употреба атласа -повезивање и примена наученог, анализа текстова, уочавање повезаности градива
СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ	Свет после Другог светског рата – блоковска подела, трка у наоружању, глобална димензија хладног рата, ратна жаришта и кризе, деколонизација, европске интеграције, покрети	

ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	еманципације – покрети за женска и мањинска права, антиратни и антирасни покрети; научна достигнућа, освајање свемира, медији, популарна култура. Југославија и српски народ после Другог светског рата – изградња новог државног и друштвеног уређења, једнопартијски систем, однос власти према политичким противницима, међународни положај, економске и културне прилике, самоуправљање, несврстаност; свакодневица, популарна култура, нове тенденције у култури.	
СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	Свет после хладног рата – пад Берлинског зида; слом комунизма у Европи, распад СССР-а, нова политичка карта Европе, стварање Европске уније, доминација САД, локални конфликти и интервенције великих сила, процеси глобализације, Четврта индустријска револуција (дигитални медији, интернет, друштвене мреже и мобилна телефонија), претња тероризма, миграције, савремени културни покрети. Српски народ на крају 20. и почетком 21. века – криза СФРЈ 80-тих година, међунационалне тензије, увођење вишестраначког политичког система, распад СФРЈ, грађански рат и стварање нових држава, интернационализација сукоба и међународне интервенције, економске прилике и свакодневни живот, ратни злочини, страдање цивилног становништва, разарање културног наслеђа, НАТО агресија на СРЈ, последице ратова, политичке промене 2000. године, Република Србија као самостална држава, питање статуса Косова и Метохије, односи у региону, српски народ у дијаспори и региону, процес придруживања Европској унији, култура и спорт.	

МАТЕМАТИКА – додатна настава

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Садржаји додатне наставе морају, пре свега, бити везани за садржаје овог разреда и на тај ученици ће проширити знање стечено на часовима редовне наставе. Уз то, могу да се изаберу и све друге занимљиве теме водећи рачуна да су битно садржајне.		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
СЛИЧНОСТ	Троуглови са једнаким угловима Слични троуглови Пропорционалност њихових страница. Примене сличности Талесова теорема	Проширивање и продубљивање знања, умења и вештина, заинтересованих за овај предмет непосредније активирање ученика и оспособљавање за самообразовање

ТАЧКА ПРАВА И РАВАН	- Однос тачке и праве, тачке и равни - Елементи који одређују положа праве и равни - Међусобни односи правих - Односи праве и равни, нормала на раван - Међусобни односи две равни - Ортогонална пројекција на раван (тачке дужи и праве)	Проширивање и продубљивање знања, умења и вештина, заинтересованих за овај предмет непосредније активирање ученика и оспособљавање за самообразовање
ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА 1 НЕПОЗНАТОМ	- Линеарне једначине - Решавање линеарних једначина са једном непознатом Примена	Проширивање и продубљивање знања, умења и вештина, заинтересованих за овај предмет непосредније активирање ученика и оспособљавање за самообразовање
ПРИЗМА	- Призма: појам, врсте, елементи - Мрежа призме. Површина призме - Правилна четворострана, правилна тространа и правилна шестострана призма - Запремина призме - Маса тела	
ПИРАМИДА	- Мрежа пирамиде. Површина пирамиде - Правилна четворострана, правилна тространа и правилна шестострана пирамида - Запремина пирамиде - Маса тела	
СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	- Појам линеарне једначине с две непознате. - Појам система од две линеарне једначине с две непознате. - Решавање система методом замене и методом супротних коефицијената - Графички приказ решавања.	
Припрема за такмичење	Разни задаци	

ГЕОГРАФИЈА – додатна настава за 8. разред

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> <i>Додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа. Кроз додатни рад се врши и припрема за такмичење ученика.</i>		
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>
Географски положај, границе и величина територије Србије	Географски положај и величина Србије Границе	Самостални рад, истраживачки рад, рад у групама
Физичко-географске одлике Србије	Рељеф Клима Воде Распрострањеност биљног и животињског света	
Друштвено-географске одлике Србије	Становништво Насеља Привреда	

ПРОГРАМ РАДА ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ

Циљ:

- припрема ученика за полагање завршног испита ради бољих постигнућа ученика
- благовремено информисање родитеља и ученика о активностима завршног испита
- психолошка припрема за завршни испит ради бољих постигнућа ученика
- упис ученика у жељену средњу школу

Задаци	Активности	Носиоци активности	Време реализације	Начин праћења реализације
Спровођење иницијалног тестирања	Анализа иницијалног тестирања и предлози мера за боља постигнућа ученика	Стручна већа, наставници групе предмета	Прво полугодиште школске године	Праћење ефеката предложених мера
Израда задатака у складу са стандардима на часовима редовне, допунске и додатне наставе	Часови редовне, допунске и додатне наставе	Наставници свих предмета	Током школске године	Посета часовима, припреме наставника
Спровођење пробног тестирања	Анализа пробног тестирања и предлози мера за боља постигнућа ученика	Координатор тестирања и наставници предмета	Друго полугодиште школске године	Анализа ученичких постигнућа
Реализација часа одељенског старешине	Часови посвећени психолошкој припреми ученика за завршни испит и значају редовног похађања припремне наставе	одељенске старешине	Током школске године	Евиденција у дневницима образовно васпитног рада-ЧОС
Припремна настава за све предмете са завршног теста	Спровођење припремне наставе за групу предмета са завршног теста	Наставници за групу предмета са завршног теста	Друго полугодиште школске године	Анализа ученичких постигнућа
Прилагођавање редовне, додатне и допунске наставе захтевима завршног испита, у складу са предложеним мерама након	Часови редовне, допунске и додатне наставе	Наставници свих предмета	Током школске године	Посета часовима, припреме наставника

иницијалног, пробног тестирања и редовних провера				
Спровођење завршног испита	Спровођење и анализа резултата завршног испита	Директор школе	Према календару које прописује Министарство просвете	Резултати завршног испита
Обезбеђивање једнакости за сву децу	Израда Акционог плана за полагање завршног испита за ученике којима је потребна додатна образовна подршка	Тим за пружање додатне подршке, наставници, стручни сарадници	Током године	Записници са Тима за инклузију
Правовремено информисање о завршном испиту	Информисање ученика и родитеља о свим активностима у складу са календаром реализације завршног испита и активностима које организује школа	Директор школе	Током године	Сајт школе, писана обавештења родитељима, ученицима, евиденција у дневницима образовно васпитног рада- ЧОС и записници родитељских састанака

6. ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА;

ПРОГРАМ РАДА САОБРАЋАЈНЕ СЕКЦИЈЕ

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:</i> Да се на теоријски, али и практичан начин приближи неопходно знање и унапреди понашање у различитим саобраћајним ситуацијама у окружењу у коме учествују као активни и пасивни учесници у саобраћају.			
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>	<i>ОКВИРНИ БРОЈ ЧАСОВА</i>
Саобраћајна правила и прописи	Правила управљања бициклом и моторним возилима Кретање бицикла, тротинета, мопеда Дефиниције	Истицање и записивање основних саобраћајних правила, коришћење уџбеника и литературе са интернета, презентације	4
Саобраћајна сигнализација	Ознаке на коловозу Престројавање Светлосни саобраћајни знаци Овлашћена лица Вертикална сигнализација – знакови опасности, знакови изричитих наредби, знакови наредби обавеза, знакови обавештења		8
Решавање тестова	Решавање штампаних тестова Решавање тестова за рачунаром	Решавање тестова и коришћење рачунара за решавање тестова	10

	Интерактивни тестови за упознавање саобраћајних знакова		
Полигон	Упознавање елемената полигона Вожња бицикла на полигону	Излазак на полигон. Вожња бицикала	10
Такмичење	Формирање такмичарских група Упознавање правила такмичења Учешће на такмичењу		4

ПРОГРАМ РАДА ЛИТЕРАРНЕ СЕКЦИЈЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА: Циљ литерарне секције је развијање читалачких навика ученика, поспешивање креативног писања и развој критичког мишљења. Циљеви су такође развијање оригиналности, побуђивање стваралачке маште и инвенције, неговање књижевног језика, продубљивање знања о правописној норми и информатичкој и медијској писмености. Осим тога, литерарна секција има за циљ развијање такмичарског духа код чланова.			
ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ОКВИРНИ БРОЈ ЧАСОВА
ЧИТАЛАЧКЕ НАВИКЕ	- читање књига различитих жанрова - богаћење речника - литерарно стваралаштво - неговање културе и обичаја кроз читање и самостано истраживање - Казивање књижевног текста (изражајно читање делова - цитата)	- Пратити литерарне конкурсе, припрема наставника, уређивање школског панона - чланови секције читаће и представљати своје радове које ће група коментарисати – препоручити прочитана дела осталим ученицима за читање	Припремање наставника за рад водећи рачуна о индивидуалном приступу сваком ученику

	-	-оспособити се за адекватно усмено изражавање -Ученици се мотивишу на читав низ стваралачких активности које настају поводом прочитаног књижевног дела -кроз тимски рад ученици прате рад и других ученика као и њихово напредовање	користимо различите методе, технике и облике рада -прилагодити време и интересовања ученика информатичко описмењавање
КРЕАТИВНО ПИСАЊЕ	- - писања есеја, писма, приче, поезије и других облика креативног изражавања -стварање писаних литерарних текстова, -објављивање што непосредним контактом што путем интернета - адекватно усмено и писмено изражавање -књижевно-стваралачки рад у различитим формама - информатичко описмењавање -развијање социјалних вештина -повећање фонда речи - поштовање правописних правила - креативно- стваралачки рад -разликовање прозе и поезије (одрђивање броја стихова и строфа у песми)	-упознају се са познатим књижевним врстама / делима -оспособити се за адекватно писмено изражавање -стварањем писаног литерарног текста објавује га -информатичко описмењавање - групним радом код деце развити социјалне вештине и креативност -разликовање прозе и поезије (одрђивање броја стихова и строфа у песми). - правилна употреба знакова интерпункције	Користимо различите методе, технике и облике рада -прилагодити време и интересовања ученика информатичко описмењавање Припремање наставника за рад водећи рачуна о индивидуа-

	- правилна употреба знакова интерпункције		дном приступу сваком ученику
Усавршавање технике писања	-Анализом књижевних дела ученици развијају критичко мишљење -Поштовање равнописна правила -Евалуација --Развијање критичког мишљења и самовредновања -Развијати интересовање за књижевно стваралаштво -Оспособљавање ученика за адекватно усмено и писмено изражавање -Створити интересовање за адекватан однос према радним задацим -Развити креативност, маштовитост -Развој социјалних вештина - Богаћење речника и неговање књижевног језика -Информатичко описмењавање --Пружање деци едукативних и забавних садржаја којима ће испунити своје време -	- Увежбавати јасно, прецизно и разговетно изговарање реченице -Поштовање интонације и правилно акцентовање у реченицама -Реализовати различите програмске вежбе (правописне, језичке, лексичко семантичке) - Вежбање писања реченица, песме, приче, бајке уз поштовање основних правописних правила на оба писма -препоручити прочитана дела осталим ученицима за читање -оспособити се за адекватно усмено изражавање-Ученици се мотивишу на читав низ стваралачких активности које настају поводом прочитаног књижевног дела -кроз тимски рад ученици прате рад и других ученика као и њихово напредовање	Користимо различите методе, технике и облике рада -прилагодити време и интересовања ученика информатичко описмењавање

ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕЧКЕ СЕКЦИЈЕ

Задатак библиотечке секције у школској библиотеци

Задатак васпитно – образовног рада у процесу реализације библиотечке секције састоји се у стварању што већих и различитих могућности рада у чему ће се развијати ученичке способности за:

1. Тражење и коришћење информација.
2. Израду презентација и материјала која ће представити наставницима и другим ученицима у одељењу.
3. Активно стваралачко деловање у културном и уметничком животу средине.
4. Оплемењивање животног и радног простора.
5. Упознавање и развијање естетске вредности.
6. Упознавање и укључивање ученика у организован начин живота, упознавање са правилима и дужностима и њиховим спровођењем.

Циљ библиотечке секције у школској библиотеци

1. Врши се обука у стицању знања и вештина у обављању библиотечких послова и пружању услуга библиотечким корисницима.
2. Практична примена стечених знања и вештина у обављању библиотечких послова и пружању услуга библиотечким корисницима.

Садржај програма (активности)	Оријентациони број активности	Активности ученика	Активности реализатора	Поступци остваривања програма у међусоној интеракцији корисника библиотечких услуга	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци планираних активности
Доношење плана рада	1.	Учење путем посматрања и уочавања. Уношење у компјутер плана	Коришћење литературе за израду плана рада	Договарање, давање инструкција за рад, међусобна размена предлога и сугестија, презентација	Фронтални рад	Развијање систематичности у раду.

Формирање секције	1.	Давање предлога за функционалан рад секције	Упознавање са члановима библиотечке секције	Разговор, коментарисање, презентација	Фронтални рад	Истицање значаја библиотеке.
Избор одбора секције	1.	Давање предлога за чланове одбора секције. Гласање према правилима за формирање одбора секције	Изношење правила за формирање одбора секције. Представљање чланова одбора секције	Договарање, упућивање, усмеравање	Фронтални рад	Спровођење избора чланова.
Упознавање са програмом рада, просторијама библиотеке ка и са библиотекаром	1.	Ученици прате упутства библиотекара	Упознаје ученике са програмом и простором рада	Разговор, инструкције за рад, договарање, упућивање на коришћење библиотеке и читаонице	Фронтални рад	Развијање систематичности у раду
Подела задужења и дежурстава у читаоници као и уређивање простора библиотеке и читаонице	3.	Реализују задужења и активно учествују у естетском и просторном уређењу библиотеке и читаонице	Врши поделу активности и даје смернице за уређење ентеријера	Давање инструкција за рад, упућивање, усмеравање	Фронтални рад	Укључивање ученика у организован начин живота и рада као и упознавање са правилима дежурства.

Програм рада библиотечке секције

Садржај програма (активности)	Оријентациони број активности	Активности ученика	Активности реализатора	Поступци остваривања програма у међусаној интеракцији корисника библиотечких услуга	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци планираних активности
Упознавање ученика са правилима		Следе упутства и усвајају стечена	Упознаје ученике са распоредом и			Упознавање ученика са правилима коришћења књижног

коришћења књижног фонда библиотеке, начином рада у библиотеци, основним библиотечким пословима, распоредом књига	2.	искуства у реализацији библиотечног ословања	коришћењем библиотечке грађе	Упознавање, упућивање, дијалог, онјашњавање, договарање	Фронтални рад	фонда библиотеке, начином рада у библиотеци, основним библиотечким пословима, распоредом књига.
Упознавање ученика са правилима коришћења књижног фонда читаонице	2.	Исписати правила на пану	Формирати правила коришћења књижног фонда читаонице	Усмеравање, упућивање, презентација	Фронтални рад	Упознавање ученика са правилима.
Рад на сређивању простора школске библиотеке	2.	Давање предлога за уређење школске библиотеке	Одабир идејног решења за уређење ентеријера	Давање инструкција за рад, разговор, усмеравање, договарање	Фронтални рад	Упознавање и развијање естетских вредности.
Рад на сређивању простора школске читаонице	2.	Давање предлога за уређење школске читаонице	Одабир идејног решења за уређење школске читаонице	Давање инструкција за рад, разговор, усмеравање, договарање	Фронтални рад	Упознавање и развијање естетских вредности.
Упознавање ученика са фондом енциклопедија, речника, приручника, часописа и начином њиховог коришћења у школској читаоници	3.	Селекција књижне и не књижне грађе читаонице према почетном слову наслова књиге	Усмеравање на распоред књижне и не књижне грађе читаонице	Објашњавање, излагање, разговор, одговори на постављена питања, показивање, упућивање на коришћење библиотечке грађе	Фронтални рад	Омогућавање ученицима приступу књигама и обогаћивању сопствених знања и искустава.

Оспособљавање ученика за издавање књига	2. (по потреби)	Издавање књига према датим упутствима	Упознати ученике са садржајем чланске карте, картом корисника и картом књиге	Објашњавање, упућивање, едукација у примени картица	Рад у пару, индивидуални рад	Стицање знања у раду.
Информисање корисника библиотеке о новим књигама	По потреби	Презентују и злажу сарджаје нових књига	Подела књига по тематици према узрасту	Коментари, сугестије	Фронтални рад	Пружање информација о новим насловима.
Развијање правилног односа према књизи	Свакодневно	Истицање личних искустава у раду са књигом	Свакодневно упућивати ученике на очување књижног фонда	Разговор, коментарисање, дискусија, упућивање	Фронтални рад	Развијање естетских вредности.
Прикупљање књига за школску библиотеку у акцији „Година књиге“	Активности у току школске године	Провера исправности књига према датим упутствима	Одабир књига према потребама библиотеке и усмеравање вишка књига на друге установе	Стваралачка метода, истраживачка метода, рекламирање	Рад на терену	Обогаћивање библиотичког фонда.
Рад на сређивању књижног фонда	По потреби	Провера исправности књига према уптствима	Одабир књига према потребамабиблиотеке и усмеравање вишка књига на друге установе	Разговор, давање предлога, систематизација	Фронтални рад, групни рад, рад у пару, индивидуални рад	Организација у раду.
На панолу кроз вид зидних новина развијати културан однос према књизи (кроз ликовне радове и поруке које ће гушити деструктиван однос према књизи – остварити сарадњу са ликовном и	3.	Представљају резултате и продукте својих активности	Даје предлоге и сугестије у одабиру садржаја зидних новина	Праћење, усмеравање, презентација	Тимски рад	Упознавање и укључивање ученика у развијање и неговање лепе речи као и развијање естетских вредности.

литерарном секцијом)						
Пружање помоћи корисницима библиотеке при избору књига	Редовно	Повезују своја интресовања са смерницама библиотекара при избору књига	Даје предлоге и сугестије у избору књига	Разговор, коментарисање, објашњавање, упућивање, усмеравање, сугерисање	Индивидуалан рад	Развијање међусобне сарадње.
Учешће у прослави дана школе (сарадња са литерарном и ликовном секцијом)	2.	Представљају резултате и продукте свога рад у прослави Дана школе	Прате и усмеравају рад ученика	Презентација	Фронтални рад	Укључивање ученика у школске активности.
Прикупљање прилога за школски лист (сарадња са ликовном и литерарном секцијом)	3.	Прикупљање прилога за школски лист	Одабир прилога за школски лист	Давање инструкција за рад, прате и усмерају рад ученика, упућују, одабирају	Индивидуални рад, групни рад, рад у пару	Укључивање ученика у школске активности.
Организовање сусрета са познатим дечијим писцем или пеником (сарадња са ликовном и литерарном секцијом)	1. (по потреби)	Израда паноа, организовање приредбе – добродошлице, интервјуисање писца	Давање смерница у активностима ученика	Упућивање, праћење, усмеравање, одабирање, презентација	Групни рад, рад у пару	Неговање лепе речи и развијање љубави према књижевном стваралаштву.
Организовање „Читалачке значке“	У току школске године	Давати предлоге за питања,	Осмислити мини – квиз знања	Презентација	Фронтални рад, индивидуални рад	Развијање љубави према књизи.

Посета Градској библиотеци и упознавање са њеним начином рада	1. (по потреби)	Применити стечена знања у раду школске библиотеке са радом у градској библиотеци			Рад на терену	Размена искустава у раду.
Извештај о раду секције	2.	Уношење у компјутер свих активности у току школске 2013/14 године	Анализа и презентација активности и постигнутих резултата у школској 2013/14 години	Презентација	Фронтални рад	Упознавање секције са активностима ученика у школској 2013/2014

ПРОГРАМ РАДА СПОРТСКЕ СЕКЦИЈЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести, као и превенције насиља, наркоманије и малолетничке деликвенције, школа у оквиру школског програма реализује програм спортског спорта којим су обухваћени сви ученици. Овим се омогућава ученицима да се кроз слободне спортке активности правилно психо-физички развијају и стичу одређене навике, знања и умења.

Задаци:

- ☐ Развијање психомоторних особина;
- ☐ развијање моторичких способности;
- ☐ схватање повезаности здравог живота и физичког васпитања;
- ☐ развијање свести о значају физичког васпитања и спорта уопште;
- ☐ развијање вештина, знања, умења и навика;
- ☐ развијање радних навика;

☐ увођење у сфере нормалног живота и друштва.			
<i>ОБЛАСТ / ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈИ ПРОГРАМА</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА</i>	<i>ОКВИРНИ БРОЈ ЧАСОВА</i>
Полигони за вођење и додавање лопте	Кошарка. Рукомет. Одбојка. Фудбал. Стони тенис	Вежбање, анализирање, трчање, тренинг, такмичење, слушање, играње	20
Рад на стицању кондиције и снаге			12
Одигравање разредних турнира и припрема екипе за општинско такмичење			4

7. ПРОГРАМ РАДА ДОМА УЧЕНИКА

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА</i>	Обезбеђивање оптималних услова са доступније, ефикасније и квалитетније обрасовање и васпитање ученика; оспособљавање ученика са успешно функционисање у условима одвојености од породице и сналажење у различитим проблемским ситуацијама; подршка развоју личности ученика у складу са узрасним и личним потребама, индивидуалним карактеристикама и интересовањима; јачање компетенција ученика које доприносе социјалној интеграцији.			
<i>АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА</i>	<i>ВРЕМЕНСКИ ОКВИР</i>	<i>НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИН ПРАЋЕЊА</i>
Област –Адаптација на живот у дому	Васпитни рад са ученицима;Двосмерна размена информација са	Један до евентуално два месеца(септембар или октобар)	Васпитачи,Стручни сарадник,Разредни старешина	Уочавање да ученик познаје организацију дома,поштује правила понашања у њему,зна своја права и обавезе,прихвата

Подршка процесу прилагођавања ученика на живот у дому и окружењу у коме су дом и школа.	ученицима;Непосредни рад са ученицима и интеракција			одвојеност од куће и живот у дому,уме да брине о себи и својим стварима,зна где и на који начин може да добије потребне информације и помоћ.
Област-Учење и школска успешност Помоћ ученицима да самостално и успешно уче,постижу образовне резултате и изграде одговоран однос према школским обавезама и сопственом професионалном развоју.	Непосредни васпитни рад са ученицима;Двосмерна размена информација;Организовање радионица;Учешће у секцијама дома.	Континуирано праћење током целе школске године.	Васпитачи,Стручни сарадник,Разредне старешине,Наставници	Ученик активно учествује у дешавањима у дому и коли,прилагођава навике учења на услове у дому,процењује сопствени школски успех и узроке тешкоћа,уме да направи краткорочне и дугорочне планове активности,показује заинтересованост за учење,редовно испуњава школске обавезе.,уколико има тешкоће у учењу благовременотражи помоћ,показује заинтересованост да другима помогне у учењу,одговорно доноси одлуке које имају последице на његов професионални развој.
Област-Животне вештине Оспособљавање ученика за активан и одговоран однос према сопственом и туђем животукроз стицање различитих животних вештина.	Непосредни васпитни рад са ученицима;Двосмерна размена информација;Организовање радионица;Учешће у секцијама дома.	Континуирано праћење током целе школске године.	Васпитачи,Стручни сарадник,Разредне старешине,Наставници.	Васпитачи прате ученикову реалну слику о себи,о учениковим осећањима,изражава осећања на социјално прихватљив начин,упражњава здраве стилове живота,развија животневештине,зна како да овлада стресом и начине његовог превазилажења,зна шта је безбедно и небезбедно понашање,уме да превенира повреде и насиље,зна да организује слободно време.

Област-Живот у заједници Оснаживање ученика за социјалну интеграцију.	Непосредни васпитни рад са ученицима;Двосмерна размена информација;Организовање радионица;Учешће у секцијама дома.	Континуирано праћење током целе школске године.	Васпитачи,Стручни сарадник,Разредне старешине,Наставници.	Својим понашањем и поступцима показује да уважава различитости и поштује права других,уме да комуницира на конструктиван начин ,испољава социјално пожељне облике понашања у односима са вршњацимаи одраслима,прихвата одговорност за сопствено понашање,уме да сарађује и буде члан тима,аргументовано износи сопствено мишљење,учествује у активностима које организује дом,прихвата промене усмерене ка унапређивању квалитета живота у дому,спреман је да пружи помоћ другима који имају тешкоће.

8. ПРОГРАМ РАДА ПРОЈЕКТА – ОБОГАЋЕНИ ЈЕДНОСМЕНСКИ РАД

Начин рада: Реализација планираних садржаја организоваће се једном недељно после редовне наставе, у трајању од три сата.

Годишњи фонд часова: 144

Циљ: Стицање вештина правилног и неправилног дражања тела, Превенција зависности од игрица и интернета, програми развијања комуникацијских вештина, подстицање самопоштовања, унапређивање вештине играња различитих друштвених игара, које су засноване на логичком расуђивању и брзини.

<i>ОБЛАСТ/ ТЕМА</i>	<i>САДРЖАЈ</i>	<i>ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ</i>	<i>МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ</i>

1.Корективне вежбе 2.Креативне радионице(превенција зависности од игрица и интернета, подстицање самопоштовања...)	Ученици ће кроз корективну гимнастику и корективне вежбе правилно развијати своје тело,повећати снагу мишића.амплитуде покрета и побољшање координације покрета.(игре спретности; спортска такмичења, корективну гимнастику и елементе јоге, развијање свести ученика о здравом начину живота (хигијени, навикама...) Ученици ће кроз забаван и интерактиван начин,дружење и игру развијати своје личности,такође откривати скривене таленте и научити праве вредности школе као едукативног система.	Осећај да се идеје претворе у акцију кроз креативност. Ученици ће развијати вештине и знања кроз сопствене изборе слободних активности. Оставарује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности. Одговорно и ефикасно управља собом и својим активностима. Ради ефикасно са другима као члан тима, групе,организације и заједнице	Садржаји су уско везени за све садржаје из других наставних предмета: - Српски језик - Свет око нас - Природа и друштво - Ликовна култура - Музичка култура - Математика - Физичко васпитање
3.Играње друштвених игара	Ученици ће унапредити своја знања и вештине кроз едукативне и друштвене игре, такође ученици ће кроз логичко размишљање решавати задате проблеме и користити креативан приступ за стицање знања.	Примењује математичко мишљење и знање у циљу решавања низа проблема у свакодневним ситуацијама; Зна како да учи; Схвата свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разуме да нису изоловани; Оставарује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности	Садржаји су уско везени за све садржаје из других наставних предмета: - Српски језик - Свет око нас
	Ученици ће бити у стању да се остваре у активностима које нису биле предвиђене у редовној настави.	Учтиво учествује у вођеном и слободном разговору;	Садржаји су уско везени за све садржаје наставних предмета наставних предмета

4.Инфографички приказ обрађене теме 5.Дебате	Ученици ће кроз ликовне области приказивати своје мишљење о задатој теми. (осмишљавање инфографичког приказа резултата рада, гледање дечијих ТВ емисија едукативног карактера) Ученици ће кроз разговор и решавање проблема подстицати развијање личног и социјалног развоја,као и тимског рада. Ученици кроз разговор развијају смисао и способност за правилно, течно и уверљиво усмено изражавање.(дебате,)	Осећај да се идеје претворе у акцију кроз креативност; Култорошка посвећеност и изражавање; Ради ефикасно са другима као члан тима, групе,организације и заједнице; Понаша се тако да уважава различитости својих вршњака и других људи; Слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; Заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу	- Српски језик - Свет око нас - Природа и друштво - Ликовна култура - Музичка култура - Математика - Физичко васпитање

9. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Циљ:

- Стварање и неговање климе прихватања,толеранције и уважавања
- Развијање и неговање богатства различитости и културе понашањауоквиру васпитно–образовних активности.
- Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених уживот и рад школе за препознавање насиља.
- Спровођење поступака реаговања у ситуацијама насиља.
- Успостављање система ефикасне заштите.
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља.
- Саветодавни рад са ученицима са циљем превенције и ублажавања последица насиља
- Изграђивање и примена норми понашања,информисање о правилима и кућном реду

-Спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију,самоконтролу реаговања и понашања,превазилажење стреса, учење социјалних вештина

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
Подсећање наставника на Правилник о протоколу и другим подзаконским и општим актима	-Разговор, демонстрација	Секретар, директор, ОС, члановитима	Септембар	-Записници са Савета родитеља, Родитељских састанака, Тима за заштиту деце, педагошка документација, ЧОС
Упознавање наставника са Листом индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима за систем образовања и Водичем за примену ревидираних индикатора	Разговор, демонстрација	Секретар, директор, члановитима	Септембар	-Записници Тима за заштиту
Обележавање светског дана борбе против трговине људима	ЧОС, кроз знаставне и ваннаставне активности	ОС ,предметн и наставници, Стручни сарадници	октобар	-Школска евиденција
Избор садржаја и начина рада ради стицања квалитетних знања и вештина и формирање вредносних ставова за узајамно разумевање, уважавање различитости, конструктивно превазилажење сукоба	-ЧОС, часови грађанскогваспитања, кроз наставне и ваннаставне активности	ОС , предметни наставници, стручни сарадник, директор	Децембар, у складу са планом рада наставника	-Школска евиденција
Обезбеђивање заштите ученика од произвољног и незаконитог мешања у његову приватност, породицу,	-Разговор са ОС и стручним сарадником, Ученички парламент	ОС, стручни сарадник, секретар, Тим	У складу са планом рада ОС и стручног сарадника	-Евиденција, Посебни протокол, подзаконски акти

Уважавање и поштовање личности других; поштовање правила којима се уређују права, обавезе и одговорности ученика и свих запослених у школи	-Разговор, демонстрација, илустрација	Запослени у школи, ученици, родитељи, органи управљања и ученички парламент	Свакодневно (за време дежурства и на часовима) Фебруар Јун	-Евиденција, законска и интерна правила
Помоћ ученицима у стицању увида у Персоналне проблеме и указивање на могуће начине њиховог решавања	-Радионица, презентација	Стручни сарадник, ОС	У складу са планом рада стручног сарадника и ОС Септембар Децембар	-ЧОС, досије ученика, педагошка документација
Евалуација програма на основу документације и у програму и стварање материјално-техничких услова за безбедан боравак деце у школи . Информисање о областима и одговорностима у области заштите од насиља, злостављања, и занемаривања	Анализа записникаТима, и документације стручног сарадника	Тим за заштиту	Јул	-Евиденција, законска и интерна правила

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
Индивидуално-саветодавни рад са ученицима који су актери у ситуацијама насиља (жртве, починиоци насиља)	Разговор	Одељенски старешина, стручни сарадник	Септембар-јун	Педагошка евиденција, досије ученика

Рад са одељењским заједницама кроз држање радионица на тему насиља и дискриминације у складу са могућим насилним ситуацијама у школи/одељењу	Презентације, флајери	Одељењске старешине, стручни сарадник Чланови тима за насиље,	Према плану рада ОС и стручног сарадника Децембар	Евиденција у дневницима образовно васпитно града
Интервентне активности: поступање по корацима предвиђеним посебним протоколом	Разговор са починиоцима насиља -разговор са ученицима који су трпили насиље или дискриминацију -разговор са ученицима сведоцима насиља и целимодељењем -разговор са родитељима -планови за сваког ученика појединачно	Тим за заштиту, стручни сарадник, директор	Септембар -јун	Евиденција, протоколи, педагошка документација
Сарадња са одговарајућим службама (полиција, јавни тужилац, Центар за социјални рад, Дом здравља, Школска управа)	Позиви, разговори, акције,	Тим за заштиту, директор, секретар школе, стручни сарадник	Септембар-јун	Документација
Праћење и вредновање врста и учесталости насиља и дискриминаторног понашања	Анализа	Стручни сарадник, чланови Тима	Два пута годишње	извештај

10. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Саставни део школског програма је и програм безбедности и здравља на раду који обухвата заједничке активности школе, родитеља, односно других законских заступника и јединице локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду. У реализацији садржаја из овог програма значајно учешће имају представници МУП-а. Програм безбедности на раду израђен је на основу Закона о безбедности и здрављу на раду („Сл.гласник РС“ 35/2023), Статута школе, Правилника о безбедности на раду Основне школе са домом ученика „Стефанија Михајловић“, Брза Паланка **дел.бр. . од..2025.** године, Правилника о мерама, начину и поступку заштите безбедности ученика за време остављања образовно-васпитног рада и других активности које организује школа. Основна школа са домом ученика „Стефанија Михајловић“, Брза Паланка, дел.бр. 64-II-3 од 22.06.2022. године у складу са Упутством о изради акта којим установе образовања и васпитања прописују мере, начин и поступак заштите безбедности деце и ученика („Сл. гл. РС“, број 67/22), а попутходно извршеној анализи потенцијалних и актуелних ризика у организацији рада Школе (просторни, технички, временски и други организациони услови). Програмом о безбедности на раду одређују се мере и активности које обезбеђују:

1. Безбедност на раду код свих актера васпитног процеса, наставника, родитеља и деце
2. Задужења за спровођење мера безбедности на раду.
3. Обавезе послодавца, родитеља, ученика и јединице локалне самоуправе у спровођењу мера безбедности и здравља на раду.
4. Извештавање о примени програма безбедности на раду

Циљ програма је развој свести за спровођење и унапређивање безбедности на раду код свих актера васпитног процеса, наставника, родитеља и деце као и шире заједнице, месне заједнице, локалне самоуправе.

Задатак укључивање свих заинтересованих страна у решавање питања безбедности ученика и запослених у току рада.

Програм безбедности на раду се израђује на основу анализе стања безбедности ученика у школи.

Према анализи процењује се да су угрожене следеће ситуације и места:

1. За време одмора и завршених часова
2. У школском дворишту
3. У учионици
4. На путу од куће до школе

Програм безбедности креира школа и прати његову реализацију. Чланом 15. Закона о безбедности на раду ОШ са домом ученика „Стефанија Михајловић“ у Брзој Паланци је дужна да :

Садржаји програма	Циљеви и задаци садржаја програма	Активности и начин остваривања и носиоци активности	Начин праћења остварености циљева
-Уради анализу стања безбедности у школи на основу: -анкета, већ постојећих података и процене физичке безбедности - Доноси акте у писаној форми и именује сарадника за безбедност и здравље на раду у складу са законом, доносно представника послодавца задуженог за заштиту безбедности у складу са законом. - Запосленом одреди обављање послова на радном месту и радној средини на којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду. - Обучава запослене за безбедан и здрав рад тако што : - упознаје запослене са правима, обавезама и одговорностима у области безбедности и здравља на раду на следећи начин: - Обавештава запослене и представнике запослених са свим потенцијалним опасностима и штетностима на радном месту, процењеним ризицима и мерама за безбедан и здрав рад. - Обезбеђује на основу акта о процени ризика и оцене здравствене установе која обавља делатности медицине рада	Циљ програма је стварање безбедне средине за живот и рад ученика - Укључивање свих учесника образовно - васпитног процеса у превенцију и доследну примену свих прописаних мера безбедности и здравља на раду. - Укључивање родитеља и органа локалне самоуправе у заједничке активности, везано за стварање климе о неопходности и реализацији безбедности и заштите здравља. - Доследна примена поступака у случајевима оболевања и повређивања - Информисање свих укључених у рад школе о процедурама, плановима и резултатима на плану безбедности и здравља на раду.	Упознавање ученика на часовима одељенске заједнице са опасностима са којима се могу суочити за време боравка у школи и извођења др. активности које организује школа као и са начином понашања којим се те опасности могу избећи или отклонити Провера да ли се спроводе мере безбедности ученика у складу са актима које доноси школа (Правилником и одлукама органа школе односно Школског одбора, Савета родитеља и Наставничког већ и др. прописа) за време остваривања образовно-васпитног рада. Периодични обиласци школе и свих радних целина у њој од стране лица за безбедност и здравље на раду школе Теоретска и практична обука радника приликом заснивања радног односа, премештаја на друго радно место и др. Набавка СЛЗ у складу са правилником или Законом. Набавка и допуна санитетског материјала и потребног броја ормарића за пружање прве помоћи, а у складу са укупним бројем запослених школе.	Вођење евиденције у области безбедности и здравља на раду код послодавца, увид у појединачне радне процесе, стање опреме за рад и стање безбедности и здравља на раду; разговори и консултације са запосленима, писани документи, вођење одговарајућих евиденција у књигу дежурства

прописане лекарске прегледе запослених. Обезбеђује коришћење личне заштитне опреме у складу са актом о процени ризика, одржавање средства за рад и личне заштитне опреме у исправном стању и		организовање превентивних активности – трибине, изложбе, дружења - популаризација важности школског спорта, разних ваннаставних активности, безбедности и здравог начина живота Поступање по мерама надлежних органа донетих по прописима у области здравства. Сарадња са Министарством унутрашњих послова Републике Србије (школски полицајац; одељење саобраћајне полиције, обезбеђивање и уређење саобраћајница око школе) Сарадња са ватрогасном јединицом	

Законом , подзаконским акатима и другим актима које доноси школа предвиђена је дисциплинска одговорност запослених и директора школе за непридржавање правила и мера безбедности као и васпитно-дисциплинска одговорност ученика.

11.ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Циљ:

- Организовано културно деловање школе на средину и обратно
- Оспособљавање ученика да користе све вредности које им пружа средина за њихов свестрани развој и богатији лични живот у слободном времену
- Представљање оних резултата којим школа богати културни и друштвени живот средине.
- Очување традиције, указивање на значај и дело Светог Саве
- Развијање естетских и културних вредности и развијање креативности
- Развијање мотивације за постигнућем код ученика

<i>ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА</i>	

<i>АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА</i>	<i>ВРЕМЕНСКИ ОКВИР</i>	<i>НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИН ПРАЋЕЊА</i>
Добродошлица нашим новим другарима, ученицима припремног и првог разреда	Приредба и поклон добродошлице у школу	Васпитач и учитељица, која преузима разред	Септембар	фотографије, сајт и фејсбук страница школе
Обележавање Дечје недеље	приредбе, дружење са писцима, украшавање школског дворишта кредама у боји, излети, маскенбал, учешће на конкурсима, израда паноа, беџева, презентација, на редовним часовима на тему дечијих права	Васпитач, учитељи, наставници	Октобар	Евиденција наставника о реализацији часова, продукти, фотографије
Обележавање значајних датума и празника	Прослава Нове године, Савиндана, обележавање Васкрса и других значајних празника, изложбе, приредбе, презентације, акције	Библиотекар, васпитач, учитељи, наставници	Током школске године	продукти, фотографије, сајт и фејсбук страница школе
Сарадња са институцијама културе и другим јавним установама у Граду	Организовани одлазак ученика: на историјске локалитете, утврђења, у позориште, биоскоп, музеј, библиотеку, Канцеларију за младе, Верски објекти...	Наставници, учитељи, ученици	У зависности од плана институција које се посећује	Евиденција посета у дневницима образовно-васпитног рада, евиденција о посетама, фотографије
Учешће на конкурсима	Ученици раде радове и учествују на конкурсима из области музичке, ликовне, изражајне и друге културе	Учитељи, наставници	У зависности од објављивања конкурса	Фотографије, сајт школе, фејсбук страница школе, локални медији
Обележавање Дана школе	Постављање изложбе учениких радова,	Васпитачи,	Април	продукти, фотографије, сајт и

	литерарни и ликовни конкурс приредба, доделе награда школе ,	учитељи,наставници, ученици		фејсбук стра ница школе
Општине Кладово	Учечће на летерарном конкурс- „Кладово јуче,данас,сутра“	У зависности од активности ,учитељи и наставници	Април-последња недеља	Фотографије, сајт школе, фејсбук страница школе, локални медији
Сусрети и дружења ученика сеоских школа са територије општине	реализација припремљених активности и програма / креативне ликовне, музичке, драмске, спортске радионице.../	Васпитачи, учитељи,наставници, ученици	Јун	продукти, фотографије, сајт и фејсбук страница школе
Промоција најуспешнијих ученика осмог разреда	доделе Вукове и посебних диплома на свечаности са доделом награда и пригодним програмом; пријем носиоца Вукове дипломе и њихових родитеља	директор школе одељењске старешине, предметни наставници	У јуну након полагања завршног испита	Фотографије, сајт школе, фејсбук страница школе, локални медији
Ваннаставни облик образовно-васпитног рада који се остварује ван Школе.	Реализација културних активности на екскурзијама, излетима и рекреативним наставама	Одељењске старешине и сарадници на реализацији садржаја	Према плану реализације за сваку годину предвиђен годишњим планом рада школе	Извештаји о реализацији екскурзија, излета и рекреативне наставе

12. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Као један од најбољих начина за развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру школског програма, реализује и програм школског спорта, којим су обухваћени сви ученици.

Школа ће, заједно са јединицом локалне самоуправе, да организује недељу школског спорта једном у току полугодишта.

Недеља школског спорта обухвата такмичења свих ученика у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика.

Поред Недеље школског спорта, горе наведени задаци, реализоваће се и путем , како редовних часова тако и часовима спортске секције.

Циљ:

- Развој и практиковање здравог начина живота,
- Развој свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности
- Превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције
- Постизање што бољих резултата за своју школу, доказивање кроз спорт
- Јачање моралних квалитета личности ученика
- Учешће што већег броја ученика у спортским активностима, учешће у хуманитарној акцији
- Јачање колектива одељења , јачање тимског духа,
- Учење спорту кроз такмичење и кроз подршку друговима (навијање), сарадња родитеља и школе

ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА				
АКТИВНОСТИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	НАЧИН ПРАЋЕЊА
Учешће у кросу	Крос РТС-а	Наставници, учитељи и ученици	Током школске године	Евиденција у Дневнику рада, сајт школе, фејсбук страница школе
Рад спортске секције	Реализација садржаја спортске секције, тренинзи и учешће на спортским надметањима	Наставник који реализује спортску секцију	Током године	Евиденција у дневнику секција, Резултати такмичења

Учешће у такмичењима у оквиру ОСИУРС-а	Учешће ученика у такмичењима које се реализују у оквиру ОСИУРС-а	Наставник физичког васпитања, ученици, Спортски савез –Кладово	Током године	Евиденција у дневнику рада, сајт школе, фејсбук страница школе
Недеља школског спорта	Реализација турнира: за ученике нижих разреда: између две ватре, полигон са реквизитима, бадминтон, прескакање велике вијаче... За ученике виших разреда: полигон спретности, спортови са лоптом, друштвене игре...	Наставник физичког васпитања, васпитач, учитељи, ученици, одељенске старешине, остали наставници	Током године	Евиденција у дневнику рада, сајт школе, фејсбук страница школе
Школски спортски дан	Спортско-рекреативне активности на нивоу целе школе.	Наставник физичког васпитања, ученици	Током године	Евиденција у дневнику рада, сајт школе, фејсбук страница школе
Друге спортско-рекреативне активности и активности током реализације излета и наставе у природи	Активности предвиђене програмом реализације наставе у природи, излета, екскурзија, Дан изазова, оријентациони крос...	Наставник физичког васпитања, ученици, одељенске старешине	Према Годишњем плану рада школе за сваку школску годину и годишњим плановима наставе у природи	Евиденција у дневнику рада
Сарадња са спортским клубовима и удружењима	Учешће ученика у спортским сусретима ученика и реализацији активности	Наставник физичког васпитања, спортска удружења	У складу са планом активности спортских клубова, удружења	Сајт школе, фотографије

НЕДЕЉА ШКОЛСКОГ СПОРТА

Недеља школског спорта обухвата такмичења свих ученика у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика. У реализацији ових активности поред ученика и наставника, учешће ће узети и Спортски савез општине Кладово.

13. ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

У складу са чланом 88. Закона о основама система образовања и васпитања, у последња два разреда основне школе организује се ученички парламент ради :

- давања мишљења и предлога стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о: правилима понашања у школи, мерама безбедности ученика, годишњем плану рада, школском развојном плану, школском програму, начину уређивања школског простора, избору учбеника, слободним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње и другим питањима од значаја за њихово образовање;
- разматрања односа и сарадње ученика и наставника, васпитача или стручног сарадника и атмосфере у школи;
- обавештавања ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање и о активностима ученичког парламента;
- активног учешћа у процесу планирања развоја школе и у самовредновању школе;
- предлагања чланова стручног актива за развојно планирање и тима за превенцију вршњачког насиља из реда ученика
- Парламент чине по два представника сваког одељења седмог и осмог разреда у основној школи. Чланове парламента бирају ученици одељењске заједнице сваке школске године. Чланови парламента бирају председника.

Циљ:

- Заштита права и интереса ученика и њихово активно учешће у свим васпитно – образовним активностима школе, као и укључивање у доношењу одлука о питањима која се њих тичу; веће задовољство радом школе; развијање свести о равнотежи између права и одговорности

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
Формирање Ученичког парламента;Избор председника;	На почетку школске године наставник ,који је задужен за тим ,заједно са ученицима 7. и 8. разреда ,организује	Наставник задужен за координацију рада парламента,одељенске	На почетку школске године	Извештај о предлогу, Записници са састанака парламента

Доношење и усвајање плана рада ученичког парламента	састанак, формира парламент.. Чланови парламента бирају председника, а потом доносе и усвајају годишњи план рада	старешине 7. и 8. разреда, ученици		
Избор представника за учешће у раду Школског одбора, Тима за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања, Стручног актива за развојно планирање и Тима засамовредновање;	Врши се избор међу члановима парламента (ученици 7. и 8. разреда), за представнике ученика, који ће учествовати у раду школских тимова и стручних актива	Директор, председници тимова и актива, ученици	Септембар	Записници са Састанака тимова
Давање предлога и мишљења стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о: правилима понашања у школи, мерама безбедности ученика, годишњем плану рада, школском развојном плану, школском програму, начину уређивања школског простора, избору уџбеника, слободним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација	Развијање сарадње са органима и управом школе и локалном заједницом Заштита права и интереса ученика и њихово активно учешће у свим васпитно – образовним активностима школе, као и укључивање у доношењу одлука о питањима која се њих тичу. Веће задовољство радом школе; развијање свести о равнотежи између права и одговорности	Разредне старешине, руководиоци стручних већа стручни сарадник, секретар школе, ученици	Током године	Анкетни листови, Евиденција са састанака
Хуманитарне акције	Укључивање, организовање и спровођење хуманитарних акција	Директор, стручни сарадник, разредне старешине, наставници, ученици	Током године	Записници састанака, Одлуке, фотографије
Организација свих манифестација ученика у школи и ван ње;	Предлагање активности у оквиру реализације манифестација Укључивање у доношењу одлука о питањима која се њих тичу.	Директор, наставници, одељенске старешине, ученици и остали учесници	Током године	Записници о реализацији, извештавање фотографије ученика „презентације,

Разматрање безбедности ученика у школи; ангажовање УП на заштити ученика и побољшању безбедности у школи.	Развијање критичког односа према појавама и догађајима у школи; Усмеравање ка правим друштвеним вредностима .Разматрање односа ученика и наставника као и односа међу ученицима.	Директор, наставници, одељенске старешине, ученици и остали учесници	Током године	Извештаји сасастанака тимова, са састанака парламента, анкетирање ученика

Годишњим планом рада за сваку школску годину утврђује се План рада Ученичког парламента Школе .

14. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Школа у сарадњи са установама за професионалну оријентацију помаже родитељима, односно другим законским заступницима и ученицима у избору средње школе и занимања, према склоностима и способностима ученика и у том циљу прати њихов развој и информиса их о карактеру и условима рада појединих занимања. Ради праћења индивидуалних склоности ученика и пружања помоћи ученицима и њиховим родитељима, односно другим законским заступницима у избору средње школе и занимања, школа формира тим за професионалну оријентацију, у чијем саставу су стручни сарадници и наставници. Тим за професионалну оријентацију реализује програм професионалне оријентације за ученике седмог и осмог разреда. Основни циљ професионалне оријентације је упознавање ученика са светом занимања, упознавање са различитим пословима и професијама у којим се ти послови обављају и развијање свести код ученика о личним склоностима и интересовањима и способностима за бављење одређеним пословима и занимањима. Реализује се кроз различите садржаје у оквиру редовне и додатне наставе, слободне активности, посете, излете и екскурзије. Крајњи циљ је да се ученици добро процене своје способности и интересовања, стекну правилан став о радном ангажовању и оспособе да самостално одаберу наставак школовања. Интензиве активност у овој области ради се са ученицима седмог и нарочито осмог разреда и овде су наведене те активности.

Циљ:

- Упознавање, праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика значајних за усмеравање њиховог професионалног развоја и њихово подстицање да сами свесно доприносе сопственом професионалном развоју.
- Упознавање ученика са светом рада и занимања, системом средњег васпитања и образовања и њихово оспособљавање за самостално прикупљање информација које се односе на свет рада и систем средњег образовања.
- Формирање правилних ставова према раду

- Оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја и доношење реалних и зрелих одлука у вези са избором занимања и правцима стручног оспособљавања
- Подстицање ученика на аспитивачко,експлоративно понашање према себи и свету рада
- Успостављање сарадње са родитељима и њихово оспособљавање за пружање помоћи деци у подстицању и усмеравању њиховог професионалног развоја
- Успостављање сарадње са установама и институцијама које могу допринети успешнијем професионалном развоју ученика

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
Реализација радионица из пројекта „ПО на прелазу у средњу школу“	За ученике 7 и 8. разреда реализација радионица у циљу помоћи у реалном сагледавању и процењивању сопствених особина, способности, вештина, интересовања, мотивације;	Одељењске старешине, и чланови ПО тима	Током године	Евиденција у дневницима и лична евиденција наставника и СС
Индивидуално професионално саветовање за ученике 8. разреда	Тестирање и разговори индивидуално са ученицима батеријом психолошких тестова	психолог школе	Мај, по потреби	Лична евиденција психолога
Професионално саветовања са ученицима и родитељима	Саветодавни рад	Наставници и СС	Током године	Евиденција у дневницима и лична евиденција наставника и СС
Информисање о занимањима	Прикупљање и колективирање информација о занимањима информатор	Одељењске старешине	Прво и друго полугодиште	Записници са одељењских заједница
Организовање посета представника средњих школа	У нашој школи презентација образовних профила средњих школа за ученике осмог разреда	Одељењске старешине, наставници и чланови ПО тима	Март-мај	Евиденција у дневницима и лична евиденција наставника и СС и тима ПО
Обавештавање ученика о информацијама од значаја за упис у средњу школу	Ученици се редовно обавештавају о оданима отворених врата у средњим школама	Одељењске старешине осмих разреда, чланови ПО тима	Април-мај	Евиденција у дневницима и лична евиденција наставника и СС и тима ПО
Каријерно вођење	Предавање	Одељењске старешине,	мај	Евиденција у дневницима

Организација предавања за ученике	Предавања и радионице на часовима о здрављу и избору занимања, Фактори који утичу на избор занимања, значај правилног избора занимања	Наставници и СС	Током године	Евиденција у дневницима
Организовање посета	Посете ученика, учешће у реалним сусретима за ученике са привредним организацијама	Одељењске старешине, наставници и чланови ПО тима	Април-мај	Евиденција у дневницима и лична евиденција наставника и СС

15. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Један од кључних задатака Школе је брига о здрављу ученика. Од школске 2018/2019. године у оквиру предмета физико васпитање уведено је здравствено васпитање у првом и петом разреду, а од школске 2019/2020. године и у другом, шестом и седмом разреду. Поред праћења деце од стране разредних старешина, директора школе, стручне службе, у редовној настави многих предмета / Свет око нас, Природа и друштво, Биологија, Географија, Хемија, Физичко и здравствено васпитање /, на часовима одељењског старешине спроводи се здравствено васпитање сваког ученика. Представници институција у локалној средини ангажовани су при реализацији овог програма, пре свега Здравствене установе, Црвени крст и МУП.

Циљ програма је друштвена и лична брига о здрављу сваког детета. Један од најважнијих циљева у области здравствене заштите је развијање свести о значају очувања личног здравља и значаја активног односа према сопственом здрављу, развијање правилног односа према исхрани, слободном времену, боравку у природи, редовним консултацијама у здравственим службама и избегавању ризичних ситуација и понашања која могу штетно утицати на здравље и живот ученика.

Циљ:

- Стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здравим начином живота и развојем хуманих односа међу људима
- Усвајање знања о чувању здравља, болести и знања о чувању здравља, болести и могућностима лечења
- Развијање свести и одговорности појединца за сопствено здравље, о значају личне хигијене, хигијене исхране и хигијенског начина живота
- Подизање здравствене културе ученика тако да брига о здрављу буде саставни део свакодневних навика, потреба и поступања;
- Спровођење примарне превенције од болести зависности;
- Учешће ученика у унапређењу животне средине и хигијенско – естетског очувања школе.
- Остваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређивању здравља ученика

<i>АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА</i>	<i>ВРЕМЕНСКИ ОКВИР</i>	<i>НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИН ПРАЋЕЊА</i>
Развијање међупредметне компетенције- одговорност за сопствено здравље	Сарадња Стручних већа на повезивању наставних и ваннаставних активности – часови свет око нас , природа и друштво, биологија, физичко и здравствено васпитање, хемија, српски и страни језик историја, географија, ликовна култура, грађанско васпитање	Током године	Учитељи, предметни наставници, одељењске старешине	Евиденција наставника о реализацији часова где се развија међупредметна компетенција о одговорност за сопствено здравље
Превентивно корективно вежбање	У оквиру наставе физичког и здравственог васпитања и активности обogaћеног једносменског рада редовно ће се радити на спречавања и отклањања телесних деформитета и лоших последица вишечасовног седења. Ученици се оспособљавају у самостално неговању физичких способности, помагању раста, учвршћивању здравља	Током године	Предметни наставници и наставници који реализују активносту у обogaћеном једносменском раду	Лична евиденција наставника физичког и здравственог васпитања, евиденција наставника који реализују активносту у обogaћеном једносменском раду
Предавања лекара из Дома	Реализација предавања у сваком одељењу од 1.	Према плану Педијатријске	Сарадници,	евиденција сарадника лекарске службе,

здравља	до 8. разреда према избору тема Дома здравља од личне хигијене, здраве исхране, промена у пубертету до бављења спортом и заштите од алкохола, дувана и психоактивних супстанци /	служба Дома здравља Кладово у договору са школом	лекари Дома здравља Кладово	извештај о реализацији сарадње са Домом здравља. есдневник - евиденција радионица
Стоматолошки преглед ученика и радионице везане за заштиту и здравље зуба	Стоматолошка служба ће организовати стоматолошки преглед ученика и радионице везане за заштиту и здравље зуба	Током године	Стоматолошка служба Дома здравља Кладово	Здравствени катрони ученика, есдневник - евиденција радиони
Индивидуални саветодавни рад са ученицима и родитељима	Повезивање ученика и њихових родитеља са специјализованом здравственом службом по потреби	По потреби током године	Одељењске старешине, стручна служба школе	Лична евиденција одељењског старешине, психолога
Неговање здравих стилова живота у погледу физичког здравља	Реализацијом ЧОСа, на часовима редовне наставе, слободних активности, радионица стручних сарадника школе и сарадника здравствених установа града Кладова, оспособити ученике да умеју да утврде сопствене потребе за храном и њихов однос са	Током године	Учитељи, предметни наставници, одељењске старешине, стручна служба школе, сарадници здравствених установа Кладово	Есдневник - евиденција редовних часова, ЧОСа, радионица, лична евиденција одељењског старешине, психолога, евиденција сарадника здравствених установа

	растом и развојем, за формирање ставова у погледу исхране, развијање личне одговорности за бригу о телу, потреба за одмором; спавање и рекреација; коришћења слободног времена			
Обележавање значајних датума везаних за здравствену превенцију	На часовима редовне наставе појединих предмета, секција, обogaћеног једносменског рада обележавају се низом активности у договору са ученицима датуми везани за здравствену превенцију	По календару значајних датума везаних за здравље	Наставници, ученици	Фотографије, панои, продукти, сајт школе, фејсбук страница школе
Промоција бављења спортом	Реализацијом активности предвиђених програмом школског спорта и спотрско-рекреативних активности	Током године	Сви носиоци предвиђени Програмом школског спорта и спотрско-рекреативних активности	Начин праћења предвиђен програмом школског спорта и спотрско-рекреативних активности

16. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ;

17. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ;

18. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно другим законским заступницима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Области, садржаји и облици сарадње са родитељима, односно другим законским заступницима деце и ученика, обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне, и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитнообразовних утицаја. Ова сарадња се одвија кроз индивидуалне и групне разговоре, одељењске и повремене опште родитељске састанке, рад Савета родитеља школе и укључивање родитеља у разне културне, друштвене, хуманитарне спортске и пројектне активности. Родитељи имају своје представнике у Школском одбору, које бирају из чланова Савета родитеља школе. Савет родитеља школе бира се сваке школске године до 15. септембра, чине га по један представник сваког одељења школе и предшколске групе. Годишњим планом рада прецизније се одређује рад Савета родитеља школе.

Циљеви:

- стварање простора и услова за флексибилније и непосредније укључивање родитеља у активности школе
- јасно успостављање улога и одговорности свих страна у систему образовања
- неговање партнерских односа са родитељима који ће бити заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења
- решавање проблема у учењу и развојних проблема ученика

<i>АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИНОСТВАРИВАЊА</i>	<i>НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ</i>	<i>ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА</i>	<i>НАЧИН ПРАЋЕЊА</i>
Родитељски састанци	Упознавање са, уџбеницима, наставницима, Правилницима о оцењивању, заштити података ученика и безбедности ученика, успех и дисциплина ученика, решавање проблема у одељењу, одељењска правила, настава у природи и екскурзије. О свему се предлаже, саветује, информише.	Одељењске старешине, родитељи	Током наставне године	Записници родитељских састанака у дневнику ов рада

Индивидуални Разговори са родитељима	Анализа успеха ученика, дисциплине, решавање проблема у учењу и развојних проблема, предлагање и спровођење мера за побољшање успеха и дисциплине, различити облици саветодавног рада у зависности од потреба (ИОП,)	Одељењске старешине, родитељи, стручна служба	Током године	Евиденција у дневницима образовно васпитног рада, лична евиденција наставника и СС
Отворена врата школе	Присуство часовима једном месечно	Одељењске старешине, родитељи	Према распореду Дана отворених врата годишњим Планом школе за сваку годину	Евиденција у дневницима образовно васпитног рада,
Професионална оријентација	Помоћ родитељима у професионалној оријентацији, упознавање са образовним профилима средњих школа и светом занимања	Психолог, одељењске старешине	Март-јун	Лична евиденција психолога и
Анкетирање родитеља	Анкетирања предвиђена Годишњим планом рада за области самовредновања и акционим плановима Тимова током године, анкетирање за задовољство родитеља са радњом са школом ради стицања увида у ставове родитеља у вези са сарадњом са школом, унапређивање сарадње и унапређивање рада школе	Чланови тимова за самовредновање, стручна служба, наставници	Током године	Анализе и извештаји реализованих анкетирања, извештаји тимова за самовредновање
Укључивање родитеља у превентивне активности посебних програма рада школе	Превенција насиља, очување животне средине, програмашколског спорта, професионалне оријентације.	Реализатори активности посебних програма, директор наставници, СС	Током године	Анализе и извештаји реализованих активности
Укључивање породице на остваривању ученичких права	Укључивање породице у саветодавни рад На психофизичком и социјалном развоју ученика и помоћ у остваривању права из домена социјалне и здравствене заштите	Одељењске старешине, стручни сарадници	Током године	Лична евиденција наставника и СС

Укључивање родитеља у извршна, саветодавна тела и обележавања манифестација у школи	Школски одбор, Савет родитеља, манифестације (пријем предшколаца И првака, Дан школе, Свети Сава, пријем вуковаца), завршни спит за ученике осмог разреда, Прослава мале матуре, прославе, излети	Директор, секретар, Одељењске старешине	Током године	Записници ШО и СР, извештаји реализованих активности

19. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Циљ:

Циљ екскурзије, као облика образовно-васпитног рада, јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних предмета, као и непосредно упознавање с појавама и односима у природној и друштвеној средини, с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима.

- продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика,
- повезивање и примењивање знања и умења,
- развијање љубави према отаџбини, њеној историји, култури и природним лепотама, неговање позитивног односа према свим њеним грађанима и њиховим националним, културним, етичким и естетским вредностима,
- неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва,
- успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика и ученика међусобно,
- проучавање објеката и феномена у природи,
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима
- упознавање с начином живота и рада људи поједини х Крајева,
- развој и практиковање здравих стилова живота,
- развијање свести о значају одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња,
- развијање способности проналажења, анализирања и саопштавања информација из различитих извора,
- оснаживање ученика у професионалном развоју,
- подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање,
- развијање способности оријентације у простору

Активности	Начин остваривања	Носиоци активности	Временска динамика	Начин праћења
Предлози о дестинацијама излета, наставе у природи и екскурзија за све разреде	Стручне вође пута,Руководиоци одељенских већа на основу својих извештаја дају предлогн руководиоцима стручнихвећа.Директор на седници Наставничког већа утврђује предлог	Директор , Стручневође пута, руководиоци одељенских већа	Септембар	Извештај о предлогу, Записници наставничких већа
Упознавање Родитеља са свим сегментима реализације	На родитељским састанцима и Савету родитеља родитељи се информишу о предлозима дестинације,одређивањем педагошког надзора за наставнике н аседници Савета родитеља	ОС и родитељи	Током године	Записници са Родитељских састанака и Саветародитеља
Анкетирање родитеља о настави у природи, екскурзијама и излетима	Реализација анкетирања поделом,анкетних упитника родитељима ученика	Руководи оциодељењских већа, стручни сарадник,ОС, секретар школе	Током године	Анкетни листови, Евиденција родитељских састанака
Расписивање тендера	Прикупљање понуда, састанци Представника родитеља и Избор агенција прикупљена Тендерска документација и извршен избор	Директор, секретар школе, представници родитеља	Током године	Записници састанака, одлуке
Реализација екскурзије, излета	Упознати ученике са маршрутом и садржајем екскурзије најмање недељу дана пре екскурзије,Пре екскурзије на часовима одељенског старешине, географије, историје, српског језика, биологије детаљно припремити ученике за екскурзијукроз кратке реферате, презентације о садржајима који ће се посетити и повезати их	Директор, наставници, одељенске старешине и осталиучесници	Током године	Записници о реализацији извештавање наставничко мвећу , савету родитеља и школском одбору,

	саградивом. Упознати ученике и родитеље са правилима понашања на екскурзији. Континуирано током Екскурзије проверавати ученике, да ли знају шта су видели и шта ће видети, где се налазимо на карти. Контролисати понашање ученика на локалитетима. Повезивање знања са екскурзије са школским градивом			После екскурзије проверити ученичка знања и стечена искуства, кроз разговор, пано са фотографијама ученика, квиз, презентације, анкетање ученика
Реализација наставе у природи	Упознати ученике са маршрутом и садржајем на Часовима одељенског старешине, српског језика, света око нас, природе и друштва, детаљно припремити ученике. Упознати ученике и родитеље са правилима понашања. Континуирано током реализације проверавати понашање ученика. Повезивање знања са школским градивом	Директор, наставници Разредне наставе, аниматор и инструктор пливања;	Током године	Записници о реализацији Извештавање наставничком већу, савету родитеља и Школском одбору, После екскурзије проверити ученичка знања и стечена искуства, кроз разговор, пано са фотографијама ученика квиз, презентације, Анкетање ученика
Надзор примене прописа	Инспекцијски прегледи везани за безбедну реализацију излета, наставе у природи и екскурзија	Полицијска управа, директор	Током године	Извештаји надзора

Екскурзија од 1. до 4. разреда

*С обзиром на мали број ђака по разредима и укупног броја ђака, постоји могућност да школа самостално реализује излете и екскурзију по циклусима. Уколико се не пријави довољан број деце, углавном се сарађује у реализацији са још једном сеоском школом.

Ученици нижих разреда од првог до четвртог разреда ће, програмом екскурзије, обилазити градове, места, културне знаменитости, манастире и пећине у источној Србији.

Екскурзија од 5. до 8.разреда

*Због малог броја ученика школа је у могућности да организује само дводневне екскурзије са ученицима од 5.-8. разреда, у сарадњи са још једном сеоском школом или да се екскурзија реализује по разредима у сарадњи са градском школом

20. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита животне средине обухвата активности усмерене на развој еколошке свести, као и очување природних ресурса. Очување природних ресурса односи се и на упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса. Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине – локалним еколошким акцијама, заједничким активностима школе, родитеља и јединице локалне самоуправе у анализи стања животне средине и акција за заштиту животне средине. У оквиру овог програма ученици се информишу о значају очувања животне средине, са посебним освртом на њихов лични допринос и ангажовање у реализацију акција на нивоу школе и локалне заједнице. На часовима одељењског старешине у свим узрастима обрађују се одређене теме. Посебне активности реализују наставници биологије у редовној настави. У редовној настави приликом обраде пригодних тема / Свет око нас, Природа и друштво, географија, биологија, физика, хемија / ученици ће добити информације о загађивачима ваздуха, глобалном отопљавању, променама у клими и њиховом утицају на живот на планети, значај селекције отпада, рециклаже истог, заштити вода, шума, утицај отпада, посебно пластике, на животну

средину, опасности од пожара и поплава.

Циљеви:

- развијање позитивног односа према природи
- изграђивање свести ученика о заштити животне средине
- оплемењивање уже и шире околине
- стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређењу школе и насеља
- стицање знања о друштвеним , природним, привредним и техничким појавама и токовима који мењају, обогаћују или угрожавају животну средину.

<i>АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА</i>	<i>ВРЕМЕНСКИ ОКВИР</i>	<i>НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИН ПРАЋЕЊА</i>
Припрема плана заштите животне средине	Сарадња Стручних већа на повезивању садржаја наставних и ваннаставних активности – часови свет око нас , природа и друштво, биологија, , хемија, , географија,ликовна култура, грађанско васпитање.	На почетку шк.године/ август	Одељенске старешине, Наставници:биологије, хемије,физике,географије, ликовне културе	План, Годишњи план рада школе
Реализација предавања и радионица о заштити животне средине	На часовима Чос, редовне наставе појединих предмета, секција, обогаћеног једносменског рада, реализују се предавања или радионице се низом активности у договору са ученицима,обележавају се вежни датуми везани за заштиту животне средине и екологију	Током године	Одељенске старешине, наставници	Сценарио радионице, припрема предавања, дневници васпитно-образовног рада,фотографије
Израда паноя са порукама о заштити животне средине и	На часовима Чос, секција, обогаћеног једносменског	Током године	учитељи, наставници биологије,ликовне културе	Школски одељенски панои,

предмета од рециклираних материјала	Рада, реализују се ликовне радионице, израде паноса са цртежима и порукама везани за тематику заштите животне средине и екологију		руководилаци секција, ученици	фотографије
Равијање сарадње са друштвима и организацијама које се баве заштитом средине	Сарадња са месном заједницом, локалном самоуправом и организацијама које се баве заштитом средине	По потреби	Наставници биологије	Записници и извештаји о реализованим, акцијама сасатанцима, фотографи
Организовање акције уређења учионица и школског дворишта	Уређење учионица, брисање намештаја и клупа, сређивање ормарижа и школског дворишта, сакупљање и раздвајање отпада и прављење кућице за птице од рециклираног материјал	Април	Одељењске старешине, наставници ученици, чистачице	Фотографије, извештаји рада већа
Укључивање родитеља у активности од значаја за очување животне средине	Учешће родитеља у акцијама које организује школа	Током године	Одељењске старешине, директор, родитељи ученика	Евиденција Савета родитеља, родитељских састанака, реализованих активности

-доприносе очувању и заштити човекове околине и активно утичу на еколошко, хигијенско и естетско уређење школског простора

Годишњим планом рада за сваку школску годину утврђује се План заштите животне средине

21.ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Школа на основу програма социјалне заштите у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити свих ученика а посебно ученика из осетљивих друштвених група.

Уколико је потребно школа организује прикупљање средстава за ове сврхе кроз акције школског спорта и других добротворних акција. Школа посебно води рачуна о ученицима који имају потешкоће у породичном окружењу –породица у процедури развода брака, лоши узајамни односи родитеља, озбиљнија болест ужег члана породице или ученика, тешки материјални услови, поремећаји понашања родитеља или ученика, болести зависности родитеља или ученика, други поремећаји понашања – бежање из школе, крађа, припадност деструктивној групи.

За ове ученике организују се посебне активности у сарадњи са локалном заједницом, пре свега Центром за социјални рад.

ЦИЉ:

- Пружање помоћи ученицима са поремећајима у понашању,
- Пружање помоћи васпитно запуштеним или угроженим ученицима, ученицима који долазе из породица у ризику или породица са проблематичним односима,
- Сарадња са установама и организацијама које се баве социјалним питањима,
- Упознавање и праћење социјалних прилика ученика/упућивање у остваривање социјално-заштитних мера, утврђивање социо-економског статуса родитеља,

- упућивање родитеља на остваривање права,
- развијање вредности пријатељства, солидарности и колегијалности

<i>АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА</i>	<i>ВРЕМЕНСКИ ОКВИР</i>	<i>НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИН ПРАЋЕЊА</i>
Израда социјалне карте школе	Анкетирање, упитници, анализа, презентација	Септембар	директор, стручни сарадник, разредне и одељенске старешине	Анкете, извештаји, презентација
Подршка деци из осетљивих група	Оспособљавање родитеља за решавање проблема, саветодавни рад са родитељима, информисање родитеља о врстама помоћи које могу остварити кроз различите установе	током школске године	директор, стручни сарадник, разредне и одељенске старешине, наставници	Лична евиденција наставника, стручних сарадника, одељењских и разредних старешина
Подршка родитељима деце из осетљивих група	Идентификација и саветодавни рад и обезбеђивање подршке ученицима с тешкоћама у емоционалном развоју, сазревању и оних са тежим породичним проблемима, деце са променама у понашању, тешкоћама у напредовању	током школске године	директор, стручни сарадник, разредне и одељенске старешине, наставници, родитељи	Лична евиденција наставника, стручних сарадника, евиденција образовно-васпитног рада о посетама родитеља

	праћење адаптације ученика из осетљивих група			
Сарадња са Центром за социјални рад у Кладову	информисање сарадника ЦСР о породичном статусу, праћење породичног статуса, праћење ефеката указане социјалне помоћи, информисање/ упућивање родитеља о врстама помоћи које могу остварити у ЦСР	током школске године	директор, стручни сарадник, разредне и одељенске старешине, Центар за соци	Личнаевиденција наставника,стручних сарадникаи сарадника ЦСР
Сарадња са установама (Црвени крст; Општина Кладово, месна заједница и др.)	састанци, разговори, прослеђивање података, информисање/ упућивање родитеља о врстама помоћи које могу остварити у наведним установама	током школске године	директор, стручни сарадник, разредне и одељенске старешине	Лична евиденција наставника, стручних сарадника и евиденција установа
Хуманитарне акције	Организовање акција за прикупљање неопходне помоћи	током школске године	Ученици од 1. до 8. разреда, разредне и одељенске старешине, наставници, Ученички парламент	Евиденција о хуманитарној акцији, признанице о донираном новцу, извештаји Ученичког парламента
Посредовање у остваривању права на материјалну помоћ (за	договор са корисником, писање дописа и молби установама за остваривање права на материјалну	током школске године	директор, стручни сарадник, разредне и одељењске	Дописи у личној евиденцији одељењског старешине , стручне

учбенике, екскурзије, трошкове исхране...)	помоћ		старешине	службе
Саветодавни рад са ученицима	састанци, разговори, предавања, презентације	током школске године	стручни сарадник, разредне и одељенске старешине, наставници	Електронски дневник, записници са часова одељењских и разредних старешина, евиденција стручног сарадника и директора, записници тимова и већа
Саветодавни рад са родитељима	састанци, родитељски састанци, разговори, предавања, упућивање на корисне сајтове	током школске године	директор, стручни сарадник, разредне старешине, наставници, сарадници центра за социјални рад	Електронски дневник, записници са часова одељењских и разредних старешина, евиденција стручног сарадника и директора, записници тимова и већа
Укључивање Ученичког парламента	Учешће у организацији хуманитарних акција, организовање радионица и укључивање ученика из осетљивих група	током школске године	Ученички парламент	Извештај о раду Ученичког парламента

22. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Школска библиотека је место библиотечко-информационе, васпитно-образовне и културне активности школе. У школској библиотеци прикупља се, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечко-информациона грађа.

Задатак школске библиотеке је да код ученика развија навике читања и коришћења библиотечких услуга, као и да ученике оспособљава да користе информације у свим облицима и омогући им да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота

Циљеви и задаци:

- упознавање ученика са врстама библиотечке грађе и оспособљавање за самостално коришћење књига, часописа, енциклопедија
- упознавање ученика са радом библиотеке
- реализација часова библиотекарства - предавања за ученике и рад у радионицама
- развијање читалачких способности ученика
- пружање помоћи ученицима при избору литературе и некњижне грађе
- обележавање годишњица, јубилеја и важних датума
- пружање помоћи и подршке наставницима у избору уџбеника и литературе, у креирању наставног процеса

<i>АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИН ОСТВАРИВАЊА</i>	<i>ВРЕМЕНСКИ ОКВИР</i>	<i>НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ</i>	<i>НАЧИН ПРАЋЕЊА</i>
- Рад са ученицима - Упознавање ученика са радом библиотеке - Помоћ ученицима при избору литературе, лектире, тражења информација - Едукација ученика да самостално користе библиотечко-информациону грађу	- разговор - демонстрација - упућивање - разгледање	Током школске године	- Ученици - школски библиотекар - наставници	- библиотечка евиденција - школска евиденција

-Сарадња са градском библиотеком	- посета - дружење - размена искустава	Током школске године	- ученици - школски библиотекар - наставници	- библиотечка евиденција - школска евиденција
-Обележавање годишњица, јубилеја и важних датума	- радионице - израде радова и панора на задату тему - излагање продуката и радова	Током школске године	-ученици - школски библиотекар - наставници - стручна већа	- библиотечка евиденција - сајт школе - фејсбук страница школе - електронски дневници
- Упознавање ученика 1. разреда са радом библиотеке	-упознавање ученика са начином рада школске библиотеке - разговор	Септембар	-школски библиотекар	-библиотечка евиденција - електронски дневници
-Сарадња са наставницима -Сарадња са директором -Сарадња са стручним већима	-договор о сарадњи, помоћ и подршка у остваривању наставног процеса, анализа реализованих активности	Током школске године	- школски библиотекар - директор - наставници - стручна већа	- библиотечка евиденција - електронски дневници
-Набавка, обрада и чување библиотечко-информационе грађе	- планирање набавке публикација за ученике и запослене - физичка обрада и евидентирање публикација у књигу инвентара	септембар	-школски библиотекар	- рачуни-отпремнице приновљених пуб - спискови ученика
-Отпис библиотечко-информационе грађе	-редовна или годишња ревизија библиотечко-информационе грађе - потраживање издатих публикација	Током године	-школски библиотекар	-Спискови отписаних публикација

	- сређивање књижног фонда			-записник са извршене ревизије
-Подела бесплатних уџбеника ученицима који су остварили право по пројекту „Бесплатни уџбеници“ МПНТР	-подела уџбеника	септембар/ октобар	-школски библиотекар	-евиденција о подељеним уџбеницима, спискови ученика
-Сарадња са матичном библиотеком за подручје Борског округа, Народном библиотеком Бор.	-надзор над стручним радом школске библиотеке	Током године	-школски библиотекар -руководилац матичне службе Народне библиотеке Бор	- записник о надзору над стручним радом библиотеке
-Сарадња са Народном библиотеком Србије	- попуњавање базе података у апликацији МБС (Мрежа библиотека Србије)	септембар/ октобар	-школски библиотекар	-попуњена табела за МБС базу
-Сарадња са Библиотекарским друштвом Србије	-члан друштва -претплата на часописе	Током године	-школски библиотекар	-потврда о уплати чланарине и часописа
-Сарадња са Друштвом школских библиотекара Србије	-учествовање у националној промоцији читања „ Читај гласно“	Током године	-школски библиотекар	-сајт школе -фб страница Друштва школских библиотекара Србије
-Стручно усавршавање школског библиотекара	-Присуство семинарима и вебинарима	Током године	-школски библиотекар	-потврда о присутности
- Израда програма рада библиотечке секције	-евидентирање ученика који би похађали библиотечку секцију -упознавање са програмом рада	Септембар- октобар	-наставник српског језика ангажован са 5% у библиотеци	- сајт школе -фб страница - литерарни радови

- Праћење и евиденција коришћења литературе у школској библиотеци	- попуњавање листа о подацима позајмљене библиотечко-информационе грађе	Током године	-школски библиотекар	-листе за евиденцију

Исходи постигнућа ученика у области рада школске библиотеке по областима:

Библиотека и читање:

- Познаје школског библиотекара и учествује у активностима у библиотеци
- Зна да школска библиотека има различиту библиотечко-информациону грађу коју могу да позајме
- Упознат је са условима и начином коришћења библиотечког фонда
- Користи библиотеку за личне потребе и проналажење информација потребних за школу
- Чита различите публикације (књижевност и научну литературу) потребну за школу и из забаве
- Уме да подели своје мишљење о прочитаном делу са другима, уме да формулише своје мишљење и јавно га искаже
- Разуме важност писмености, нарочито читалачке писмености која је услов успешног учења и образовања

Социјалне вештине - сарадња са вршњацима и толеранција:

- Сарађује са вршњацима ради решавања задатка/проблема, разговара о својим идејама, уме да формулише своје мишљење, јавно га искаже и да показује толеранцију за другачије ставове
- Користи право да изрази своје мишљење на одговарајући начин, чак и кад је другачије од других
- Сарађује са вршњацима у изради пројекта и презентацији кроз различите медије, уме да се обраћа публици и јасно изнесе ставове и идеје, има изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, као и слушање и поштовање туђег мишљења)

23.ОСТАЛИ САДРЖАЈИ И АКТИВНОСТИ ЗНАЧАЈНИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Стручно усавршавање

Наставник, васпитач, стручни сарадник / без или са лиценцом / имају обавезу сталног стручног усавршавања (**ЛИЧНИ ПЛАН ПРОФЕСИОНАЛНОГ РАЗВОЈА**), које је прецизирано посебним правилником. Стручно усавршавање обавља се у уставнови и ван установе. У школи је формиран Тим за професионални развој, који све послове из ове области прецизира годишњим планом рада. Подаци о стручном

усавршавању ван уставнове воде се у посебној евиденцији, а сертификати о похађању семинара и стручних скупова налазе се у досијеима запослених.

Орган управљања у школи је Школски одбор.

Стручни органи су наставничко веће, одељењска већа, педагошки колегијум, педагошко веће, стручно веће за разредну наставу, стручна већа за област предмета (природне, друштвене, језици и вештине) стручни активи за развојно планирање и развој школског програма.

Директор образује следеће тимове:

- 1) Тим за инклузивно образовање
- 2) Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
- 3) Тим за самовредновање
- 4) Тим за обезбеђивање квалитета и развоја установе
- 5) Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва
- 6) Тим за професионални развој
- 7) Тим за професионалну оријентацију
- 8) Вршњачки тим

У рад Стручног већа за разредну наставу у нашој школи укључен је и васпитач за припремно-предшколску групу. Васпитачи из дома ученика чланови су педагошког већа заједно са директором школе и стручним сарадником.

Педагошки колегијум чине председници стручних већа и стручних актива, координатори стручних тимова и стручни сарадници.

Стручни органи, тимови и педагошки колегијум старају се о обезбеђивању и **унапређивању квалитета образовно-васпитног рада установе;**

- прате остваривање школског програма;
- старају се о остваривању циљева и стандарда постигнућа;
- развоју компетенција;
- вреднују резултате рада наставника, васпитача и стручног сарадника;
- прате и утврђују резултате рада ученика;
- предузимају мере за јединствен и усклађен рад са децом и ученицима у процесу образовања и васпитања и решавају друга стручна питања образовно-васпитног рада.

Одељењски старешина има организационо-руководећу и педагошко-инструктивну улогу у раду са ученицима одељења, којима је одељењски старешина, у сарадњи са њиховим родитељима и води прописану евиденцију и педагошку документацију.

Рад наведених органа прецизно се планира годишњим планом рада.

Летопис школе- школа има летопис у коме се евидентирају све значајније активност и делатност школе током школске године. Летопис се поставља на интернет старну школе. Годишњим планом се прецизирају активности за једну школску годину.

Презентовање школе и њених ученика На школском сајту постављају се све информације о раду школе и сајт се ажурира са реализацијом разних активности. Посебна пажња посвећена је учешћу ученика на разним такмичењима и конкурсима и резултатима које остваре. На сајту се кратко презентују и различите активности из културних и спортских садржаја. Првог октобра на сајт се поставља летопис школе.

Школа има фејсбук страницу „Основна школа Стефанија Михајловић Брза Паланка“ и на овој страници постављене су кратке информације и фотографије које свакодневно, прате рад школе у свим областима.

Редовно се сарађује са локалним ТВ станицама. Прилози о школи објављују се у медијима , часописима локалних удружења-Учитељски Билтен-Кладово.

Школа сваке школске године на прослави поводом завршетка основног школовања ,организује промоцију најуспешнијих ученика генерације осмака, уз доделу пригодних награда и ученика носиоца Вукове дипломе .

24. ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА

- Да би се дошло до података о напредовању и развојним потребама ученика треба одговорити на питања која се односе на пролагођеност брзине учења, одабраних активности, садржаја, метода и наставних средстава у одељењу и разреду, сврсисходност одабраног, као и на начине учења ученика.
- У процес оцењивања укључени су наставници, стручни сарадници, ученици, родитељи, стручне институције, директор и просветна инспекција.
- Предвиђени начини на основу којих ће се остварити праћење остваривања школског програма у целини, су следећи:
  - стални састанци Стручних актива

- иницијално тестирање
- праћење постигнућа, активности ученика и продукте тих активности, писмене вежбе, тестирање и извештаји; (све се реализује посматрањем, анализом, разговором)
- писањем запажања, коментаром, бројчаном и описном оценом
- размена информација са родитељима
- посете суседним школама и размена искустава са њима

Стандарди образовања и васпитања представљају скуп норми на основу којих се врши процена квалитета у систему образовања и васпитања, и то: 1) стандарди постигнућа ученика; 2) стандарди квалитета рада установе; 3) стандарди квалитета уџбеника; 4) стандарди компетенција наставника, васпитача и стручних сарадника; 5) стандарди компетенција директора.

У остварењу свих програма наставе и учења у оквиру школског програма основног образовања, наставници ће пратити:

- колико су ученици знања усвојили и на ком нивоу се налазе та знања (да ли су постигли предвиђене, циљеве, исходе и стандарде предвиђене за свој узраст)
- колико су ученици развили одређене способности, вештине и навике
- колико су напредовали, кроз изврстан временски период
- (на тромесечјима и крају школске године)
- да ли је брзина усвајања знања била прилагођена ученицима
- да ли су активности, методе, облици рада и наставна средства које су наставници користили у свом образовно-васпитном раду била адекватна, тј. ваљано дидактичко-методички заснована и прилагођена ученицима

Подаци о запажањима о напредовању и развојним потребама ученика се добијају на основу посматрања ангажованости, активности, креативности, кооперативности ученика и наставника.

Испитивања знања ученика наставници ће вршити:

- Разговором са ученицима о свим сегментима процеса учења и наставе
- Усмено (разговором, усменим излагањем ученика на задате теме, ученичким објашњавањем појава, процеса и појмова, јавним презентовањем самосталног или групног рада, дискусијама, расправама, летећим усменим испитивањем целе групе или одељења у форми кратких питања и одговора и сл.)
- Писмено (диктати, краће писмено одговарање, писмени тематски радови, контролни задаци, пригодни неформални тестови)
- Кроз анализу ученичких радова и продуката ученичких активности
- Прегледом домаћих радова

- Приметним интересовањем и задовољством ученика на часу

Осигурање квалитета рада установе и самовредновање рада школе

Према Закону о основама система образовања и васпитања, ради осигурања квалитета рада, у школи се вреднују остваривање циљева и стандарда постигнућа, програма образовања и васпитања, развојног плана и задовољства ученика и родитеља, односно старатеља деце и ученика.

Вредновање квалитета остварује се као самовредновање и спољашње вредновање.

Самовредновањем установа оцењује: квалитет програма образовања и васпитања и његово остваривање, све облике и начин остваривања образовно-васпитног рада, стручно усавршавање и професионални развој, услове у којима се остварује образовање и васпитање, задовољство ученика и родитеља, односно старатеља деце и ученика. У самовредновању учествују стручни органи (Тим за самовредновање рада школе), Савет родитеља, Ученички парламент, директор и орган управљања установом. Самовредновање се обавља сваке године по појединим областима вредновања, а сваке четврте или пете године – у целини. Извештај о самовредновању квалитета рада установе подноси директор наставничком, савету родитеља и органу управљања.

Спољашње вредновање рада установе обавља се стручно-педагошким надзором Министарства и од стране Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања.